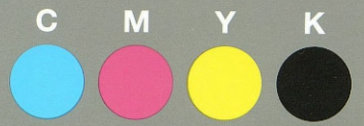
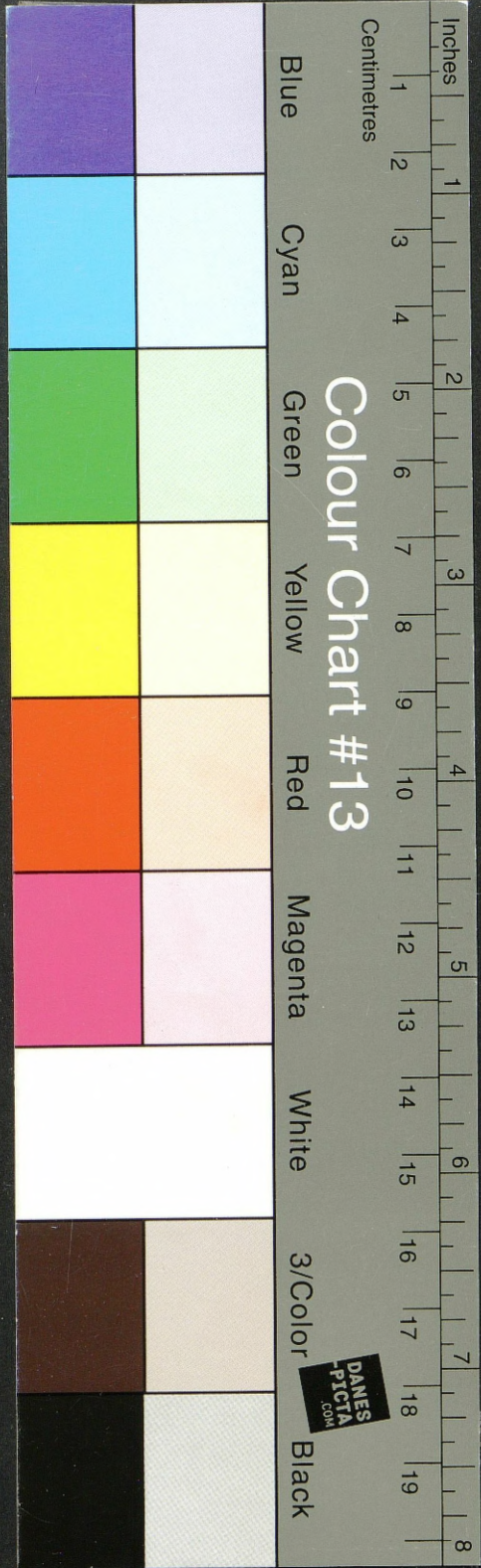
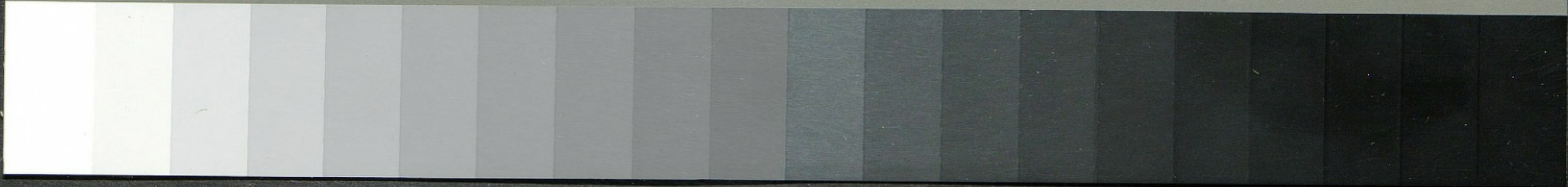

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

I

~~2,077~~
~~1975~~

Delant cobijeta 27 marca 1839.
S. Kuntze

Var. p. R. Kuntze

~~3977~~

~~1977~~

KSIĘGA USTAW

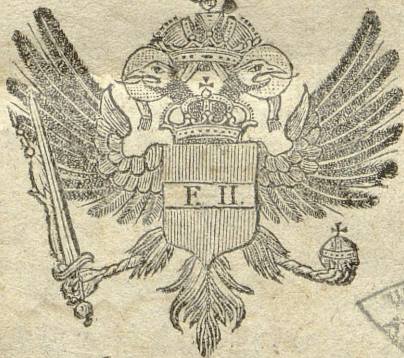
NA

ZBRODNIĘ,

I CIĘŻKIE

POLICYJNE PRZESTĘPSTWA.

T. J.

J. Sarnowski

gastrolowski udzielnik

w KRAKOWIE,

Drukiem Józefa Jerzego Traslera, ces. król.
Gubernialnego Drukarza i Księgarza.

13782

843/344 : 09

MY FRANCISZEK WTÓRY
z Bożey łaski obrany Cesarz
Rzymski, po wszystkie czasy
Pomnożyciel Rzeszy, Król
Niemiecki, Węgierski i Czeski,
Galicyi i Lodomeryi, i t. d.
Arcy - Xiążę Austryi, Xiążę
Burgundyi i Lotaryngyi, Wiel-
ki Xiążę Toskański i t. d.

Handwritten signature: J. P. ...
Handwritten signature: ...
Przekonanie, że Prawodawstwo
ogulnie, szczegulniey zaś Prawodaw-
stwo o Karach, według zebranych
względem dotąd trwających Praw do-
swiadczeń, według postąpienia w Wia-
domościach i Oświeceni, i stołownie
do odmiany okoliczności wydoskona-
lać należy, zniewołoło Nas, tak iako
wielu naszych Rządu - Poprzedników,

nową Ustawę o Karach na Zbrodnie ciężkie *Policijne Przesłęstwa* ogłosić.

Wyszła w Roku 1787 Powiżechna Ustawa o Występach, i ich ukaraniu, i wydany następnie w Roku 1788 Sądownictwa kryminalnego Porządek, już w wielu względach celują dawniejsze względem Kar, Prawodawstwo.

I te iednak z czasem potrzebowały licznych objaśnień, ścięśniających i rozszerzających dodatków, i odmian, które, bez porządnego ich zbioru, łatwo by w niepamięć poszły, a nawet pozostawało życzenie, żeby i te, w istotnych częściach poprawić.

Rozporządziliśmy przeto, ażeby układ do nowego Prawa o Karach zrobiono, i ten ustanowionym, w tym zamiarze, w różnych prowincjach, kommissyom, dla rozstrząśnienia go, udzielono. — Tylko w zachodniej Galicyi, gdzie wprowadzenie nowej Ustawy o Karach, przyciskającą potrzebą było, Układ żdziałany z małemi odmianami, moc obowiązującą otrzymać.

Przez takową Staranność zebrały się uwagi, nad tym układem, na doświadczeniu wsparte, a przy powtórzonym przejrzeniu całego dzieła, ko-

rzy-

rzytano z nadestanych od biegtých w Sztuce, przypomnień.

Przed wlyztkim, zwróciłmy uwagę, żeby między zbrodniami i ciężkimi Policyinemi Przeſtęptwami, niezawodny oddział zakreślony był, a przy ważnym rozpoznaniu, własności przewinienia, żadnemu widzi mi się mieysce nie pozostawało.

Rozmaite rodzaje zbrodni, oznaczone są iasnemi rozróznienia znakami, a stopnie zasłużonéy kary, tak przez powfzechne iako i ſzczegulne *obciążające*, albo *ulżewiające powody* wskazane, na które Sądy, przy wymierzeniu kar, tyle, ile to ich ſprawiedliwemu rozpoznaniu zoſławiono być ma, oglądać się powinny.

Przewaga przyezyn, włożyła na Nas potrzebę, ażeby oprócz wypadków, w których winowayca na gorącym zaraz uczynku, przez Sądy na takowe zdarzenia Prawem określone (*Judicia Stataria*) na śmierć skazanym bywa, też karę śmierci i na inne ieſzcze niektóre rodzaje zbrodni, znowu przywrócić — Kara ta iednak ograniczona ieſt, ſzczegulnie na takowe zbrodnie, które nie inaczey, iak tylko z zupełnym rozważeniem dokonane być

mo-

mogą, i które przy najniebezpieczniejszym wpływie swoim na powszechnę, i pojedyncze bezpieczeństwo, surowość wspomnianą na publicznym Rządzie wy-ciskaia.

W mniej niebezpiecznych zbrodniach skłonność serca naszego dozwalała nam ostrość Praw przeszłych ułagodzić, i przez staranniejsze utopniowanie czasu trwania kary, wyrok sędziego w karbach do stopnia szkodliwości przewinienia stosownych, utrzymać.

Winowayca nie ma większego złego ponosić, iak tylko takie, iakie dla poskromienia zbrodni pogrozone, i uskutecznione bydz musi. Skutki zaś kary iak najmniey, ile tylko można, na niewinnych przestępcy należących, rozciągać się maia.

Tym końcem *zadawnienie występ-ków* i kar (*Præscriptio*) na powrót także *przyjęte* iest, z takimi zaś warunkami, iakie przezorną ostrożność publiczną zaspokoic mogą. Zabranie dóbr winowaycy, zupełnie zniesione. A Sądom dozwolona iest moc z względów na niewinnych krewnych, winowaycy, rodzaj kary przemienić.

Przy dochodzeniu sądowym zbrodni, było Naszym zamiarem, ażeby
wi-

winowayca śpieszno odkryty, i pod karę poddany, niewinny zaś od ciążącego podeyrzenia uwolniony, a podeyrzany i niebezpieczny mieszkaniec na oku miany był.

Uczyniliśmy przeto bieg dochodzenia zbrodni prostackim, sądowe czynności, które bez obawy przewłoki rozdzielane być niemogą, w mocy sądu zbrodniowego połączyliśmy, Rodzaje przekonań, które ieszcze nieiakiemu zażłanowieniu podpadaćby mogły, nayostrzėjzemu rozpoznaniu wyższych Sądów poddaliśmy, a tak Sądóm zbrodniowym, iako i Politycznym Zwierzchnościóm nakazaliśmy, wipólną staranność mienia bacžności na czynny wyszłych z pod Inkwizycyi, na których podeyrzenie ieszcze iakoweś pozostalo.

Ustawa Kar na ciężkie *Politycynie Przewstępstwa*, przez które zapobiegłoby się, wyszłkom prowadzącym do nieobyczayności, albo takowym wykroczeniom, które w swoich następnych skutkach równie szkodliwemi, iako i rozmyslnemi przewinieniami stać się mogą, otrzymała w nowej Ustaw Księdzę, dla zupełnieyszego i starannieyszego utrzymania pow szecznego dobra,

zupełniejszy okres, niż dotychczasowa Ustawa karna na tak zwane *polityczne występki*.

Żeby zaś sprawiedliwy, stosunek między poprawiającą karnością a kryminalnemi ukaraniami dokładnie zachować, i obrzydzenia zbrodni, przez pomieszanie ich między mniej niebezpieczne przewinienia, nie osłabiać, gdy zwyczajem jest, sądzić o wielkości złoczyństwa z wymiaru przez prawo wyznaczoney na nie kary, przyieliśmy za zasadę, ażeby najdłuższe trwanie polityczney kary, najmniejszego stopnia kary kryminalney nieprzełtepować.

Z tym wszystkim, chcemy przecie, żeby także i żadna polityczna kara, bez poprzedzającego porządnego Postąpienia, wskazowaną nie była.

Zwierzchności Polityczne zatym, przy postępowaniu w zdarzyć się miających ciężkich Politycznych Przełtepstwach, iako- też sądownicze Zwierzchności w wypadku występków, określone są zupełnym i dokładnym przepisem, przez który nie tracąc wydoku, nayrychleyszego ile można przyspieszenia, obwiniony od wszelkiego przywidzialnego z nim postępowania zastanionym znajduie się.

Te są nayistotniejszye zaſtanowie-
nia, które przy ſtoſowania Prawa o
Karach przed oczyma mieć należy.

Rozporządzamy zatem żeby ni-
niejszya Uſtawa Karna od pierwſzego
Stycznia Roku 1804 w wſzystkich Na-
ſzych Niemieckich dziedzicznych kra-
iach do wykonania przywiedziona, i
od wſzystkich Zwierzchności, którym
władza ſądzenia zbrodni i ciężkich po-
litycznych przyſtępstw powierzona ieſt,
w Poſtępowaniu i karaniu za Powſze-
chny Przepis wzięta była.

Jako więc dzielność tey Uſtawy
także na przypadki iuż pod rozpozna-
nie przyſzłe, albo teraz do dochodze-
nia przychodzące, równie na zbrodnie,
iako i ciężki policyjne przestępstwa,
które przed wyżej zamierzonym cza-
sem popełnione były, ale dopiero po
dniu prawa pod dochodzenie podpadły,
w każdym owym zdarzeniu roſciągnio-
ną mieć chcemy, kiedy według niéy,
na lżejſze obeyscie ſię z oskarżonym
niżeli według dawniéyſzych Praw,
wyrok paść może. Tak też i zadaw-
nienie (*Præſcriptio*) pod warunkami w
tym Prawie wyrażonemi, nawet na
takowe przewinienia przyiętym bydź
ma, które według trwaiącćy dotąd
Po.

X

Powſzechnéy o Karach Ustawy, za-
dawnionemi bydź nie mogły.

Dań w Naſzym ſtołecznym i re-
zydencyonalnym Mieſcie Wiedniu,
dnia 3. Wrzeſnia, w Roku Tyſiąc oſm-
ſetnym trzecim, Naſzego zaś Panowa-
nia Rzymskiego i dziedzicznych Kra-
jów, Dwónaſtym.

FRANCISZEK.

Aloizy Hrabia Ugarte,
Królewski Czeſki naywſzſzy i Arcyxiążęcy
Auſtryacki pierwſzy Kanclerz.

Józef Baron von der Mark.

Franciſzek Hrabia Woyna.

Według naywſzſzego JEgo C. Kr.
Majeſtatu właſnego Rozkazu.

Leopold Baron Haan.

WSTĘP

o

Przedmiotach niniejszemy
Ustawy Karney.

I.

Każde Prawu przeciwne po-
stąpienie poddaie pod odpowie-
dzialność. Lecz owe Ustawom
sprzeciwiające się postępkę, któ-
re powszechnego dobra tyczą
się, i w wyższym stopniu szko-
dliwe są, wymagają na Prawo-
dawstwie większemy surowości.
Te Ustawom przeciwne postą-
pienia, dla rozróżnienia od in-
nych wykroczeń, oznaczone są
nazwiskiem : *Zbrodnie, i Ciężkie
Policyjne Przestępstwa.*

oCzyn-
nościach
Prawu
przeci-
wnych
w ogul-
ności.

II.

II.

Powzeczne
wyobrażenie
Zbrodni

Zbrodniami są owe Ustawóm przeciwne *Czynności i Opuszczenia*, których zamiar, właściwie to ma w celu, co bezpieczeństwo *pospolitego* dobra nadwiera, i które przez wielkość nadwężenia, albo niebezpieczniejsze położenie okoliczności, do przedsięwzięcia z obwinionym kryminalnego postąpienia, usposabiają.

III.

i Ciężkich
Policyjnych
Prze-
stępstw.

Z Nadwężeniami z zamiaru popełnionemi, ale z takimi które, według istoty samego przedmiotu, lub względem osoby winowajcy, albo według stosowności zachodzących okoliczności, do obeyścia się kryminalnego usposobione nie są, postąpi się jak z Ciężkimi Policynymi Prześpietwami.

IV.

Do ciężkich policyjnych Prześpietw należy ieszcze, kiedy
nie

nie mając zamiaru na iakikolwiek występék, cóś uczynionego będzie, co w celu zapobieżenia wykłpkowi, albo odwrócenia wielkiej szkody, czynić zabroniono iest: lub też gdy to się opuści, co dla otrzymania powyższego celu czynić nakazano.

V.

Nakoniec, gdy obyczajność powszechnie wpływa do przeskodzenia wykłpkóm, czynności także które publiczną obyczajność naruszają, liczą się do *Ciężkich Policyinych Przesłpstw*.

VI.

Wykłpkiem iednak, i podobnie Ciężkiém Policyiném Przesłpstwem to tylko uznane i ukarane będzie, co w tey Ustawie Karney wyraźnie za zbrodnią, albo Ciężkie Policyine Przesłpstwo ogłoszone iest.

Okréslające obiaśnienie
 a) Wykłpków czyli zbrodni;
 b) ciężkich policyinych Przesłpstw.

VII.

VII.

Innych
wykro-
czeń,

Rozpoznawanie i ukaranie in-
szych wykroczeń zachowuje
się przeznaczonym na to osob-
nym Zwierzchnościom, i Prze-
pisom dla nich w téj mierze
ustanowionym.

VIII.

Podział
ustawy
karney.

Ninieysza Ustawa Karną dzieli
się na dwie części. Pierwsza
część, przepisy na *Zbrodnie* i spo-
sób obchodzenia się w ich wy-
darzeniu obeymuie; druga, prze-
pisy na *Ciężkie Policyjne Przesz-
stwa*, i postąpienie, iakie w téj
mierze zachować należy.

CZEŚC I.
O
ZBRODNIACH.

THE
OFFICE
OF
RECORDS
AND
COMMUNICATIONS

WYDZIAŁ PIERWSZY

o

Zbrodniach i onychże ukaraniu.

Roździał I.

o Zbrodniach w ogulności.

§. 1.

Do zbrodni potrzeba złego zamys-
łu. Zły zamiśl nietylko w ten czas
winę stanowi, kiedy przed, albo przy
przedsięwziętęj czynności, lub opu-
szczeniu, to samo złe, które z wy-
stępku wypływa w tym celu zamys-
lone i postanowione było; ale i w ten
czas, kiedyby na inny zły koniec co
takowe przedsięwzięte lub opuszczone
zostało, z czego pospolicie złe które
przez to wynikło następować zwykło,
lub, téz łatwo nastąpić może.

Zły za-
mysł.

B

§. 2.

§. 2.

Powody
podług
których
zły za-
myśl
mieysca-
nie ma.

Przeto czynność lub opuszczenie nie
poczytuie się za występek, jeżeli

- a) sprawca z używania rozumu zu-
pełnie jest obrany;
- b) jeżeli w szaleństwie czasami przy-
padającym, uczynek był popeł-
niony, istotnie w tym czasie gdy
szaleństwo trwało, albo,
- c) jeżeli w zupełném, bez zamiaru
jednak popełnienia zbrodni pijańst-
wie, albo inném zmysłów po-
mieszaniu takim że sprawca sam
nie wiedział co robił;
- d) jeżeli sprawca czternaście lat
wieku swego jeszcze nie skończył;
- e) jeżeli uczynek przez przemoc,
którey się oprzeć nie można było,
nastąpił;
- f) jeżeli takowa omyłka przy uczyn-
ku trafiła się, która zbrodnią w
tymże uczynku poznać niedozwo-
liła;
- g) jeżeli złe z trafunku, zaniedba-
nia, albo niewiadomości o skut-
kach uczynku, wynikło.

§. 3.

Bezgrun-
townie
przyczy-
ny wy-
mówek.

Nikt niewiadomością niniejszey U-
stawy względem zbrodni, których
nieprawość sama z siebie poznać się
daie, wymawiać się nie może,

§. 4.

§. 4.

Ponieważ zbrodnia z złości sprawcy wynika, nie zaś z stanu tey osoby, na której popełnioną jest; przeto występki także na zbrodniarzach, szalonych, dzieciach, śpiących, i nawet na takowych osobach któreby swego uszkodzenie same żądały, lub nanie zezwalały, popełniają się.

§. 5.

Nie tylko sam bezpośredniy sprawca zbrodni winnym będzie, ale nawet każdy, któryby przez rozkaz, radę, nauczanie, pochwałę do złego uczynku dał pochóp, umyślnie pobudzał, do wykonania owegoż przez podane z umysłu środki, lub oddalenie przeszkod pomagał, albo przez iakiegokolwiek bądź innego rodzaju pomoc przyłożył się, i do pewnieyszego popełnienia zbrodni przyczynił się, nakoniec i ten, któren tylko wprzód z przestępcą, względem dania mu po wypełnionéy zbrodni ratunku i pomocy, lub o podział zysku i pożytku porozumiał się.

Współ-
winni i u-
czestnicy
zbrodni.

§. 6.

Ktoby zaś bez poprzedzającego porozumienia się, po wykonanéy dopiero zbrodni, przestępcy pomoc i obro-

Danie
pomocy
po wyko-
nanéy
zbrodni.

nę dawał, albo z odkrytey sobie zbrodni zysk i, pożytek odnosił, takowy zaciąga na siebie nie tego wprawdzie, lecz iednak innego występku winę, iak się to w dalszym ciągu ninieyszego zbioru Praw wyłuszczy.

§. 7.

Usiłowa-
nie do-
pełnienia
zbrodni.

Nie tylko samo rzeczywiste wykonanie czynu, stanowi występki ale nawet same usiłowanie wykonania, jest występkiem, iak skoro kto złą myślą rozpoczął czynność do rzeczywistego wykonania zbrodni prowadzącą, chociażby dopełnienie téż, lub z własney iego niemocy, lub z wydarzonych postronnych przeszkod, lub téż dla wypadku tylko nie uskuteczniło się.

§. 8.

O Myśl albo wewnętrzny zamiar, ieżyli żadna w cale nie nastąpiła zewnętrzna niegodziwa czynność, albo nie zaszło opuszczenie obowiązku prawem włożonego, nikt do odpowiedzi pociągany byź nie może.

R o ź d z i a ł II.

O Karach za zbrodnie w ogulności.

§. 9.

Kara za zbrodnie, jest śmierć winowaycy, albo onegoż uwięzienie.

Główne
rodzaje
kar.

§. 10.

Kara śmierci wykonywa się przez powieszenie na szubienicy.

Rodzaj
kary
śmierci.

§. 11.

Kara więzienia podług różnicy o-
strości, dzieli się na trzy stopnie, pier-
wszy stopień oznacza się przez słowo:
Więzienie bez przydatku; drugi przez:
ciężkie więzienie; trzeci przez: nay-
cięższe więzienie.

Stopnie
kary
więzienia
a) podług
różnicy
ostrości

§. 12.

W Pierwszym czyli nayniższym sto-
pniu kary więzienia, winowayca bez
kaydan, lecz pilnie strzeżony, i co do
pożywienia tak utrzymywany będzie,
iako urządzenie mieysc na kary prze-
znaczonych, dla takowych winoway-
ców

Pierwszy
stopień.

ców wymaga. Nie będzie takiemu pozwolony inny napóy, iaktylko woda, i nie będzie się mógł widzieć z nikim inaczey, iak tylko w przytomności dozorcey więzienia, ani rozmawiać się ięzykiem, którenby temuż dozorcey niebył znaiomy.

§. 13.

Drugi stopień.

Skarany na więzienie w drugim stopniu będzie okuty na nogach żelaznymi kaydanami, będzie miał codzien iedną ciepłą, lecz nie mięsną potrawę, i nie ma mieć innego pośłania, oprócz deszczek, ani mu dozwolono będzie rozmawiać się z ludźmi, którzyby do iego straży właściwie nie należeli.

§. 14.

Trzeci stopień.

Naycięższe więzienie, czyli kara więzienia w trzecim stopniu na tym zależy, aby winowayca w oddzielnym od wszelkiego społeczeństwa więzieniu w którym iednak tyle światła i mieysca używać ma, ile do utrzymania zdrowia potrzeba iest, był trzymany, oraz aby w ciężkie kaydany na rękach i na nogach ciągle okuty, żelazną obręczą przepasany, i w téyże, wyiawszy czas roboty, łańcuchem przymknięty został, i tylko co drugi dzień potrawą ciepłą, lecz nie mięsną, przez resztę,

zaś

zaś dni chlebem i wodą karmionym był, do tego, nie ma mieć innego posłania oprócz deszczek, i widzenie się z kimkolwiek lub rozmawianie się dozwolone mu niebędzie.

§. 15.

Na karę więzienia, winowayca albo na całe swe życie, albo na iaki pewny czas osądzonym byź może. Naykrótszy przeciąg docześniey kary jest na sześć miesięcy, naydłuższy zaś jest na lat dwadzieścia. A że rozmaitość okoliczności zbrodnię powiększających lub zmniejszających, wymiar kary na każdy szczegulny przypadek przez tę Ustawę wyraźnie oznaczyć nie dopuſzcza, zatym w następujących roździach, przy każdym rodzaju zbrodni, tylko przeciąg od naykrótszego do naydłuższego czasu ustanawia się, przez który przeciąg, kara podług wielkości zbrodni wymierzoną byź powinna.

Stopnie kary więzienia b) podług długości czasu.

§. 16.

Z Karą więzienia zawsze skazanie na robote złączone jest.

Złączenie roboty z karą więzienia.

Każdy więc winowayca do téy roboty obowiązany będzie, któręy urzędzenia w miéyscu do kar przeznaczonym poczynione wymagają. W domach kary także na to wzgląd miány byź powinien,

nien, żeby winowaycy ile możności, podług wymiaru, iak są na ciężką karę więzienia skazani, tak też do cięższych robót używani byli.

§. 17.

Zaostrze- Kara więzienia może ieszcze być
nia kary zaostrzona.

- Więzie-
nia.
- a) skazaniem na publiczne roboty,
 - b) wystawieniem na widowisko,
 - c) chłostą kijami, lub różgami,
 - d) postem,
 - e) wygnaniem z kraju po karze od-
bytey.

§. 18.

Roboty Na publiczne roboty tylko mę-
publiczne fzczyźni skazani być mogą, i że te nie
inaczey iak tylko w łańcuchach i kay-
danach odbywają się, zatym tylko do
saméy ciężkiego lub naycięższego wię-
zienia kary przydane być mogą.
Winowaycy, którzy na dłużey iak
dziesięć lat kary więzienia skazani są
także do robót do galarów skazani
być mogą.

§. 19.

Wysta- Wczasie wystawienia na publiczne
wienie na widowisko, skazany okuty ciężkimi
publiczne żelazami na rękę i nogach, otoczony
widowi- war-
sko.

wartą, na przelstronny publiczny plac, gdzie się lud naywięcący gromadzi, zaprowadzony, tam na wyniesionym od ziemi rusztowaniu wystawiony będzie przez trzy dni następne, każdą razą po godzinie z tablicą zawieszoną na pierśiach, na któręj przestęptwo i kara, krótko i czytelnie wypisane bydź powinny. To zaś zaostrzenie kary służy szczegulnie na te tylko przypadki, gdzie Ustawą albo wyraźnie przepisane będzie, albo kiedy kara, do któręj się przyłącza, przynaymnięj dzieścioletnie więzienie wynosi.

§. 20.

Kiymi tylko męszczyźni dorośli, różgami zaś kobiety i chłopcy, którzyby ieszcze lat ośmnaštu nie doszli, karani bydź mają. To karanie, przez czas więzienia, częścicęj powtarzane bydź może. Liczba plag i powtórzenie chłostania od rozśadku Sędzięgo zależy, który w ten czas na ciężkość przestęptwa, złość sprawcy, i siły ciała ięgo wzgląd mieć będzie. Za iednym razem, nie więcący iak pięcdzieściat plag dać można. Wypełnienie tęg kary zawwsze w domu więzienia dziać się będzie.

Chłostanie.

§. 21.

Post.

Pierwszy i drugi stopień kary więzienia przez post także zaostrzonym być może, aby winowayca, przez niektóre dni, o chlebie i wodzie był utrzymywany. Co iednak w tydzień nie więcey, iak trzy razy, i to tylko w dnie na przemianę czynione być ma.

§. 22.

Wygna-
nie z
kraiu.

Wygnanie z kraiu, dla samych tylko występnych cudzoziemców ma mieć się; i zawsze rościąga się na wszystkie kraie, dla których ninieysze Prawo jest przepisane. Z tym wygnaniem, jeżeli winowayca szczegulniéy niebezpiecznym jest człowiekiem, piętnowanie złączone być powinno; które dzieie się tym sposobem, iż na zapadlinie lewego boku, litera *R.* z początkowemi literami Prowincyi, gdzie wyrok wypadł, znacznie i nie do zatarcia wypala się.

§. 23.

Prawne
skutki
kary
śmierci
tudzież
ciężkiego
i nacyęż-
szego
więzienia

Wyroku skazującego winowawcę na karę śmierci, lub na karę ciężkiego, albo nacyęższego więzienia, skutki są ieszcze, na mocy ninieyszey Ustawy, następujące :

a) Je-

- a) Jeżeli winowayca jest ziemianinem z stanu magnatów, lub rycerskiego, albo za współczłonka szkoły w kraju główney, lub iakowego Liceum wcielony, albo woyskowy z rangą swoją do służby cywilney przeszły; na ów czas z wyrokiem takowym, jest zarazem wymazanie onego z ksiąg Stanów, Szkoły główney, lub Liceum, i utrata rangi honorowey połączona.
- b) Jeżeli winowayca jest stanu szlacheckiego, tedy w wyroku wyrazić się powinno, że szlachectwo traci, i że mu co do iego osoby, wszystkie zaszczyty z Prawa, podług ustaw tych państw dziedzicznych, szlachcie służące, odeymią się. To iednak, tylko do niego samego osobiście, nie zaś do żony i dzieci przed tym wyrokiem spłodzonych sציagać się ma.
- c) Winowayca od dnia obwieszczonego sobie wyroku, i iak długo czas kary iego trwa, nie będzie zdolny w żadne umowy i nawzaiem obowiazujące czynności między żyjącemi, wchodzić, ani ostatniy woli rozporządzenia czynić. Jednakże poprzedzające czynności iego i rozrządzenia, z przyczyny kary, ważności nie trącą.

§. 24.

Zbrodnia, podług niniejszego Prawa, utraty profesyi za sobą nie pociąga. Nie może zatem złożenie z profesyi, ani utrata prawa mieyskiego, wyrokiem kary bydź załądzone. Gdyby zaś rzeczą była niebezpieczną, dozwołić winowaycy, po wypełnionéy karze, pilnować nadal swéy przeszłéy profesyi, w takowym razie, po obwieszczonym wyroku, należy o tym do Zwierzchności którój prawo nadawania podobney profesyi, służy, doniesienie uczynić.

Ograniczenie kary na winowaycy samego.

§. 25.

Tak wina, iako też sama kara tylko na osobę winowaycy spada.

§. 26.

Ograniczenie arbitralności sądziego w wymierzaniu kary.

Kara ściśle podług Ustawy powinna bydź naznaczona, ani ostrzéysza, ani łaskawsza, tylko taka, iaka Ustawą podług zachodzącéy istoty zbrodni, i winowaycy, iest przepisana.

§. 27.

Takteż żaden inny rodzaj kary nie może bydź na winowaycę włożony, iak tylko który iest naznaczony przez niniejszą Ustawę. Ani może postanowiona kara zniesiona bydź za ugodzeniem

dzeniem się winowaycy z uszkodzo-
nym.

§. 28.

Jeżeli przestępca kilka zbrodni, róż-
nego gatunku popełnił; tedy kara
podług tego gatunku zbrodni, która
cięższą karę za sobą ciągnie, uwazając
jednak i na inne Zbrodnie, wymierzona
bydź ma.

o Zbiegu
więcący
zbrodni.

§. 29.

Przepis ten w tym także przypadku
zachowany bydź powinien, kiedy
ciężkie policyjne przestępstwo, a razem
i inna iaka zbrodnia popełniona, i na
toż ciężkie policyjne przestępstwo,
kara areztu, lub chłosta cielesna oz-
naczona jest. Jeżeliby zaś inny rodzaj
kary był postanowiony, wtedy osobno
kara przez Zwierzchność policyną,
podług przepisu Części drugiéy téy
Ustawy, wymierzona bydź powinna.

lub zbro-
dni z cięż-
kim prze-
stępt-
wem po-
licyjnym.

§. 30.

Kara na zbrodnie przez poddanego
tych krajow zagranicą popełnione,
za dostrzeżeniem onegoż, bez względu
na Ustawy tego kraju, w którym zbro-
dnia popełniona została, podług niniey-
széy Ustawy wymierzona bydź powinna.

o zbrodni
ach pod-
danych
za grani-
cą.

§. 31.

§. 31.

o Zbrodniach cudzoziemców a) w tych krajach.

Takież na cudzoziemca dopuszczającego się w tych krajach jakiey zbrodni, wyrok tylko podług niniejszhey Ustawy wychodzić powinien.

§. 32.

b) za granicą.

Jeżeli cudzoziemiec popełnił zbrodnie iaką zagranicą, która się ściąga do rządu kraju, do papierow kredytu publicznego, albo do rzeczy tego kraju mennicznych, na ten czas równo z nim iak z rodakiem, podług tey Ustawy postąpić sobie będzie należało.

§. 33.

Jeżeli zaś popełniona zagranicą zbrodnia, nie ściąga się do przedmiotów powyżey namienionych; przestępca obcy zawsze prawie w areszt wzięty bydz powinien; iednakowoż natychmiast z Rządem tego kraju, w którym przez niego występek jest popełniony, względem wydania przestępcy porozumieć się należy.

§. 34.

Gdyby Rząd obcego kraju odebranie przestępcy odmówił, na ten czas przeciw takiemu obcemu winowaycy po-

postąpić się powszechnie ma, podług przepisu niniejszégó o karach Ustawy. A jeżeliby podług ustawy karnéy tego miéysca w którym uczynek iest popełniony, obeyście się łaskawsze wypadło; podług téy łaskawszégó ustawy, winowayca niech także będzie trzymany. Do wyroku zaś kary dołoży się iészce wygnanie z kraiu po karze dopelnionéy.

§. 35.

Ukaranie winowaycy nie przeszkadza bynajmniéy prawa przez występki, uszkodzonych lub pokrzywdzonych, którym satysfakcyja lub nadgroda od winowaycy, iego sukcesorów, lub z iego majątku należy się.

Prawo do nadgrody od winowaycy.

Roździał III.

o okolicznościach występku obciążających.

§. 36.

W ogulności, im iest doyrzalsza rozswaga, im z większym rozmysłem dzieie się przygotowanie, którym się do występku przystępuje, im większa iest ztąd uczyniona szkoda, lub większe niebezpie-

Powszechne prawidło obciążających okoliczności.

spie.

spieczęństwo z tymże jest połączone, i im mniej ostrożności na przeciw temu użyć było można, a im więcej obowiązków zostało przez to zgwałconych; tym większy jest występ.

§. 37.

Szczegul-
ne obciąża-
jące o-
koliczno-
ści.

Szczegulne obciążające okoliczności są:

- a) kiedy więcej zbrodni różnego gatunku jest popełnionych,
- b) kiedy taż sama zbrodnia częściej powtarzana,
- c) albo winowayca za podobną zbrodnię już był karany,
- d) który innych do zbrodni uwiódł,
- e) który był herztem podżegaczem i przewodzą do zbrodni przez więcej osób popełnionej.

§. 38.

Obciążającą jest także okolicznością, kiedy obwiniony w czasie Inkwizycyi, Sędziego, przywodząc fałszywe okoliczności, oszukać usiłuje.

Roździał IV.

o okolicznościach karę zwalniających.

§. 39.

Okoliczności karę zwalniające w Powody zwalniające sfofunku do osoby sprawcy, są następujące :

- a) kiedy sprawca nie ma ieszcze lat dwudziestu, kiedy jest słabym na rozumie, albo kiedy wychowanie jego bardzo było zaniedbane. a) przez wzgląd na Stan sprawcy.
- b) kiedy przed popełnionym występkiem nie naganne życie prowadził,
- c) kiedy za pobudką innéy osoby, z boiaźni, lub z posłuszeństwa występku dopuścił się,
- d) kiedy będąc w mocnem umysłu poruszeniu czułości ludzkiey zwykłym, uniósł się do popełnienia zbrodni;
- e) kiedy ón bardziéy z zdarzonéy mu przez opieźzałość drugich sposobności, do zbrodni zachęconym został, a do wykonania téyże zbrodni zamiaru piérwéy czynionego nie miał;
- f) kiedy z przyczyny uciążaiacéy nędzy, był do zbrodni przywieziony,

- g) kiedy z niezmysłonego zalu uczynioną szkodę nadgrodzić, lub dalszym złym skutkom zapobiedz z czynną starał się gorliwością,
- h) kiedy mogąc łatwo umknąć, lub ukrytym zostawać, sam się oskarzył i zbrodnią zeznał,
- i) kiedy innych ukrywających się winowayców odkrył, i do onychże schwywania sposobność i środki podał,
- k) kiedy z przyczyny Inkwizycyi, mimo swéy winy, przedłużoney, przez dłuższy czas w areście zostawał.

§. 40.

b) przez
względ
na istotę
okoli-
czności
uczynku.

Zwalniające okoliczności względnie na istotę uczynku, są :

- a) jeżeli tylko na samem usiłowaniu wykonania zbrodni zostało, biorąc miarę do tego, iak toż usiłowanie od dokonania zbrodni ieszcze oddalone było,
- b) gdy zbrodnia z dobrowolnym wstrzymaniem się od większych szkód poczynienia, lubo do tychże okazy otwarta była, popełnioną została,
- c) kiedy szkoda z brodni wynikła mała jest, albo uszkodzony zupełną nadgrode i satysfakcją otrzymał.

Roździał V.

o przystofowaniu obciążających lub zwalnających okoliczności, przy wymierzaniu kary.

§. 41.

Na okoliczności obciążające względ na ten czas tylko miany być może, jeżeli zwalnające okoliczności nie znajdują się temu przeciwne, równie i na okoliczności zwalnające w tedy tylko uważać się ma, kiedy przeciw nim okoliczności obciążające niezachodzą. Podług tego więc wymiaru, iak iedne lub drugie przeważają, do zaostrzenia lub zmniejszenia kary przystofowane być powinny.

Przepis powszechny do rozśadzania obciążających i zwalnających powodów.

§. 42.

Przez zaostrzenie, nie może ani rodzaj, wyznaczony na każdy występpek kary być odmieniony; ani nad długość czasu prawem wymierzona kara być przedłużona.

Ograniczenie prawa zaostrzenia, w ogulności.

§. 43.

Co do zbrodni, na które prawo śmierć postanawia, żadne zaostrzenie miéysca nie ma.

Wszczegulności a) co do kary śmierci.

§. 44.

b) co do kary więzienia na całe życie. Jeżeli, oprócz zbrodni na którą kara więzienia na całe życie jest postanowiona, jeszcze okoliczności obciążające zachodzą; w tedy podług istoty tychże okoliczności, zaostrzenie kary podług §. 17. nakazane będzie.

§. 45.

c) co do kary więzienia do czasnego. Co do innych występków, kara więzienia podług wielkości obciążających okoliczności, na dłuższy, lub na najdłuższy czas, jaki jest Ustawą wymierzony postanowiona, i podług §. 17. w miarę także będzie zastrzona.

§. 46.

Przystosowanie powodów zwalniających. Kiedy do występków na który jest kara śmierci, albo więzienie na całe życie postanowione, okoliczności zwalniające zachodzą; sędzia wyda swój wyrok wprawdzie do Ustawy stosowny, lecz się jeszcze podług przepisu, w drugim wydziale téj pierwszej części Prawa kryminalnego, u- mieszczonego, zachować będzie powinien.

§. 47.

b) do kary więzienia doczesnego. Co do innych występków, stanowi się to za prawidło: iż stosowny do pra.

prawa wymiar długości czasu, i rodzaj kary, dla zwalniających okoliczności, nie już odmieniony, ale tylko czas kary wprzeciągu prawem dozwoleonym, skrócony byź może. Jak dalece zaś w szczególnych przypadkach wyjęcie od tego, miéysce znajduie, w przerzeconym dopiéro drugim Wydziale o tym się wyrazi.

§. 48.

Tylko co do tych występków, dla których czas kary nad piéc lat nie iest wyznaczony, może tak więzienie na wolniéyszy stopieñ byź zamienione, iako téż postanowiona długość czasu skrócona w tym przypadku, iżby się zarazem więcéy, i to takowych zwalniających okoliczności zeszło, po którychby niepiónnie poprawy winowacy spodziéwać się można.

§. 49.

Takteż w zachodzących występkach, których kara podług Ustawy nie mia-
łaby nad piéc lat trwać wzgląd miéc
należy na niewinną familią, i iezeliby
dla niéy z powodu dłużej trwaiacéy
kary, w stanie iéy zarobkowym zna-
czny wynikał uszczerbek, długość ka-
ry skrócona byź powinna, iednak
tylko na ten sposób, aby do niéy post
i chło.

Odmiana kary.

i chłosta była przyłączona, a zatym dłuższy czas kary, uczynieniem ią dotkliwszą, był wynadgródzony.

Roździał VI.

o różnych gatunkach zbrodni.

§. 50.

Podział zbrodni. Zbrodnie obrażają powszechnie bezpieczeństwo albo wprost w związku społeczności (Civitatis) w publicznych urządzeniach, lub zaufaniu publicznym, albo naruszają bezpieczeństwo ludzi pojedynczo wziętych na ich osobach, majątku, wolności lub innym jakim prawie.

§. 51.

Szczególne zbrodni gatunki. W tym względzie za zbrodnie ogłaszają się:

- 1) Zdrada główna (perduellio) i inne publiczną spokojność mieszczące postęпки,
- 2) Bunty i Rozruchy,
- 3) Gwałt publiczny;
- 4) Powrót wygnanego,
- 5) Nadużycie władzy urzędowéy,
- 6) Fałszowanie publicznych papierów kredytowych,

- 7) Fałszowanie monety,
- 8) Zgwałcenie Religii,
- 9) Porubstwo gwałtowne, i inne Sprośności,
- 10) Morderstwo i zabójstwo,
- 11) Stracenie płodu,
- 12) Podrzucanie dziecka,
- 13) Ranienie i wszelkie kaléczenie,
- 14) Poiedynek,
- 15) Podpalanie,
- 16) Kradzież i inne zabory,
- 17) Zrabowanie,
- 18) Oszustwo,
- 19) Dwużeństwo,
- 20) Potwarz,
- 21) Pomoc przestępcóm dana.

Roździał VII.

o zdradzie główney i innych publiczney spokojność mieszaiących postępkach.

§. 52.

Zbrodnią zdrady główney popełnia każdy, Zdrada główna.

a) kto osobiste bezpieczeństwo Państwa narusza,

b) kto przedsięwzie krok w zamiarze gwałtownego przekształcenia Rządu publicznego, albo

ścią-

ściągnięcia, lub powiększenia, na kray niebezpieczeństwa zewnętrznego, czyli tegoż powiększenia; bądźby to iawnie się lub skrycie stało, przez pojedyncze osoby, lub przez spisek, knowaniem, poradą, własną czynnością, porwaniem się do broni, albo i bez rzucenia się do oręża, udzieleniem do tego prowadzących sekretów i układów, podulzczeniem, zaciąganiem, do współnictwa, szpiegowaniem, wspieraniem, zgoła iakąkolwiek czynnością do tego zmierzającą.

§. 53.

Kara za
zdradę
główną.

Na tę zbrodnię chociażby wcale nieuskuteczniłą, ale tylko knowaną była, kara śmierci przeznaczona jest.

§. 54.

Wina
wspólna
zdrady
główny
a) przez
zanied-
banie u-
czynie-
nia prze-
szkody.

Ktoby snadno, i bez własnego niebezpieczeństwa mogąc zatamować szereg zamachów na zdradę główną, tego rozmyślnie uczynić zaniedbał, stał się współnikiem zbrodni, i karany będzie najcięższym więzieniem dożywotnim.

§. 55.

Także iako Wspólnik ma być uważany ten, ktoby winowaycę zdrady głównej, sobie wiadomego, Zwierności rozmyślnie nie doniósł, jeżeli się z okoliczności nie okazywało, iż dla niedoniesienia takowego, żadnych szkodliwych skutków obawiać się nie było powodu. Takowy Współwinny ciężkiem więzieniem dożywotniem ukarany będzie.

b) przez zaniedbanie doniesienia o winowaycy.

§. 56.

Ktoby w związku tajemne za cel zdradę główną mające, a w punkcie drugim §. 52. opisane, wdał się, późniéj iednak żałując swego kroku, o członkach tego śpisiku, ustawach, celu i zamachach w tym czasie, gdy jeszcze ukryte były, i szkodzie się zabiedz mogło, Zwierności doniósł, takiemu zabezpiecza się tym prawem od kary zupełne uwolnienie, i zamilczenie uczynionego doniesienia.

Darowanie kary z powodu rzeczywiściego żału.

§. 57.

Kto złośliwie innym współobywatelom, przez gadania, pisemne lub inne iakie wyobrażenia sposoby, takie maxymy wpaiać stara się, z których nienawiść przeciwko formie Rządu, iego

Mieszanie wewnętrzne go pokoju społeczeńności.

iego kierowaniu, albo krajowemu urzędzeniu wy pływać może, ten popełnia zbrodnią zamieszania publicznego pokoin.

§. 58.

Do téj zbrodni należą także obelgi rzucane na osoby Monarchy, które się stać mogą powodem, przeciwko Temuż do oczewistéj niechęci, ieżeli takie w zgromadzeniu, lub publicznie czynione, niemniéy, ieżeli podobneż pilma i urągające wyobrażenia komu udzielane będą.

§. 59.

Kara. Wymieniona zbrodnia w poprzedzających dwóch paragrafach, karana będzie ciężkiém więzieniem, od iednego roku, do lat pięciu.

§. 60.

Postapienie z szpiegami. Co się tyczy szpiegów, zostawać ma przy tym, co w Ustawach wojskowych względem onychże sądzienia, i ukarania, przez zwierzchność wojskową jest rozporządzono.

Roździał VIII.

o buntach i rozruchach.

§. 61.

Kupienie się wielu osób dla dania gwałtownego odporu zwierzchności, jest zbrodnią buntu: którego cel, bądź dla wymuszenia czego, bądź dla wyłamania się od jakiej powinności, bądź dla zniesienia jakiegokolwiek rozporządzenia, bądź dla zamieszania jakimkolwiek sposobem publiczney spokojności, był zamierzony; czy to ten na saméy osobie zwierzchności sprawującéy, czyli na Urzędniku, czyli na Starszych gromad, czyli na urzędowych sługach, do wykonania urzędzeń wyznaczonych dopełnionyby był.

Bunt.

§. 62.

Każdy z takowéy zgrai, winien téżże saméy zbrodni, czyli do niéy spoczątku zaraz, czyli dopiero w ciągu przyślapił.

§. 63.

Ci którzyby przy takowym buncie, przeciw przybywającym, do uśmierze-

Kara.

zenia rozruchu urzędowym osobom, albo warcie stałe opierać się śmieli, podpadaia ciężkiemu więzieniu z skazaniem na publiczną robotę, od pięciu do dziesięciu lat, a jeżeliby razem byli podzegaczami i herztami, od dziesięciu do dwudziestu lat.

§. 64.

Oprócz przypadku w paragrafie poprzedzającym wyrażonego, skazani będą dowódcy i herztowie na karę ciężkiego więzienia i publiczną robotę od pięciu lat do dziesięciu; inni współwinni słoownie do niebezpieczeństwa, szkody, i ich do rozruchu przyłożenia się od roku do pięciu lat.

§. 65.

Jeżeliby się niepokóy w pierwszych początkach, bez wybuchnienia niebezpiecznego uśmierzył, tedy sami podzegacze i herztowie na więzienie od roku do pięciu lat, inni zaś winę ponoszący od sześciu miesięcy do jednego roku, skazani bydź mają.

§. 66.

Rezruch. Kiedy z przyczyny kupienia się, które z iakiegokolwiek bądź powodu wynikło, dla niebezpieczeństwa przeciwn

ciw poprzedzającemu upomnieniu zwierzchności, i dla z jednoczenia środków istotnie gwałtownych, rzecz tak daleko posuniętą będzie, iżby dla przywrócenia pokoju i porządku, moc nadzwyczajna użyta być musiała; w tedy zachodzi rozruch, i każdy stanie się tego występku winnym, który do takowego kupienia się przychylił się.

§. 67.

Jeżeli rozruch sądem doraźnym uśmierzony być musi, na ten czas kara śmierci ma mieć miejsce; o czém w osobnym rozdziale: o Sądzie doraźnym (de Judicio statario), mówić się będzie.

Kara
a) w przypadku użycia Sądu doraźnego (Judicii statarii.)

§. 68.

Mimo przypadku użycia sądu doraźnego, powódzcy i herztowie na karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do dwudziestu lat; a gdyby zachodził wielki stopień złości, i spisku niebezpieczeństwo wielkie, na całe życie skazani będą.

b) mimo użycia Sądu doraźnego.

§. 69.

Inni współwinni ciężkiem więzieniem z skazaniem na publiczną robotę, od roku do lat pięciu; a gdyby stopień

pień złości i ucześniestwa nierównie był większy, od pięciu do dziesięciu lat, ukarani będą.

Rozdział IX.

o gwałtach publicznych.

§. 70.

Gwałt publiczny a) przez gwałtow na moc, albo niebezpieczne odgrazanie osobóm zwierzchniczym w rzeczach urzędowych.

Zbrodnia gwałtu publicznego zachodzi w następujących przypadkach:

Przypadek pierwszy. Kiedy kto chociaż sam ieden bądź więcéy razem, iednak bez kupienia się, sędziemu, o sobie zwierzchniczéy, albo ich w rzeczach urzędowych namiestnikom, lub téż kto warcie w wypełnieniu publicznego rozkazu, niebezpieczném odgrazaniem, albo gwałtowną mocą, chociażby bez broni i zranienia opiera się.

§. 71.

Kara. Przestępca taki ciężkiém więzieniem, i publiczną robotą, od sześciu miesięcy do roku: gdyby zaś odpór dany był zbroyną ręką, albo uszkodzeniem lub ranieniem od roku iednego, do lat pięciu karany będzie.

§. 72.

§. 72.

Przypadek drugi. Kiedy kto nie udawszy się o to do przyzwoitéy zwierzchności, z dobraną sobie kupą ludzi, spokojną cudzą gruntu i ziemi dzierzawę albo polegające na niéy innéy osoby prawa, swym gwałtownym napadnieniem narusza, albo gdy na dóm, lub mieszkanie cudzę zbroyno, chociażby i sam poiedynczo napada, i tamże na właściciela osobie, lub na tegoż ludziach domowych, majątku, i dobru gwałt wyrządza; czybyto dla wykonania zemsty za krzywdę mniemaną, czy z nienawiści, czyli dla oliągnięcia mniemanego prawa, czy dla wyciśnienia iakowéy obietnicy, lub wymuszenia iakiego potrzebnego dowodu czynił.

b) przez napadnięcie gwałtowne cudzego dobra nieruchomego.

§. 73.

Takowy gwałtownik ściąga na siebie karę ciężkiego więzienia od roku, do lat pięciu. Pomocnicy karani będą więzieniem od sześciu miesięcy do roku iednego.

Kara.

§. 74.

Inne złośliwe czynności na uszkodzenie cudzéy własności dążące względnie na stopień złości i szkody wyrządzo-

Kara na inne złośliwe czynności do uszkodzenia cudzey własności dążące.

zonéy, więzieniem od sześciu miesięcy do roku; a za okazaniem się większey złości, i znakomitszey szkody, ciężkiém więzieniem od roku do lat pięciu karane będą.

§. 75.

c) przez porwanie ludzi. *Przypadek trzeci.* Kiedy kto bez wiedzy i zezwolenia zwierzchności przywoitey, podstępem, czy gwałtem człowieka na ten cel porywa, aby go poniewolnie w cudzą moc wydał.

§. 76.

Kara. W takowym przypadku, karą będzie ciężkie więzienie od pięciu do dziesięciu lat, a to i do dwudziestu lat przedłużone być może, jeżeliby pokrzywdzony na niebezpieczeństwo życia, albo utracenia wolności był narażony.

§ 77.

Spóśób postępowania z nieprawemi werbownikami.

Ktoby ludzi do obcego woyska zaciągał, albo należąca do kraiowego woyska osobę nawet tylko na przeniesienie w obcy kray siedliska, namawiał, takowy podług praw woyskowych, i tylko przez Sąd woyskowy sądzony i ukarany być ma.

§. 78.

§. 78.

Przypadek czwarty. Kiedy kto człowieka sobie żadnym prawem niepodległego, i którego ani za występnego, ani za niebezpiecznego i szkodliwego człowieka uznawać nie ma powodu, samowładnie w zamknięciu trzyma, albo jakimkolwiek innym sposobem onegoż osobistę wolność pozbawia; lub też go zgruntownych, podług mniemania swego, przyczyn uwięziwszy, rozmyslnie jednak o takowym uwięzieniu przynależytę zwierzchności zaraz donieść zaniedbuie.

d) przez nieprawe scieżnienie osobistę wolności.

§. 79.

Za takowe przestępstwo będzie karą więzienie od sześciu miesięcy do roku. Jeżeli zaś przytrzymanie dłużej niż dni trzy trwało, lub przytrzymany ztąd iakąkolwiek szkodę poniosł, albo oprócz utraty wolności, ieszcze krzywdy doznał, ciężkie więzienie od roku do lat pięciu zasądzić się ma.

Kara.

§. 80.

Przypadek piąty. Kiedy kto kobietę poniewolnie; bądź w myśli żenienia się z nią, bądź celem dopełnienia cielesnéy chuci, podstępem czy gwałtem porywa, lub żonę, chociaż z ięj zezwoleniem, od męża, dziecię od

e) przez porwanie

rodziców sierotę od opiekuna, albo dozorca podstępnie lub gwałtownie porywa, bądźby zamiar jego był dopętkomony, lub nie.

§. 81.

Kara

Występek porwania na niezezwalająćy, lub dziecinnego wieku osobie, wykonany, podług różności frzodków do takowego porwania użytych, i podług względu na zamysłone lub wynikłe ztąd złe skutki, ciężkiem więzieniem pięciu lat, aż do dzieiesięciu. Lecz jeżeli uwieziona osoba lata dziecinne przeszła, i sama zezwoliła, ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy, do roku karany będzie.

§. 82.

o Wykroczeniu przeciw Urzędziom morowym.

O Sposobie postępowania i ukarania tych, którzy używszy mocy na przeciw warty kordon morowy przechodzą, lub urzędzenia do wstrzymania zarazy morowéy poczynione, innym jakim sposobem bezskuteczni czynią w osobnéy na to wydanéy Ustawie przepisano jest.

Roździał X.

o Powrocie Wygnańca.

§. 83.

Jeżeliby kto z krajów, na które się ^{Powrot} niniejsza Ustawa rościaga, dla jakowe- ^{wygnań-} goś występku wygnany do którego kol- ^{ca} wiek z tychże krajów, pod jakim kol- wiek pozorem powrócił się, ten jego powrot jest występkiem.

§. 84.

Takowy przestępca powinien być ^{Kara.} na publiczne widowisko wyślawiony, i ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do roku ukarany, a potem po dopełnionéy karze znowu wygnany. Gdyby zaś za takowy powrot przedtem już był karany, tedy kara więzienia powinna być zaostrzona, albo za- ostrzenie podwoione.

Roździał XI.

o Nadużyciu Urzędowey władzy.

§. 85.

Naduży-
cie wła-
dzy Urzę-
dowey.

Kto powierzony sobie władzy z Urzędu, do którego jest obowiązany, pochodzący, tak na złe używa, za komu szkodę wyrządza; ten czyliby chęcią własnego pożytku, czyli dla inney jakiej namiętności i pobocznego celu, do tego skłonił się, przez takowe złe swęj władzy użycie dopuszcza się występku.

§. 86.

Szczegul-
ne przy-
padki.

Podług tych okoliczności, takowy występku popełnia w szczególności.

- a) Sędzia, lub inny zwierzchnik, i każdy w obowiązkach służby będący urzędnik, który od dopełnienia prawych Urzędu swego obowiązków odwieść się daie.
- b) Urzędnik każdy, który w rzeczach urzędu swego nieprawdę zaświadcza.
- c) Kto powierzony sobie Urzędowi własnego sekret zdradliwie wyjawia; lub pod straż swą Urzędową oddany dokument zniszcza, lub

lub tegoż, przeciwko obowiązkom swoim, komu udziela.

- d) Adwokat lub inny przyśięgły prawnik, który na szkodę swego klienta, przeciwnikowi lub układaniem pism prawnych lub też radą i czynnością pomaga.

§. 87.

Kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do pięciu lat. Ta stosownie do stopnia złości i szkody, może być jeszcze aż do lat dziesięciu przedłużoną.

Kara.

§. 88.

Urzędnik, który administrując sprawiedliwość, przy udzielaniu Urzędów, lub rozstrzygnięciu interesów publicznych, obowiązek swój wprowadzić tak iak należało dopełnił, iednakże z przyczyny wykonania obowiązku swego, podarunek bezpośrednio, czyli pośredniczo przyjął, lub też inny iakowy pożytek zyskał, albo przyrzeczenie onegoż odebrał. również i ten, który tym sposobem w ogólności w czasie sprawowania swych interesów urzędowych, do parciałności uwieść się dał, więzieniem od sześciu miesięcy do roku, ukarany być powinien. Tak też jest obowiązany otrzymany podarunek lub onegoż wartość

Przyjęcie podarunków w rzeczach urzędowych.

tość na fundusz ubogich tego miéysca oddać, w którym występek popełnił.

§. 89.

Uwiedzenie do nadużycia władzy urzędowej.

Kto zwierzchność podarunkiem, lub Urzędnika w obowiązkach zostającego w jakiej rzeczy urzędowej, do parcyalności w czasie wydarzoney promocyi przeciagnąć, lub w powszechności do zgwałcenia obowiązku swego Urzędu uwieść usiłunie; takowym swoim zwodniczym zamiarem, winę występku na siebie zaciąga; bądźliby ta chęć na własny iego, lub na kogo trzeciego pożytek dążyła; bądźby uskutecznioną była lub nie.

§. 90.

Za karę takowego Uwodzenia, stanowi się oprócz złożenia ofiarowanego, albo istotnie danego podarunku na rzecz funduszu ubogich miéyscowych, podług wielkości sprawioney przez to szkody, więzienie od miesięcy szesciu do roku.

§. 91.

Kara

Gdy zaś na ten koniec kto większego podstępu użył, i znaczna szkoda ztąd wynikła, tedy takowy zwodniczy zamiar ciężkiem więzieniem, któ-

re aż do lat pięciu przedłużyć można,
ukarany będzie.

Roździał XII.

o fałszowaniu publicznych kre-
dytowych Papierów.

§. 92.

Zbrodni téy dopuszcza się, kto publicz-
ne kredytowe papiéry, które albo same przez się za gotowe pieniądze u-
chodzą, (jak są Bankocetle) albo zapisy długów przez Kassy publiczne wy-
dawane (jak są Obligacye publiczne) przygotowanemi do tego narzędziami
podrabiać, czyli naśladować usiłować, czyli to sfałszowanie publicznych au-
teyfszego, lub zagranicznego krain kredytowych papierów pod jakimkolwiek
nazwiskiem będących tyczy się; czyli podrobiony papier kredytowy już wy-
dany jest, i szkoda ztąd wynikła lub
nie.

I. Podro-
bienie
publi-
cznych
kredyto-
wych pa-
pierów

§. 93.

Współwinowayca téy zbrodni jest
ten, który używane do publicznych
kredytowych papierów pieczęcie na-
śladując, wyrzyna, papier, stemple,
ma-

Współ-
wino-
wacy
y zbro-
dni.

macię (matrices) litery, prasę i cokolwiek innego, coby do podrabiania papierów kredytowych służyć mogło, chociaż tylko po jednę sztucę poiedynczey sporządca, i fałszującym na pomoc zfałszowania wiadomie podaie, lub na koniec, innym jakimkolwiek bądź sposobem, do zfałszowania przykładą się, chociażby nawet to jego przyłożenie się skutku nie odniosło.

§. 94.

Kara
a) na u-
skutecz-
nione
podrobie-
nie pub-
licznych
kredyto-
wych pa-
piarów
za mone-
tę uchod-
zących.

Jeżeli papier kredytowy za monetę uchodzący (jak iest Bankocetel) istotnie podrobionym został; tak przestępca, iakotéz każdy współwinowayca śmiercią karany będzie.

§. 95.

Kara śmierci ma także na uczestniku miéysce, który podrobione publiczne papiery kredytowe porozumiawszy się z podrabiaczem lub współwinnym, wydał.

§. 96.

Kara na
nfitowa-
nie wy-
konalnia.

Jeżeli podrabianie publicznych kredytowych papierów za monetę uchodzących, było wprawdzie przedsięwzięte, lecz wygotowanie onychże całkowicie uskutecznione nie było, każ-
dy

dy który się do tego przyłożył, ciężkiem więzieniem od dzieściu lat do dwudziestu, a za niebezpieczeństwem osobliwszem, ciężkiem więzieniem na całe życie ukarany być powinien.

§. 97.

Kiedy iaki zapis długu przez kasę publiczną wydany, podrobionym będzie, tak przestępca, iakoteż każdy współwinowayca podpadnie karze ciężkiego więzienia na całe życie, które ieszcze, za okolicznościami zbrodni bardziéy niebezpiecznemi, za osłzzone być ma.

Kara
b) na u-
skute-
cznione
podro-
bienie
publi-
cznych
zapisów
długu.

§. 98.

Jednaką karę ściągą na siebie także ten uczestnik, który podrobione publiczne papiéry kredytowe, za źniesieniem się z podrabiaczem lub współwinnym, wydawał.

§. 99.

Kiedy wyrażone w §. 97. podrabianie publicznych papiérów kredytowych przedsięwzięte, iednakże nie zupełnie uskutecznione będzie, każdy który się do tego przyłożył, ciężkiem więzieniem od pięciu do dzieściu, a

Kara na
użytowa-
nie wy-
konania.

za

za okolicznościami występku szczególniey niebezpiecznemi, od dziesięciu do dwudziestu lat ukarany będzie.

§. 100.

W. Przej-
stoczenie
publi-
cznych
papié-
rów kre-
dyto-
wych na
wyższą
summę.

Ten także winę sfałszowania publicznych papierów kredytowych na siebie zaciąga, który takowe prawdziwe papiery odmieniając na wyższą summę nad tę którą wpród sobie zawierają, fałszuje, albo do tego pomoc daie.

§. 101.

Kara dla
wystę-
pcy.

Winowayca takowy ciężkiem więzieniem od dziesięciu do dwudziestu lat; a jeżeli fałszowanie tylko przedsięwzięte, ale niueskuteczne zostało, od pięciu do dziesięciu lat, ukarany być powinien.

§. 102.

Kara dla
uczestni-
ka.

Kto żniósłszy się z fałszującym, odmienione fałszywie w summie publiczne papiery kredytowe wydaie, ściągga na siebie ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu.

Roździał XIII.

o fałszowaniu Monety.

§. 103.

Występku fałszowania monety dopuszcza się ten, który

Fałszowanie
Monety.

- a) bezprawnie pieniądze, na wzór pieniędzy gdziekolwiek w krajach bieżących wybiła, chociażby wewnętrzna ich wartość i waga wartości i wadzę prawdziwych pieniędzy wyrównywała, albo ją nawet przewyższała,
- b) kto na wzór gdziekolwiek bieżący swój mający pieniądze, czyli z tak dobrego, jakowe, kruszcu, mniejszej jednak wartości, albo z kruszcu podléyszego fałszywe biła pieniądze, lub innym jakim sposobem, fałszywą monetę prawdziwej podobną czyni,
- c) kto wewnętrzną prawdziwych pieniędzy wartość i wagę, podług której spod sępla wyszły jakimkolwiek sposobem zmniejsza, lub onymże kształt większej wartości pieniędzy dać usiłuje,
- d) kto narzędzia do fałszowania pieniędzy poddaie, lub innym jakim-

kol-

kolwiek sposobem do fałszowania pieniędzy przykładą się.

§. 104.

Kara.

Kara tego występku będzie ciężkie więzienie od pięciu do dziesięciu lat; gdyby zaś szczególne niebezpieczeństwo, lub znakomita szkoda zachodziła, tedy od lat dziesięciu do dwudziestu; natomiast tylko, gdy sfałszowanie każdemu w oczy wpada, lub gdy moneta samowładnie bita, wewnętrzną wartością i wagą prawdziwéj monety wyrównywa, tedy kara od jednego roku do pięciu lat wymierzona być może.

§. 105.

Uczest-
nictwo
fałszowa-
wania
monety.

Jako uczestnik występku fałszowania monety, dopuszcza się ten, który zniósłszy się z fałszerzem, lub jego pomocnikiem, o wydawanie fałszywéj monety staranie na siebie przyimie: lub partykuły, o które prawdziwe pieniądze w przypadku §. 103, c) zmniejszone są, nabywa.

§. 106.

Kara.

Uczestnik ten karę ciężkiego więzienia od roku aż do lat pięciu, a gdyby większa szkoda zachodziła, nawet

wet do lat dziesięciu, na siebie zaciąga.

Rozdział XIV.

o zgwałceniu Religii.

§. 107.

Występku zgwałcenia Religii winnym jest ten:

Zgwałcenie Religii.

- a) Kto przeciwko Bogu mówami, pismami, lub czynnościami błuźni.
- b) Który iakowéy znajdujący się w kraju Religii obrządki gwałci, iuż to przez obelżywe z rzeczami ku służbie Bożéy poświęconemi obchodzenie się, iuż przez inne czynności, mówy, lub pisma wzgardę ku Religii publicznie okazuje.
- c) Kto chrześcianina do odszczepienia się od chrześciańskiéy wiary nakłaniać waży się.
- d) Kto niewiarę roskrzewić, lub błędną iaką naukę, z religią chrześciańską nie zgodną rozszerzać, albo sekty wprowadzać uśluie.

§. 108.

Kara. Jeżeli gwałt Religii z publicznością zgorzzeniem dzieje się, jeżeli nastąpiło uwiedzenie, albo powszechnie niebezpieczeństwo z czynnością takową złożone było, zbrodnia takowa ciężkiem więzieniem od roku aż do lat pięciu, a nawet wzięcie na wyższy stopień i niebezpieczeństwa stopień, aż do lat sześciu ukarana być powinna.

§. 109.

Gdzie okoliczności w poprzedzającym paragrafie wytknięte nie zachodzą, tam gwałt Religii więzieniem od sześciu miesięcy do roku ukarany będzie.

Rozdział XV.

o porubstwie i innej cielesnej
Iprosności.

§. 110.

Porub-
stwo.

Ktoby kobietę przez postrach, niebezpieczeństwo iakie za sobą ciągnący, przez użycie mocy, lub przez zdradliwy iakowy iney sposób, na pomieszenie iey zmysłów użyty, do opar-
cia

cia się iego lubieżnym chuciom nie zdolną uczynił, i z nią w takowym stanie zostającą, uczynek cieleśny popełnił, ten dopuszcza się zbrodni porubstwa.

§. III.

Kara za porubstwo jest ciężkie więzienie od pięciu do dziesięciu lat. Jeżeli zaś zgwałtu wyrządzonego wielki uszczerbek na zdrowiu lub życiu osoby zgwałconey wyniknął; tedy kara od lat dziesięciu do awudziestu przedłużoną być ma.

Kara.

§. 112.

Wszelkie zgwałcenie przeciw osobie lat ieszcze czternaście nie mającey wymierzone, jako porubstwo uważane i karane być powinno.

Uczynek cieleśny z osobą nieletnią.

§. 113.

Jako występki będą karane także następujące gatunki sprośney lubieżności:

Występek sprośney lubieżności

I. Uczynek cieleśny przeciw naturze.

przeciw naturze i kazirodztwo.

II. Kazirodztwo między krównemi w linii wstępney i zstępney, czyliby ich pokrewieństwo z prawego lub nieprawego łoża pochodziło, popełnione.

§. 114.

§. 114.

Za karę jest więzienie od sześciu miesięcy do roku.

§. 115.

Uwiedzenie do
lubieżności i ray-
furstwo. III. Uwiedzenie, za którym kto osobę swemu wychowaniu, lub dozorowi powierzoną, do lubieżności nakłania.

IV. Rayfurstwo, jeżeli niewinna osoba przez tóż uwiedziona została.

§. 116.

Kara. Za karę jest ciężkie więzienie od roku do lat pięciu.

Rozdział XVI.

o Morderstwie i zabójstwie.

§. 117.

Morderstwo. Kto w chęci zabicia człowieka, co takowego wykonywa, za czym nieodbicie śmierć tegoż następuje, ten zbrodni morderstwa winnym staie się.

§. 118.

§. 118.

- Gatunki morderstwa są następujące: Gatunki morderstwa.
- 1) Morderstwo zdradzieckie, które się dopełnia przez zadania trucizny, lub w inny sposób zdradliwy.
 - 2) Morderstwo rozbójnicze które dopełnia się w celu osiągnięcia rzeczy cudzej, przez gwałtowne ofoby pognębiecie.
 - 3) Morderstwo zasadne do którego wykonania kto został najęty, lub innym jakimkolwiek sposobem przez trzecią osobę do tego nakłonił się.
 - 4) Morderstwo proste, które do żadnego z przytoczonych rodzajów ciężkich nie należy.

§. 119.

Każde morderstwo wykonane, będzie tak na samym mordercy, iakotóż na tym, który do wykonania onego nasadził, lub do uczynku był pomocą, karą śmierci ukarane. Kara na dopełnione morderstwo.

§. 120.

Ci którzy sposobem odległym w §. 5. wyrażonym, do morderstwa wykonanego przyłożyli się, za morderstwo proste ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, jeżeli zaś morderstwo

Kara za uczestnictwo odległysz.

E two

stwo na krewnym w linii wstępnej lub zstępnej, na małżonku winowaycy, lub uczestniku, ile im takowe stosunki były wiadome, albo morderstwo zdradzieckie, lub rozbójnicze było wykonane, od dziesięciu do lat dwudziestu ukarani być powinni.

§. 121.

Kara na
używa-
nie Wy-
konania.

Morderstwo proste przedsięwzięte, ale nie dokonane, ukarane będzie na winowaycy, i współwinnych, ciężkim więzieniem od pięciu do lat dziesięciu; na odleglejszych uczestnikach, od roku do lat pięciu. Jeżeli zaś morderstwo rozbójnicze, zdradzieckie, zasadne, albo morderstwo na krewnym w poprzedzającym §cie wzmiankowanych, było przedsięwzięte; kara na ten czas ciężkiego więzienia dla winowaycy i współwinnych, od dziesięciu do lat dwudziestu, a za obciążającymi szczerze okolicznościami, na całe życie; dla uczestników zaś odleglejszych, od pięciu do dziesięciu lat wymierzona być ma.

§. 122.

Kara
dziecio-
bójstwa.

Na matkę, któraby swoje dziecko zaraz przy porodzeniu zabiła, albo z powodu zaniedbaney umyślnie przy porodzeniu potrzebney o niem staranności, umrzeć mu dopuściła, stanowi się

się kara, jeżeli morderstwo na dziecku z prawego łoża spółdżoném nastąpiło, ciężkiego więzienia na całe życie:

Jeżeli zaś dziecko było z nieprawego łoża spółdżone, ciężkie więzienie, w przypadku onego zabicia, od dziesięciu do lat dwudziestu, a gdyby z powodu zaniedbania umyślnie potrzebny pomocy życie utraciło, od pięciu do dziesięciu lat, miéysce mieć ma.

§. 123.

Kiedy czynność, za którą człowiek życie utraci, nie w chęci wprawdzie onegoż zabicia, jednakże przecie w zamiarze nieprzyjacielskim będzie wykonana; naten czas zbrodnia jest zabójstwem. Zabójstwo.

§. 124.

Kiedy przy przedsięwziętém zrabowaniu, z jakim człowiekiem tak gwałtownym sposobem postąpiono będzie, iżby śmierć onegoż stąd nieodbitie nastąpić musiała, zabójstwo takowe na wszystkich tych, którzy do tegoż przyłożyli się, śmiercią karana być powinno. Kara zabójstwa rozbójniczego.

§. 125.

w Innych przypadkach, zabójstwo ciężkiém więzieniem od pięciu lat do Kara prostej Zabicia.

dzieściciu ; a gdyby winowayca z zosła-
wał z zabitym w bliskim pokrewień-
stwie, majątku, lub w obowiązkach
kuniemu szczególnych, od dzieściciu
do lat dwudziestu ukarane będzie,

§. 126.

Jeżeliby w bitwie iakię, między
wielą osobami wynikłey, zabity kto
został, każdy który mu śmiertelną za-
dał ranę, winnym jest zabójstwa. Je-
żeliby zaś śmierć z przyczyny wszyst-
kich zadanych ran nastąpiła, lub ozna-
czyć niemożna było, kto śmiertelną
ranę zadał ; nie może w prawdzie żaden
z nich być poczytanym za winnego
zabójstwa, lecz wszyscy, którzy się
targneli na zabitego, za winnych cięż-
kiego skaleczenia uznani będą.

§. 127.

Sprawied-
liwe bro-
nienie się.

Ten który kogo, sprawiedliwie bro-
niąc się, zabija, żadnego występku nie
popelnia. Musi jednakże być dowie-
dziono, albo z okoliczności osób czasu
i mieysca gruntownie sobie wnosić
można, iż popelniający zabójstwo, po-
trzebney użył obrony, dla uratowania
swego, lub wolności, naprzeciw gwał-
towney napaści.

Roździał XVII.

o Straceniu płodu.

§. 128.

Niewiaſta iakąkolwiek czynność u-
myślnie przedsiębiorąca, za którąby po-
ronienie iéy płodu następowało, lub
izby rozwiązanie iéy takim sposobem
uskutecznione bydź mogło, izby płod
nieżywy na świat wydany był, wy-
stępku ſtaie ſię winną.

Stracenie
własnego
w żywo-
cie pło-
du.

§. 129.

Jeżeli ſtracenie płodu przedſiewzięte
ale nie uskutecznione zoſtało; tedy kara
więzienia, między ſześcią mieſiącami i
rokiem wymierzona będzie. Jeżeliby
zaſ poronienie uskutecznione było; to
ciężkiem więzieniem między rokiem i
latami pięcią, ukarane bydź powinno.

Kara.

§. 130.

Gdyby oyciec poronionego dziecka
wſpółwinnym był tego występku;
kara taż ſama, jednak z zaoſtrzeniem
dla niego wymierzona będzie.

§. 131.

Stracenie
cudzego
w żywo-
cie płodu.

Występku tego staie się także ten winnym, który z iakiegokolwiek bądź zamiaru, przeciw wiedzy i zezwoleniu matki stracenie iéy płodu udziałał, lub oneż uskutecznić starał się.

§. 132.

Kara.

Zbrodniarz takowy ciężkiém więzieniem między rokiem a pięciu latami; jeżeliby zaś osoba matki przez tę zbrodnię na niebezpieczeństwo utraty życia, lub uszczerbek zdrowia podana była, między pięciu i dziesięciu latami ukarany być powinien.

Rozdział XVIII.

o Podrzucaniu dziecięcia.

§. 133.

Podrzucenie
dziecka.

Kto dziecko w takim wieku będące, w którym nie jest w stanie obmyślenia dla siebie sposobu, utrzymywania życia, tym końcem podrzuci, ażeby ie lub na niebezpieczeństwo śmierci wystawił, lub téż ażeby zachowanie iego życia jedynie na los i przypadek spuścił, ten dopuszcza się występku, bez uwagi na
to,

to, iakakolwiek przyczyna do tego go pobudziła.

§. 134.

Jeżeli dziecię na miejscu samotném Kara.
od zwyczajnego przechodzenia ludzi
oddaloném, podzucone, albo tak u-
kryte było, iżby nie łatwo od prze-
chodzących postrzeżone i uratowane
bydź mogło; kara na takowy występ-
pek jest ciężkie więzienie od roku do
lat pięciu, albo jeżeli śmierć dziecięcia
nastąpiła, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 135.

Jeżeli zaś podrzucenie na miejscu
od ludzi zwyczajnie uczęszczanem, w
takim sposobie nastąpiło, iż w cześnie-
go dostrzeżenia i ucalenia dziecięcia nie
płonnie spodziewać się można było; na
ten czas podrzucenie więzieniem między
sześćmi miesiącami i rokiem ukarane bę-
dzie. A jeżeliby śmierć dziecięcia prze-
cie nastąpiła, karą będzie więzienie od
roku do lat pięciu.

Roździał XIX.

o Ranieniu i skaleczeniu.

§. 136.

Występ-
pek ra-
nienia lub
na ciele
skalecze-
nia.

Kto z przedsięwzięciem przyniesienia komu uszczerbku, onegoż ciężko rani lub skalęczy, stan ciała, lub zdrowia jego nadweręży, ten dopuszcza się występku.

§. 137.

Kara.

- a) Kiedy z zadany'm ciosem niebespieczeństwo życia jest połączone, lub się przynajmniej w tym stanie znajduje, iż skrzywdzony znaczny uszczerbek na swoim ciele ponosić musi;
- b) Kiedy uszkodzenie takiem narzędziem, i w tym sposobie przedsięwzięte było, z którym w powłzeczności niebespieczeństwo życia połączone jest;
- c) kiedy napadnienie zdradzieckim sposobem nastąpiło, i w tym gwałtownie osoba iaka, choćby tylko przez pobicie uszczerbek poniosła; kara na ten występku jest więzienie między rokiem i latami pięciu. Podług wielkości złości
atoli

atoli wyrządzonego gwałtu, i uszkodzenia, może się taż o rok aż do pięcioletniego ciężkiego więzienia rościagać.

§. 138.

Wszystkie inne w poprzedzającym paragrafie nie wytknięte ciężkie ranienia lub skaleczenia, więzieniem między sześcią miesiącami i rokiem ukarane bydź powinny.

§. 139.

Ci wszyscy którzy do zabóystwa w jakiey bitwie popełnionego podług §. 126. za winnych zbrodni ciężkiego ranienia uznani będą, na ciężkie więzienie między rokiem i latami pięciu skazani bydź mają.

Roździał XX.

o Poiedynku.

§. 140.

Kto kogo z jakieykolwiek przyczyny do potyczki, orężem śmierć sprawić mogącym, wyzywa, i kto na takowe

Poiedyn-
nek.

kowe wyzwanie do boiu się stawia, ten dopuszcza się występku pojedynku.

§. 141.

Kara. Występek takowy, aczkolwiek żadne z niego nie nastąpiły skutki, ciężkiem więzieniem od roku do lat pięciu ukarany będzie.

§. 142.

Jeżeli w pojedynku ranienie nastąpiło; na ciężkie więzienie od pięciu do dziesięciu lat osądzono być ma.

§. 143.

Jeśli by z pojedynku śmierć jedney strony nastąpiła, zabójca dziesięcioletniem do lat dwudziestu ciężkiem więzieniem ukarany będzie, ciało zaś zabitego, jeżeli by na miejscu poległ, prowadzone pod strażą na miejsce za zwyczajnem do pogrzebów, leżące, i tamże przyniesione, zagrzebane być powinno.

§. 144.

w Każdym razie, wyzywającego surowiey niż wyzwanego karać należy, i tenże na dłuższy czas więzienia skazany będzie, iak kiedy by był sądzonym

nym w tedy gdyby sam wyzwany
był.

§. 145.

Kto do wyzwania na poiedynek lub do przyięcia onegoż w iakimkolwiek sposobie się przyłożył, albo temu któryby wyzwanie odwrócić starał się, wżgardą odgrażał, lub ją rzeczywiście okazał, ten więzieniem; lub jeżeli wpływ onego w szczegulnięszym sposobie był ważny, i ranienie albo śmierć nastąpiła, ciężkióm nawet więzieniem od roku do lat pięciu ukarany będzie.

Kara dla
uczestni-
ków.

§. 146.

Ci, którzy się za assystentów czyli sekudentów na iaką stronę z poiedynkuiących do poiedynku stawili, ciężkióm więzieniem od roku, i podług wielkości swego wpływu i wynikłego złego przypadku, do pięciu lat ukarani bydź mają.

R o z d z i a ł X X I .

o Podpalaniu.

§. 147.

Podpa-
lanie.

Zbrodni podpalania dopuszcza się ten, co jaką czynność przedsięwzię, z którejby, podług jego zamysłu, pożar w cudzej własności powstać mógł; chociażby ogień nie wybuchnął, albo chociażby żadnej szkody nie sprawił.

§. 148.

Kara.

Kara według następującej różnicy będzie wymierzona;

- a) Kiedy ogień wybuchnął, i człowiek jaki przez to, o czym podpalający przewidzieć mógł, życie postradał; kiedy pożar istotnie wybuchniony, powtórzonemi razami był podkładany; albo kiedy za skupieniem się szczególniejszym do spustoszenia dążącym, pożar był udziałany; kara śmierci stanowi się.
- b) Kiedy ogień wybuchnął, i dla uszkodzenia znakomita szkoda nastąpiła; iakotóż kiedy

c) zło-

- e) złoczyńca różnemi czasy, chociaż za każdą razą bezskutecznie podpalić usiłował; tedy na całe życie ciężkiem, a za szczególniejszą złością, i wielkością szkody, nacyęższém więzieniem ukarany będzie.
- d) Kiedy ogień wybuchnął, iednakże, z okolicznościami dotąd wykniętymi nie był połączony; na ciężkie więzienie od dzieściu do dwudziestu lat osądzić należy.
- e) Kiedy ogień w prawdzie nie wybuchnął, iednakże nocną porą, lub na takim miejscu był podłożony, gdzie za wybuchniem onego łatwo szerzyć się mógł, albo téż gdzie takowe zachodziły okoliczności, iż życie przy tym ludzkie na oczéwiste niebezpieczeństwo wystawione było; zbrodniarz takowy ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dzieściu ukarany będzie.
- f) Jeżeli zbrodnia w dzień i bez osobliwszego niebezpieczeństwa przedsięwziętą była, podłożony oraz ogień bez wybuchniem zgaszonym, lub bez szkody przytłumionym został; na ten czas złoczyńca karze ciężkiego więzienia, między rokiem i pięcią latami, podpadnie.

g) Je-

g) Jeżeli zbrodzień sam z żalu, i właśnie w czasie ieszcze przyzwoitym, tak się przyłożył, iż wszelakiéy szkodzie zabezpieczono jest; karę ciężkiego więzienia, między miesiącami szczęścia, i rokiem wymierzyć należy.

§. 149.

o winie
tego, co
swe wła-
sne rze-
czy zapala.

Kto za podpaleniem' swoiéy własności, z iakiegokolwiek zamiaru złego przedsięwziętém, własność także cudzą na niebezpieczeństwo pożaru wystawia, winnym będzie zbrodni podpalenia, i karę w poprzedzającym paragrafie postanowionéy, podpadnie.

§. 150.

Kto własność swoią podpala, nie żeby przez to cudzą na niebezpieczeństwo pochłonięcia ogniem wystawić; lecz aby polegające na niéy prawa trzeciéy osoby nadwerężyć, lub kogo w porozumienie w prawić; ten nie iuż podpalenia, ale oszustwa staie się winnym.

Roździał XXII.

o kradzieży i innych zaborach.

§ 151.

Kto z powodu własnéy korzyści, Kradzież cudze dobro ruchome z posiadłości drugiego, bez onegoż nato zezwolenia zabiera, ten popełnia kradzież.

§. 152.

Kradzież staie się zbrodnią, albo z ilości skradzioney, albo z istoty uczynku, albo z własności, którą miała rzecz zabrana, albo z charakteru winowaycy.

Okoliczności, za które mi kradzież do postępowania zbrodniewego przeznacza się.

§. 153.

Ilość ukradziona czyni kradzież zbrodnią w ten czas, gdy taż lub wartość tego, co na raz, lub powtórzonemi razami jest skradziono, więcéy iak dwadzieścia pięć złotych w rachunku Wiedeńskim wynosi. Wartość iednakże nie podług korzyści złodzieia, lecz podług szkody skradzionego uważana byź powinna.

a) ilość wyzfa.

§. 154.

b) nie-
bezpiecz-
nięysza
istota n-
czynku.

Z istoty uczynku staie się kradzież występkiem, iuż to

I. bez względu na summę:

a) kiedy kradzież, w czasie trwającego ognia, wylewu wody, lub w czasie iakiéy innéy pospolitéy, albo w szczególności dla tego, co jest skradzionym, wydarzoney klęski dopełnioną została;

b) kiedy złodziey w brón, lub inne narzędzie, bezpieczeństwu osobistemu zagrażające, był opatrzony: iuż to

II. kiedy więcéy iak pięć ryńskich wynosi, a oraz

a) w towarzystwie iednego lub więcéy spoleczników kradzieży, albo

b) w miéyscu dla czci Boskiéy poświęconém, lub

c) na rzeczy w zamknięciu będącéy, albo

d) w drzewie po lasach ogrodzonych lub z znakomitém lasu uszkodzeniem, albo

e) w rybach w sławach, lub

f) w zwierzynie po lasach ogrodzonych, lub z szczególnięyszą śmiałością, lub téż przez iakiego, właśnie zarobku tego pilnującego winowaycę, dokonaną została.

§. 155.

Z własności skradzionego dobra, ^{e) dobra skradzionego} kradzież staie się zbrodnią: ^{własność}

- I. Bez względu na ilość, kiedy też na rzeczy do służby Bożej bezpośrednio poświęconey, z obelgą obrządków Chrześcijańskiéy Religii była dopełniona;
- II. Kiedy więcéy iak pięć réńskich wynosi, i kiedy
 - a) w zbożu napolu, lub w owocach,
 - b) w bydle z paszy, lub wygonu, albo
 - c) w sprzętach rolniczych na polu dopełnioną została.

§. 156.

Z charakteru popełniaiącego kradzież ^{d) niebezpieczniejszy stan sprawcy.} staie się też zbrodnią:

- I. Bez względu na skradzioną ilość na ten czas, gdy winowayca już dwa razy dla kradzieży był ukarany.
- II. Przez wzgląd na ilość pięciu réńskich, kiedy kradzież
 - a) przez słuźących na swych panach lub paniach;
 - b) przez rzemieślników, lub wyrobników na swym maystrze, lub na tym, komu się na robotę naięli, popełniona będzie.

§. 157.

Kara na
zbrodnią
kradzie-
ży.

Jeżeli kradzież oprócz okoliczności, które podług poprzedzających czterech paragrafów, zbrodnią stanowią, niczem więcéy obciążona nie jest; ciężkiem więzieniem między sześcią miesiącami i rokiem ukarana niech będzie.

§. 158.

Gdyby zaś nadto do tego, coby samo przez się występkiem stanowiło, jeszcze iaka druga, w nadmienionych paragrafach wyrażona okoliczność zachodziła; karę ciężkiego więzienia między rokiem i latami pięcioma wymierzyć należy.

§. 159.

Jeżeli summa tego, co ukradziono, trzyśta złotych réńskich przechodzi, albo jeżeli okradzionemu, w stosunku do iego okoliczności, dolegliwa szkoda jest uczyniona, lub téż kradzież z osobliwszą odwagą, gwałtem, lub przewrotnością dopełnioną została, albo jeżeli do kradzieży winowayca wzwyczajł się; kara na pięcioletnie do lat dziesięciu ciężkie więzienie, wymierzona byđz powinna.

§. 160.

§. 160.

Kradzież nocną porą popełniona, już to wymierzeniem czasu kary, już zaostrzeniem onéjże surowiey karana być powinna, niż ta, co by z połączeniem, innych podobnych okolicności, w dzień popełnioną była.

§. 161.

Przeniewierzenie się także za zbrodnią poczytane być ma, gdy kto na mocy swego publicznego urzędu, lub danego sobie szczególnego od zwierzchności zlecenia, powierzone dobro w gotowiźnie lub wartości nad pięć réńskich wynoszącéy, zatrzymał, albo sobie przywłaszczył.

Przeniewierzenie się staie się a) względem stanu sprawy.

§. 162.

Dopuszczający się takowego przeniewierzenia ciężkiém więzieniem od roku do lat pięciu; jeżeli zaś to sto réńskich przechodzi, od pięciu do dziesięciu, a nawet do dwudziestu lat, ukaranym będzie.

Kara.

§. 163.

Zbrodni przeniewierzenia się staie się także ten winnym, który oprócz wypadku wyrażonego w §. 161. powie-

b) przez większą ilość.

rzony sobie dobro w summie więkśey nad pięćdziesiąt réńskich zatrzymał, albo sobie przywłaszczył.

§. 164.

Kara.

Przeniewierzenie się takowe więzieniem od sześciu miesięcy do roku; jeżeli zaś summa trzyśta réńskich przenosi, ciężkiem więzieniem od roku do pięciu lat; a za okolicznościami szczególniemy obciążającymi, między pięciu i dziesięciu latami, ukarane będzie.

§. 165.

Uczestnictwo kradzieży lub przeniewierzenia się.

Z powodu uczestnictwa kradzieży lub przeniewierzenia się winnym stać się zbrodni ten, który rzecz skradzioną lub przeniewierzoną ukrywa, nabywa, lub zbywa.

§. 166.

Kara.

Jeżeli uczestnikowi takowemu

- a) z ilości lub wartości rzeczy lub zpoprzedzającego czynku wiadomo jest, iż kradzież lub przeniewierzenie się w takim sposobie było dopełnione, że się występkiem stało; lub jeżeli
- b) rzeczy za kilku razami ukryte, nabyte, lub zbyte, kwotę lub wartość razem wziętą dwudziestu pię-

pięciu réńskich przechodzą; uczestnictwo będzie w tedy od sześciu miesięcy do roku; podług wielkości zaś summy, użytego podstępny, i sprawioney szkody, nawet do pięciu lat ukarane.

§. 167.

Wszelka kradzież, i każde przenie-
wierzenie się ustaie bydź występkiem,
iako skoro winowayca wprzód nim się
zwierzchność o iego przeniewierzeniu
dowie, całą szkodę wynikającą z swe-
go uczynku wynadgrodzi. Toż samo
o uczestnictwie rozumieć się ma.

Bezkar-
ność kra-
dzieży
dla praw-
dziwego
żalu.

§. 168.

Jakim sposobem, na reszcie, z pom-
niéyszymi kradzieżami, tu nie wyszcze-
gólnionemi, i w razie przeniewierze-
nia się lub uczestnictwa, iako téż w
ogulności z zaborami między małżon-
kami, rodzicami i dziećmi, iako długo
należąc do iednego gospodarstwa wspól-
nie z sobą żyją, zachodzącemi, w sła-
funku do ciężkich przestępstw policyj-
nych postąpić sobie będzie należało,
przepis względem tego w drugiéy
części ninieyszey Ustawy zawiera się.

Kradzie-
ze za
ciężkie
przestęp-
stwo po-
licyjne
uważane.

Rozdział XXIII.

o Rozboiu.

§. 169.

Rozbóy. Rozboiu staie się winnym ten, kto ofobie iakiéy w celu opanowania do niey należących, lub cudzych ruchomości, gwałt czyni; chociażby ten gwałt przez wykonanie go, lub przez pogróżki stał się.

§. 170.

Kara. Sama takowa pogróżka, gdyby nawet przez jednego tylko człowieka była dopełniona, i żadnego skutku nieprzyniosła, pięcioletniem do lat dziesięciu ciężkiem więzieniem ukarana być powinna.

§. 171.

Jeżeli zaś pogróżka w towarzystwie jednego lub więcej społeczników rozboiu, albo bronią śmierć przynoszącą dokonaną była, albo zabór rzeczy lub majątku nastąpił; ciężkie więzienie od dziesięciu do dwudziestu lat naznaczone niech będzie.

§. 172.

§. 172.

Taż sama kara znajduie nawet w tedy miéysce, gdy gwałt osobie zadany będzie, chociażby rozbóy uskutecznionym nie był.

§. 173.

Jeżeli zaś użyciem ręki do gwałtu przedsięwzięty rozbóy rzeczywiście dokonany został; kara jest ciężkie więzienie na całe życie.

§. 174.

Gdyby zaś w czasie rozboiu, ranienie, lub skaleczenie nastąpiło, za którymby znaczny na ciele był sprawiony uszczerbek, albo ieśliby kto przez długo trwające skrzywdzenie, lub niebezpieczną grózbę, do stanu pełnego dolegliwości przywiedziony został; każdy do uczestnictwa tego należący nacyęższém więzieniem przez całe życie ukaranym bydź powinien.

§. 175.

Kto rzecz jaką, o którejby wiedział, iż jest łupieństwem nabyta, aże- Uczest-
kolwiek w małej kwocie, lub nie- nictwo
wielkiéy wartości ukryje, zbędzie, rozboiu.
lub nabędzie, ten staie się zbrodni z
powodu uczestnictwa rozboiu winnym,
i cięż-

i ciężkiem więzieniem między rokiem i pięciu latami ukaranym zostanie.

Rozdział XXIV.

o Oszustwie.

§. 176.

Oszustwo Ten który przez chytre matactwa albo czynności w prawia kogo w omamienie tak, aby w swéy własności lub innych prawach uszczerbek poniósł, lub kto w celu z omamienia drugiego, i onegoż niewiadomości korzyść odnosi, ten dopuszcza się oszustwa.

§. 177.

Okoliczności podług których oszustwo do kryminalnego postępowania należy.

Oszustwo staie się zbrodnią albo z istoty uczynku, albo z ilości szkody.

§. 178.

Przypadki, w których oszustwo z istoty uczynku, staie się zbrodnią, są te:

- a) gdy się kto ubiega o fałszywe świadectwo, które przed Sądem ma być złożone, lub gdy kto fałszywe świadectwo sądownie ofiarował, albo go wcale złożył, lub w
- wła-

- własnéy sprawie oświadczył się do przysięgi fałszywey, albo téż nawet fałszywie przysiągł;
- b) gdy kto urząd iakiego oficjaliszty publicznego, fałszywie na siebie przyjmuie, lub kłamliwie udaie, iż ma rozkaz iaki od zwierzchności, lub szczególniéysze od publiczney instancyi na co pozwolenie;
- c) gdy w publicznym iakim handlu, miara lub waga fałszywa używaną będzie;
- d) kiedy kto publiczny iaki dokument, lub cechę, stępel, albo probę przez powszeczne urządzenie w prowadzoną, na wzór tychże podrabia, albo fałszuje;
- e) kiedy kto dla oznaczenia granic porobione znaki znosi, lub je posuwa.;
- f) kiedy kto z przyczyny marnotrawstwa przyszedł do niemożności zapłacenia swych długów, lub kto matactwem starał się przedłużyć dla siebie kredyt, jużto postawieniem zmyślonych wierzycielów, już przez inną podstępłą znowę, lub ukrycie części iakiéy swego majątku, dla zamieszania stanu masy prawdziwego.

§. 179.

b) podług
większey
ilości.

Wszelkie inne oszustwa staną się zbrodniami, gdy szkoda uczniona, albo do której wykonania zły zamiar wymierzony był, więcéy iak dwadzieścia pięć réńskich wynosi.

§. 180.

Główne
rodzaje
oszustwa
które
przez
większą
kwotę
zbrodnia
się stają.

Rodzaje oszustwa nie mogą wprawdzie wszystkie, dla ich wielkiej różliczności, w téy Ustawie bydź wyrażone: w szczególności iednak co do kwoty namienionéy staie się ten zbrodni winnym:

- a) kto fałszywie prywatne dokumenta sporządza, lub prawdziwe fałszuje, kto podrobione, albo sfalszowane publiczne papiéry kredytowe, iako téż fałszywą monetę, chociaż bez porozumienia się z fałszerzem, daléy w bieg w prowadza;
- b) kto słabości umysłu drugiego, zabobonnym, lub innym podstępnyim omamieniem ku szkodzie onegoż lub iakiéy trzeciéy osoby, na złe używa;
- c) kto znalezione rzeczy umyślnie ukrywa, i sobie przywłaszcza;
- d) kto fałszywe imie, stan, lub godność na siebie przybiéra, za właściciela cudzego majątku udaje się,

się, lub pod fałszywą ukrywa się postacią, aby korzyść niegodziwą sobie przywłaszczył, w majątku lub prawach komu uszczerbek przyniosł, albo pobudził kogo do szkodliwych czynności do którychby się ten był nie nakłonił, gdyby mu podstęp wyrządzony nie był;

e) kto w grze, fałszywych kości, kart fałszywych, podstępnego porozumienia się, albo innego chytrego matactwa używa.

§. 181.

Kara oszustwa jest w powszechności Kara na zbrodni oszustwa. więzienie od sześciu miesięcy do roku; jednakże też może, podług stopnia niebezpieczeństwa, trudności onegoż uszczerzenia się, podług wielkości i powtórzonego częścię oszustwa, na pięć lat być rościągnięta.

§. 182.

Jeżeli summa, którą sobie winowayca przez zbrodnię przywłaszczył, summę trzyłta réńskich przenosi, albo kiedy oszukanemu, w stosunku do jego okoliczności dolegliwy uszczerbek ztąd jest przyniesiony; lub kiedy winowayca dopełnił oszustwa z szczególnięszą śmiałością, albo się do oszustwa wezwyczał; na ten czas za karę będzie cięż-

ciężkie więzienie od pięciu do dziesięciu lat.

§. 183.

W szczególności powinien oszust, na ten czas gdy występki jego połączony jest z przysięgą fałszywą, sądow-
nie ofiarowaną, lub złożoną, oprócz wyznaczony kary ciężkiego więzienia, ieszcze na widowisko publiczne bydz wystawionym; a jeżeliby przez fałszywą przysięgę szkodę bardzo znamienitą uczynił, dwudziestoletniem ciężkiem więzieniem, a podług okoliczności, nawet na całe życie ukaranym bydz powinien.

§. 184.

Osuzstwo te, w których żadna powyżey w §§. 178. i 179. wyrażona okoliczność nie zachodzi, będą za ciężkie przestępstwa policyjne uważane, i podług przepisu w drugiey części téy Ustawy umieszczonego, karane.

Osuzstwa, które iako ciężkie policyjne przestępstwa, uważane bydz mają.

Roździał XXV.

o Dwużeństwie.

§. 185.

Kto będąc w stanie małżeńskim z Dwużeń-
drugą jaką osobą w powtórne wchodzi swo-
matżeństwo, ten popełnia zbrodnią
dwużeństwa.

§. 186.

Podobney dopuszcza się zbrodni ta
osoba, która będąc wolnego stanu, wia-
domie zawiera śluby z osobą małżeń-
stwem obowiązana.

§. 187.

Kara dwużeństwa jest więzienie od Kara.
roku do lat pięciu. Gdyby zaś wino-
wayca osobie téy, z którą w powtor-
ne wszedł małżeństwo, stan swój mał-
żeński zataił, ciężkiem więzieniem uka-
rany być powinien.

Roździał XXVI.

o Potwarzy.

§. 188.

Potwarz. Kto udaie kogo, o występpek zmyślony, do zwiérzchności lub go obwinia tym sposobem, iżby iego obwinienie stało się powodem do inkwizycyi urzędowych, lub służyć mogło do szlakowania obwinionego; ten staie się zbrodni potwarzy winnym.

§. 189.

Kara. Kara na potwarcę iest w powszechności ciężkie więzienie od roku do lat pięciu; które nawet do lat dzieściu przedłużone będzie, kiedy potwarca;

- a) szczegulnego użył podstępny aby tóż obwinienie do wiary podobnym uczynił;
- b) kiedy wytławił obwinionego na większe ieszcze niebezpieczeństwo; albo iestliby potwarca
- c) był służącym domownikiem, lub podległym obwinionego, albo kiedy by urzędnik potwarzy w swoim się urzędzie dopuścił.

Roździał XXVII.

o Pomocy danéy przestępcom.

§. 190.

Że Przyłożenie się do zbrodni, ten sam rodzaj zbrodni popełniony ściągą, którego istotny sprawca winnym się staie, iest to w §. 5. iuż wyrażono. Jednakże i ów, któryby dał pomoc winowaycy, sam w następujących przypadkach staie się zbrodni winnym.

Pomoc
zbrodni-
om dana.

§. 191.

Przypadek pierwszy. Kiedy kto bez podania się na niebezpieczeństwo, mogąc łatwo przeszkodzić dopełnieniu iakiey zbrodni, złośliwie onéyże zapobiedz zaniedbuie.

a) przez
złośliwe
zanied-
banie
przeszko-
dzenia.

§. 192.

Co do zbrodni zdrady głównéy zaniedbanie wyżej wspomnione, za winę wspólnie zasłużoną uważane, i sposobem w §. 54. oznaczonym, ukarane będzie. Co do innych zbrodni, winny ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do roku; ieżeliby zaś kara śmierci, albo więzienie na całe życie

Kara.

za

zazbrodnia było postanowione, więzieniem ciężkiem między rokiem i pięciu latami, ukarany być powinien.

§. 193.

b) przez
zataienie

Przypadek drugi. Kiedy kto służące do odkrycia występku lub winowaycy poznaki, przeddochozącą zwierzchnością w sekrecie trzyma, albo winowaycę przed nią ukrywa, lub też wiadomym sobie zbrodniarzom pomoc dać, albo onychże schadzki, którymby tamę położyć mógł, ułatwia.

§. 194.

Kara.

Takowy ukrywający, jeżeli zarazem przypadek w §. 55. wyrażony zaniedbanego doniesienia nie zachodzi, podług niebezpieczeństwa z ukrywania winowaycy, oraz podług szkodliwych skutków z pomocy swoihey wynikłych, więzieniem od sześciu miesięcy, do trzech lat; a w razie daney pomocy, lub ułatwionych schadzek, ciężkiem więzieniem aż do pięciu lat ukaranym być powinien.

§. 195.

Krewni tylko winowaycy w linii wstępney i zstępney, oraz ci, którzy z nim w pierwszym stopniu spowino-
wa-

waceni są tudzież bracia i siostry, niemniéy onychże dzieci, iako téż matzonek, nie mogą z przyczyny takowego tylko ukrywania, do kary bydź pociągnięni.

§. 196.

Przypadek trzeci. Kto więźniowi ^{c) przez pomoc więźniowi do ucieczki daną.} sposobność do ucieczki, użytym podstępem lub przemocą ułatwia, albo ściągający zwierzchności w schwytaniu zbiegłego, przeszkodę czyni.

§. 197.

Jeżeli pomoc dał ten, który do mienia staranności o strażę jest obowiązany; lub gdyby pomoc dający wiedział, iż więzień dla zdrady głównej, albo sfalszowania papierów kredytowych lub pieniędzy, dla zabójstwa, rozboju albo podpalania jest obwiniony, lub za podpadającego karze uznany, na ten czas przestępca ciężkiem więzieniem, a mianowicie, kiedy pomoc dana jest więźniowi dla zdrady głównej, albo sfalszowania papierów kredytowych, między pięciu i dziesięciu latami, w innych zaś tu wyrażonych przypadkach między rokiem i pięciu latami ukaranym bydź powinien.

Kara.

§. 198.

Jeżeli więzień dla inney zbrodni, a nie tych, które w poprzedzającym paragrafie wymienione są, znajdzie się pod inkwizycją, albo karą, i jeżeli ten co mu pomoc dał, nie miał osobliwego obowiązku do onegoż pilnowania; kara więzienia między sześciu miesięcy i rokiem postanawia się.

§. 199.

d) przez pomoc do ucieczki z usług wojskowych.

Przypadek czwarty. Kiedy kto żołnierza do chorągwi przyśięgłego, lub służbę do korpusu wojskowego należącego, z usług do ucieczki podmawia, lub mu w tym radą i uczynkiem dopomaga, albo dezercerowi, już przez odkupienie od niego mundur, lub broni już przez pokazanie mu drogi, onegoż przebranie, przechowanie, lub danie mu u siebie pomieszkania, albo na reszcie w jakimkolwiek innym sposobie pomocnym się staje, przez coby dezercya ułatwiona została, albo wybadanie się o dezercerze, lub onegoż schwytanie trudnięysze było.

§. 200.

Kara.

Dający takową pomoc, oprócz tego iż za dezercera od piechoty pięćdziesiąt reńskich, a jeżeliby był od jazdy, sto reń-

reńskich zapłacić ma, nadto jeszcze w więzieniu, między szczęściami i rokiem, trzymany będzie. Jeżeli zaś wyznaczony summy kassie wojskowej zapłacić nie mógł, czas kary jego na dłuższy czas wymierzony, lub zaostrozony być ma; ta oraz okoliczność, iż dezertor poymany został, w dopełnieniu niniejszego przepisu nie odmienić nie może.

Roździał XXVIII.

o Umorzeniu zbrodni i kar.

§. 201.

Zbrodnia znosi się

- a) przez śmierć winowaycy;
- b) przez karę dopełnioną;
- c) przez darowanie onéyże; i
- d) przez zadawnienie.

Rodzaje umorzenia zbrodni.

§. 202.

Śmierć winowaycy przed zaczęcią, lub po zaczęćy inkwizycyi, przed albo po wypadłym wyroku nastąpioną, uchyla w prawdzie dochodzenie przestępcy, i przystosowanie kary do występku; z tym wszystkim zapadły wprzód już co do utraconego podług

a) przez śmierć winowaycy.

§. 23. pod c), wolnego rozrządzenia majątkiem, wyrok, do exekucyi przy-
prowadzony być powinien.

§. 203.

Jeżeli winowayca uszedł kary przez samobójstwo, na ten czas w przypadkach iakowego występku za którym wielkie zgorzenie nastąpiło, i ile zbrodnia takowa stosownie do prawa jest dowiedziona, imie winowaycy z krótkim opisem dopełnionej przez niego zbrodni, tym samym sposobem będzie obwieszczona, iaki jest w drugim Wydziale §. 498. przepisany.

§. 204.

b) dopeł-
nienie
kary.

Gdy winowayca karę odbył na siebie włożoną, zbrodnia za zgasłą poczytaną będzie. Ukarany wstępnie znowu w wszelkie wspólne prawa cywilne, jeżeli utrata onychże nie mieści się w skutkach ukarania w §. 23. wyrażonych, lub ztymże ukaraniem podług §. 22. połączona nie jest. Idzie za tym, iż w używaniu tych praw od nikogo ani przeszkody, ani pokrzywdzenia mieć nie może. Takteż względem tego co się stało, iak długo poczciwie sprawować się będzie, żaden mu zarzut czyniony, ani w jakimkolwiek bądź sposobie przez to zelżony być nie powinien.

§. 205.

§. 205.

Jeżeli wymierzona kara darowaną ^{e) daro-} została, skutek ten za sobą przynosi, ^{wanie.} iak gdyby dopełnioną był. ^{kary.}

§. 206.

Przez dawność znosi się zbrodnia i ^{d) zadaw-} kara, iak skoro winowayca rachując ^{nienie.} od dnia popełnionéy zbrodni, w czasie ninieyszą Ustawą wymierzonym, do inkwizycyi pociągnionym nie był.

§. 207.

Czas téy dawności stanowi się:

- a) dla zbrodni na które kara więzienia na całe życie jest wymierzona, do dwudziestu lat.
- b) co do tych zbrodni, które podług prawa, od dziesięciu do lat dwudziestu ukarane być miały, na lat dziesięć; a dla wszystkich innych zbrodni do lat pięciu.

§. 208.

Zadawnienie iednakże tylko temu służyć może, który

- a) z zbrodni żadnego pożytku w ręku więcący nie ma, i oraz
- b) ile natura zbrodni dozwoliła, uczynioną szkodę podług możności, wynadgrodził; który

c) z

- c) z tych krajów nie uszedł, i
 d) w czasie do zadawnienia oznaczonym żadney więcéy zbrodni nie popełnił.

§. 209.

Skutek. Skutek zadawnienia iest ten: że ani inkwizycya, ani kara z powodu takowey zbrodni, mieysca więcéy dla siebie znaydować nie może.

§. 210.

Ozraniczenie sposobu zniścienia zbrodni przez zadawnienie. Co do tych zbrodni, na które kara śmierci iest postanowiona, żadne zadawnienie od inkwizycyi i kary nie zastania. Jeżeli jednakże od czasu takowey dopełnionéy zbrodni lat 20 minelo, i warunki w §. 208. wyrażone zachodzą, przepis w wydziale drugim §. 431. umieszczony, przytłostowany być powinien.

WYDZIAŁ DRUGI

O

prawném postępowaniu
względem zbrodni.

Rozdział I.

o Jurysdykcyi co do zbrodni,

§. 211.

*W*e wszystkich tych przypadkach, które podług wydziału pierwszego niniejszey Ustawy, za zbrodnie uznają się, Sądy te Jurysdykcyą swą sprawować będą, do których, podług organizacyi każdego kraju, dochodzenie zbrodniowe (kryminalne) i osądzenie należy, i które przez niniejszą księgę ustaw pod nazwiskiem Sądów zbrodniowych (kryminalnych) są znane.

Do kogo
Jurys-
dykcyą w
przypad-
kach kry-
minal-
nych na-
leży.

§. 212.

Jurysdykcyą Sądu zbrodniowego rościąga się na cały jego dystrykt, za-

Rozleg-
łość tej
Jurys-
dykcyi.

dne

dne zatem wyłączenie szczególnych w dystrykcie Sądu zbrodniego znajdujących się gromad lub osób miéysca mieć nie może nad to, iakie przez ninieyszą Ustawę wyraźnie jest postanowione.

§. 213.

Obo-
wiązki o-
néyże. Jurysdykcyi takowéy jest obowiązkiem, zbrodni dochodzić, winowayców inkwirować, i z temiż prawnie postępować.

§. 214.

Dziel-
ność iéy
powsze-
chna. Każdego znajduiącego w dystrykcie jest obowiązkiem, przed Sądem zbrodniowym na rozkaz tegoż stawić się, temuż na wszystko odpowiadać, i nakazom onegoż byđź posłusznym.

§. 215.

Ta ma
byđź
a) z mocy
urzędu
b) śpie-
sznie. Sąd zbrodniowy z mocy urzędu Jurysdykcyą swoią sprawować powinien. Należące do téy Jurysdykcyi czynności Urzędowe nayszczegulniéy mają byđź przyśpieszane. Także wszystkie inne zwierzchności Sądom zbrodniowym niezwłoczną pomoc na ich żądanie dawać powinny.

§. 216.

§. 216.

Sprawowanie Jurysdykcyi po Są- i tylko
dach zbrodniowych, takowym tylko c) przez
mężom powierzone bydź może, któ- doświad-
rzy się względem wieku swego że czonych
mają lat dwadzieścia cztery, wzglę- sędziów
dem swéy moralności, i dobrego spra- wykony-
wowania się, iakoteż względem wia- wana.
domości prawnych zdobrym postępkim
nabytych, oraz względem dostatecznie
osiągnionéy praktyki w rzeczach są-
dowych kryminalnych wywiodą, i
którzy ścisły z téy księgi Ustaw od-
prawiwszy popis, od Sądu Appella-
cyinego za zdatnych do tego uznani
będą. Ten który w tym sposobie za
zdatnego uznany zostanie, od Sądu
Appellacyjnego natychmiast przysięga
z obowiązany będzie na- to, iż w
każdéy okoliczności w którémby spra-
wowanie Jurysdykcyi w rzeczach są-
dowych kryminalnych powierzone mu
było, sprawiedliwość podług ustaw
zachowa.

§. 217.

Przy Sądach zbrodniowych, także Dalsze
podług proporcji onychże dystryktu warunki.
woźni potrzebni ustanowieni, i wię-
zienia w przyzwoitéy liczbie, i w sta-
nie z ustawami z godnym utrzymywa-
ne bydź mają, oraz to wszystko urzą-
dzo-

dzone zostanie, czego po nich obowiązek sprawowania sprawiedliwości wyciąga.

Publiczne jednak znaki Sądów zbrodniowych, i miéysc kary, dozwolone nie są.

§. 218.

Do którego Sądu zbrodniowego do-
 cł odze-
 niu istoty
 zbrodni.

Istoty zbrodni dochodzić tego Sądu zbrodniowego jest obowiązkiem, w którego dystrykcie taż zbrodnia popełnioną została.

§. 219.

Do którego po-
 stępowanie z oso-
 bą o zbrod-
 nią ob-
 winioną
 należy.

Postępowanie z osobą o zbrodnią obwinioną, należy do tego Sądu zbrodniowego, w którego dystrykcie taż osoba przytrzymana zostanie.

§. 220.

Kiedy w kraju dopełniona jest zbrodnia na granicy dwóch Sądów zbrodniowych, albo osoba obwiniona tamże ichwytaną została; którego Sąd uprzedzi, do tego postępowanie z osobą o zbrodnie obwinioną, należy.

§. 221.

Wyłączenia. Z poprzedzających przepisów §. 219. i 220. zajętych, wyimują się tylko następujące przypadki:

1)

- 1) Kiedy officialista monarchiczny, iaki współczłonek stanów krajowych, osoba stanu szlacheckiego, lub współczłonek stanu duchownego Religii chrześcijańskiéy, albo współczłonek inmatrykulowana y iakiéy wszechnicy krajowéy, lub krajowego lyceum, o zbrodnią obwiniony będzie; na ten czas takowy obwiniony do Magistratu miasta głównego téy prowincyi, w którój przytrzymanym został, do inkwizycyi i sądzenia oddany bydź powinien.
- 2) Kto o zdradę główną, fałszowanie publicznych papierów kredytowych, lub pieniędzy obwinionym iest, ten do Sądu zbrodniowego miasta głównego téy prowincyi, w którój przytrzymanym został, dla postąpienia z tymże podług prawa przystawiony bydź ma.
- 3) Osoby do krajowego stanu wojskowego należące, gdy z przyczyny zbrodni zostały przytrzymane, do naybliższéy wojskowéy komendy oddane będą.
- 4) Zagraniczne poselstwa i właściwe do poselstwa należące osoby będą uważane podług prawa narodów, i nie podpadaiają pod Jurysdykcyą zwierzchności krajowych. Domownicy także i służebni

żebni iakiego posła, którzy tego samego kraju są poddanemi, do którego poseł należy, powszechnéy Jurysdykcyi nie podpadaią. Gdyby zatem z domownikami takimi i służącemi iakiego posła wydarzył się przypadek iaki; zwierzchność w prawdzie ma się względem osoby obwinionego zabezpieczyć jednakże ministrowi oznaymi, ażeby tenże arcyzłowanego odebrać mógł.

- 5) Gdy osoba z dystryktu Sądu zbrodniowego zbiegła, przez tenże ściganą będzie, gdziekolwiek schwytaną zostanie, onemuż wydana być powinna.
- 6) Kiedy kto przez ieden Sąd zbrodniowy z przyczyny zbrodni edyktem przypozwany, w drugim dostrzeżony będzie, od tego do tamtego Sądu dostawiony być powinien.

§. 222.

Odpo-
wiedzial-
ność z
przyczy-
ny za-
niedba-
nych o-
bowiaz-
ków u-
rzędo-
wych.

Wszelka opieszłość w sprawowa-
niu sprawiedliwości, dla powszechnego bezpieczeństwa nader ważnéy, która Sądom zbrodniowym powierzona jest, ciężkiéy podpada odpowiedzi. Gdyby się zatem okazało, iż winowayca iaki z niedbałości Sądu zbrodniowego od postąpienia z tymże pa-
dług

dług prawa uchylił się; takowy Sąd pociągnięty być ma do nadgródzenia nietylko tym, co odzyskanie swych szkód utracili, ale nad to do powrócenia wszelkich kosztów, które z powodu tedy zbrodni przez inny Sąd zbrodniowy poniesione były. Nadto ten, który opieczętował winę ponosi, jeszcze osobliwiej ukarany być powinien.

§. 223.

Sądy zbrodniowe są podległe Apellacyi iako swemu sądowi przełożonemu, a ten najwyższemu sprawiedliwości Trybunałowi.

Podległość Sądów zbrodniowych.

§. 224.

Sądowi przełożonemu moc jest udzielona, iż w osobliwszych przypadkach na miéysce przyzwoitego Sądu zbrodniowego, inny sąd do rozstrzygnięcia iakowego przypadku naznaczyć może, jeżeli srodek obwinionego z Sądem, lub tegoż sprawowaniem, albo podług okoliczności przyspieszenie i pewniéj wykonanie rozkazu, albo nakoniec inne ważne przyczyny tego wyciągają.

Moc sądu przełożonego w naznaczeniu na Miéysce przyzwoitego sądu zbrodniowego inny sąd do rozstrzygnięcia.

§. 225.

§. 225.

Skutki
prześlą-
pionych
granic ju-
rydyk-
cyi.

Jeżeliby zwierzchność iaka, przeciw przepisowi niniejszey Ustawy, iurysdykcją sobie nad kim przywłaszczyła, który jest o zbrodnią obwiniony; czynności iéy przedsięwzięte, będą nieważne, i sam tylko Sąd przełożony uznać może, iak daleko to, co już jest wykonanym, swóy skutek mieć ma.

248.

218

219.

Rozdział II.

Dochodzeniu zbrodni i wyłączeniu illoty uczynku
(corporis delicti.)

§. 226.

Powody
dochodze-
nia.

Jak tylko sąd zbrodniowy o iakiéy w swoim dystrykcie popełnionéy zbrodni powéźmie wiadomośc, czyli to przez pogłoskę, czyli za doniesieniem względem tego, w iakicholwiek sposob nastąpionym, czyli téż przez własne od krycie, pó^{do} wykonania swéy Jurysdykcyi natychmiast przystąpić powinien.

§. 227.

Pogłoska.

Pogłoska szerzy się przez udzielanie, do którój jest albo iaki powód, albo
pierw-

piérwszy autor. Obowiązkiem jest zatem Sądu zbrodniowego tych wszystkich, przez których pogłoska o dopełnionéy zbrodni do Sądu swego doszła do tłumaczenia się pociągnąć, téy z ust do ust, aż do samego źródła dochodzić, i o prawdzie albo nieprawdzie onéyże przekonać się.

§. 228.

Obowiązkiem jest wszystkich zwierzchności i Urzędów, o przestępcach Sądu zbrodniowy, w którego się dystrykcie znajdują, przez się, albo dostrzeżonych lub sobie w inny sposób znanych uwia- domić.

Doniesienie. Obowiązek doniesienia.

§. 229.

Tak téż oprócz tych przypadków w których doniesienie z obowiązku czynione być ma, każdy mający wiadomość o jakiéy zbrodni, będzie miał prawo donieść onéy albo wprost do Sądu zbrodniowego, albo téż do najbliższéy zwierzchności. Obowiązkiem będzie zatem każdego Sądu zbrodniowego dochodzące do siebie doniesienie odebrać.

Prawo służące do doniesienia.

§. 230.

Doniesienie powinno podług przepisu zawierać w sobie dokładną wiadomość o uczyn-

Ofnowa doniesienia.

o uczynku z wyrażeniem imienia, stanu i miysca pomieszkania donoszącego. Który iednakże wyiowski przypadek §. 188. żadać moze, aby imie iego było w sekrecie zachowane.

§. 231.

Skutek doniesienia bezimiennego. Ztym wszystkim można z powodu doniesienia bezimiennego, jeżeli tylko to dokładne okoliczności, w sposobie do wiary podobnym określone, zawiera, przystąpić do dochodzenia tychże okoliczności.

§. 232.

Powód przedsięwzięcia tego dochodzenia istoty uczynku. Jakimkolwiek sposobem dowie się sąd zbrodniowy o dopełnioné w swym dystrykcie zbrodni, albo ją w iakikolwiek sposób odkryje, natychmiast jest obowiązany, właściwéy istoty uczynku bez zwłoki dochodzić.

§. 233.

Zamiar dochodzenia. Zamiar tego dochodzenia jest ten, aby się o istotnéy rzeczywistości zbrodni przekonać, i to wszystko, co późniéy do dalszego w tym postępowania służyć może aby ile możności objaśnione było.

§. 234.

Kiedy dopełniony uczynek już żad- Przed-
nemu powątpiewaniu nie podpada, mioty do
rzecz iak się stała, podług porządku docho-
okoliczności z nią połączonych, dokła- dzenia w
dnie wyjaśniona być powinna, aby pow-
z istoty onéyże sądzić było można. szchno-
ści.

- a) czyli uczynek jest zbrodnią ?
- b) iakie przytym obciążające lub
zwalniające okoliczności za-
chodzą ?
- c) aby niewiadomego ieszcze winne-
go odkryć ;
- d) za okazującemi się okolicznościami,
aby tych, którzy za poznaną
do odkrycia winowaycy lub
współwinnych i uczestników słu-
żyć mogą, lub kogo innego, coby
o uczynku miał wiadomość ; iako-
też
- e) wszystkich tych wynaleść, któ-
rzy dowody z siebie przeciw zbro-
dni, lub za tąż stanowią mogą ;
nakoniec aby
- f) wielkość oznaczyć sprawionéy
przez zbrodnię szkody, ile ta po-
wrócona być może.

§. 235.

Dochodzenie istoty uczynku powin- Przez ko-
no być przedsięwzięte przez urzędnika go toż ma
w rzeczach zbrodniowych do sprawo- być
wiania przedsię-
wzięte.

wania ładownictwa postanowionego. W przypadku iednak, gdyby tenże w czasie przychodzącego do Sądu doniesienia, nie był przytomnym, albo tak był zatrudnionym, iżby w własney osobie dochodzenia przedsięwziąć nie mógł; na ten czas takowego zawżze urzędnika zesłać należy, po którego zręczności pewnie sobie obiecywać można, iż urzędowa czynność zgodnie z zamiarem ustaw dopełniona będzie.

§. 236.

W nagłych przypadkach, w których dochodzenie zbrodni przez Sąd zbrodniowy, z przyczyny onegoż odległości, z takim pośpiechem uskutecznione być nie może, bez któregoby inaczey sposobności dochodzenia upaść, istota okoliczności odmienić się, albo dalsze postępowanie zatamowane lub zwleczone byż mogło; zwierzchność miéysca tego, gdzie zbrodnia, lub doniesienie téyże nastąpiło, lub gdyby tam więcéy zwierzchności znajdowało się, tedy ta, która nad spokojnością, porządkiem i bezpieczeństwem czuwać powinna, obowiązana jest to wszystko, co do niezwłocznego dochodzenia należy, podług powyższego przepisu wykonać, i akta potym do Sądu zbrodniowego oddać.

§. 237.

Dochodzenie uczynku, czyto będzie przez sąd zbrodniowy, czy przez zwierzchność miéyscową przedsięwzięte, zawsze do niego dwie osoby sądowe, albo téż dway inni zaufani mężowie przybrani być mają.

X 205
290. C. 2

§. 238.

Jeżeli znaki zbrodni na jakim miéyscu, lub na osobie skrzywdzonéy zostaną; dochodzenie w tém samém miéyscu lub z osoby przez naoczne oglądanie przedsięwzięte być powinno.

Miéysce dochodzenia zbrodni znaki po sobie zostawiających

§. 239.

Dla czego, przynależyte staranie o mieć należy, ażeby, nim nastąpi do Sądu zbrodniowego o zbrodni doniesienie, i nim dochodzenie przedsięwzięte będzie, znaki i to wszystko, co do większego objaśnienia właściwéy iltoty uczynku, służyć może, ile to, bez niebezpieczeństwa większey szkody uczynić można, w tym stanie zostawione było, w którym zbrodnia odkrytą została.

Ostrożność w zachowaniu znaków.

§. 240.

Kiedy w sztuce biegli mają bydź przybrani. Jeżeli zbrodnia tego jest rodzaju, iż dla dościa gruntownego istoty onéyże z poznaków, wiadomości lub kunsztu w sztuce biegłych potrzeba wymagać będzie; naten czas biegły w sztuce albo też i dwóch, kiedy to bez niebezpieczeństwa zwłoki stać się może, przybranych bydź powinno.

§. 241.

Odebranie od nich przyśięgi. Jeżeli biegły w sztuce już jest przyśięgą obowiązany, przypomnieć mu należy, ażeby pod przyśięgą rzecz ściśle rostrząsał, i o czémby wiedzieć należało, aby o tém prawdziwie i wyraźnie zeznał. Jeżeli zaś nie był jeszcze poprzyśięgłym, przyśięgę takową od niego, podług tego zamiaru, odebrać należy.

§. 242.

Przedmioty szczególne do dochodzenia za uszczerbkiem na ciele. Mianowicie na ten czas, kiedy osoba iaka skalęczona, raniona; lub zabita została, powinien raniony, lub zabity ściśle bydź obeyrzanym, liczba i istota zadanych ran wyrażona, i iak dalece każda rana lub skalęczenie niebezpiecznym, i które z nich śmiertelne jest, opisano bydź ma, narzędzie którym ranienie, lub śmierć nastąpiła, ile możności

ności oznaczone, i czyli śmierć z uczynku koniecznie, lub z innych tylko pobocznych przyczyn nastąpiła, oraz stopień użytego gwałtu, lub dopełnionego okrucieństwa, ile z ~~z~~znajdujących się poznaków powziąć to można, wyrażony być ma.

§. 243.

W razie takowych zbrodni, przez które uszczerbek na majątku gwałtownym lub poślępnym sposobem jest przy niesiony, albo uczynienie szkody przedsiębiorze było, potrzeba, względem właściwych okoliczności użytej przemocy lub podstępny, iakoteż względem środków tym końcem przedsiębiorzonych, oraz względem sprawioney szkody dokładną i pewną powziąć wiadomość, a razem na to uważać, czyli zbrodnia przez iednego tylko winowaycę dokonana być mogła, albo czyli iaka pomoc z okoliczności się nie okazuje.

Za uszczerbkiem na majątku.

§. 244.

Cokolwiek tylko z narzędzi, któremi zbrodnia dopełniona była, niemniéy z takowych rzeczy, które występki okazują, iakoteż z skradzionego lub zrabowanego majątku, albo z sprzętów winowaycy, na miejscu zbrodni,

Ostrożność w czasie znalezionych narzędzi.

po-

pozostałych, w czasie dochodzenia znaleziono będzie, to wszystko naydokładniéy spisane, w schowanie sądowe, ile to uczynić będzie można, za daniem na to rewerfu temu który je posiadał, wzięte bydz powinno.

§. 245.

Sposób
docho-
dzenia
zbrodni
poznaki
niemaia-
cych.

Jeżeli nie idzie podług istoty zbrodni o naoczne oglądanie; dochodzenie uczynku na miéyscu wprawdzie Sądowi zwyczajném przedsięwzięte bydz może, iednakże wszystkie do rzeczy należące okolicznosci z równą pilnością dochodzone, i na ten koniec osoby w §. 248. oznaczone, sposobem tamże opisany m wysłuchane bydz powinny.

§. 246.

Protoko-
łowa-
nie do-
chodzo-
nego u-
czynku.

Względem naocznego oglądania, lub przedsięwziętego innym sposobem dochodzenia uczynku, protokół trzymany bydz powinien. Ten zaczynać się będzie od przyczyny do dochodzenia pochóp dający. Daléy opiszą się wszelkie okolicznosci, iakie w czasie dochodzenia okazały się, lub wynalezione zostały, ile możności tym samym porządkiem, iak iedna po drugiéy istotnie nastąpiły.

§. 247.

§. 247.

Tak iak porządek protokołu prowadzi na to, co ieſt podług §. 244. wię- ro pod ſądowe ſchowanie, tak też re- ieſtr tego wſzyſtkiego, niemniéy i o- piſanie przez wezwanego może w ſztu- cę bieglégo, względem wynalezionego ſtatu rzeczy złożone, do tegoż załą- czone byćdź powinno. Gdyby zaś bie- gły w ſztucę wołał uſtnie raczéy o tym, co wynalazł, zeznać; zeznanie ie- go w tenże ſam protokół co do ſło- wa wciagnione i przez niego podpisa- ne będzie.

§. 248.

Oſoby potém wſzyſtkie, od których Wystu-
chanie
świad-
ków. pewnéy wiadomości względem okoli- czności uczynku, lub odkrycia wino- waycy ſpodziewać ſię można, niem- niéy takież i ów który przez zbro- dnią ſzkodę ponioſł, dokładnie wy- ſłuchany, zeznania onychże do proto- kołu zapisane, albo względem wyſłu- chania tych, którzy innemu ſądowi zbrodniowemu podpadają, potrzebna do tegoż ſądu rekwizycya uczyniona byćdź powinna.

§. 249.

Poprze-
dzające
napom-
nienie.

Każdy który w tym zamiarze słu-
chany będzie, wprzód napomniany
bydź ma; ażeby to co ma zeznać, dob-
rze rozważył, samę szczerą tylko
prawdę wyznał, a zatym ani bezgrun-
towego niewźniecał podeyrzenia, lub
obwinienie powiększał, ani co zwia-
domych sobie okoliczności zamilczał,
lub właściwą istotę rzeczy zmniejszyć
usiłował.

§. 250.

Powzecz-
ne py-
tania.

Powzeczne potém pytania o imie
i nazwisko, o wiek onegoż, miéysce
urodzenia, o religią, stan, i o to
wszystko, cokolwiek podług istoty o-
koliczności, o osobie onegoż wiedzieć
będzie należało, iemu zadane będą.

§. 251.

Szcze-
gulne.

W czasie słuchania domowników i
innych osób, które o zdarzeniu, iak
się rzecz stała, zeznać mogą, sfo-
wać się potrzeba do osobliwizych oko-
liczności, w których zbrodnia dopeł-
nioną została. W powszechności py-
tania tak mają bydź czynione, ażeby
pytany nie iuż na szczegulne okoli-
czności był naprowadzony, lecz aby
mu sposobność do opowiedzenia tego,

co mu jest wiadomo, była otworzona, i oraz na to staranność mieć należy, a-
by to, czego do dokładnego opowie-
dzenia rzeczy ieszcze niedostaie, przez
osobne pytania dochodzone było. Za
każdym razem iednakże pytać się nale-
ży, z kąd słuchana osoba ma wiado-
mość tego co zeznaie.

§. 252.

Uszkodzony ma bydź względem te-
go słuchany :

- a) iaka jest szkoda, i iaka iéy war-
tość;
- b) iakim sposobem taż szkoda jest
wyrządzona;
- c) iak się z swoiéy strony do zapo-
bieżenia onéyże przyłożył;
- d) co ieszcze końcem wyszukania,
lub odzyskania swéy szkody, do
wyznania mu pozostaie.

Miano-
wicie
przez
względ
na szko-
dę.

§. 253.

Gdyby istotna szkoda przez zeznanie
tego, którego się tyczy, dla onegoż
nieprzytomności, słabości umysłu, lub
innéy przeszkody z pewnością docie-
czona bydź nie mogła; albo z słusznych
przyczyn wuolićby można, iż ukrzyw-
dzony poniesioną szkodę nadto podaie;
na ten czas w tych przypadkach, w
których różnica istoty zbrodni, zależy
od

od ilości szkody, wartość właściwa za wysłuchaniem tych osób, którym poniesiona w rzeczy iakiéy szkoda wiadoma jest, albo też ile okoliczności dozwolą, przez nie parcyalnych w sztuce biegłych dochodzona bydz powinna.

§. 254.

Stwierdzenie zeznania świadków.

Uszkodzonemu przez zbrodnią, iakoteż każdemu innemu w dochodzeniu téyże słuchanemu świadkowi, który do rzeczy co służącego wyznał, zeznanie tegoż tak iak do protokołu było zapisane, wyraźnie i z tém ostrzeżeniem przeczytane bydz powinno, iż toż zaprzyśiadz będzie musiał.

§. 255.

Pod czas przeczytania uczynione przez świadków uwagi, do protokołu wciągnąć należy, i zakończone zeznania od wysłuchanych podpisane bydz powinny. Jeżeli zaś świadek iaki pisać nieumiał, położyć ma niżej znak swéy ręki, który od przywołanych tym końcem dwóch świadków onychże podpisem potwierdzony zostanie.

§. 256.

Przez przyśięgę

Przyśięga potém ma bydz od świadka odebrana, iako rzetelną i szczerą zeznań

znał prawdę. Z tym wszystkim odebranie przyięgi na ten czas ma być zaniechane, lub przynajmnięć aż do dalszego rzeczy wyjaśnienia odłożone, gdy naprzeciw świadka, na mocy téj ustawy, gruntowna iaka wątpliwość zachodzić będzie.

§. 257.

Zakończony tym sposobem protokół ^{i podpi-} zafiadającym w czasie dochodzonej ^{lanie} zbrodni w całej swęj ośnowie ^{Protoko-} ięszcze raz przeczytany być powinien, a gdyby cię iaką ięszcze uwagę uczynić mieli, takowa, nie poprawując bynajmnięć textu, dołożona, i całe dzieło, równie iak i każdy do protokołu załączony allegat przez wżyskich podpisany będzie.

Roździał III.

o wybadaniu się i prawném obwinieniu względem iakiey popelnionęj zbrodni.

§. 258.

Nikt dla zbrodni do odpowiedzi po-
ciągnionym być nie może, chyba, ie-
zeli

Powód
do wyba-
dania się
o pew-
nę olo-
bie.

żeli łożowne są do prawa poznaki, na których obwinięcie gruntuie się.

§. 259.

Oznaczenie łożow-
nych do
prawa
poznaki.
X

Poznaki (indicia) do prawa łożowne są te okoliczności, które między występkiem, i osobą ten związek mają, iż po bezstronnem onychże rozważeniu podobieństwo okazuie się, że ta osoba zbrodnie popełniła.

§. 260.

Źródło
poznaki
do
prawa
łożow-
nych.

Jako z rozpoznania iakiego już wiadomego uczynku łożowne do prawa poznaki wyniknąć mogą, któreby do odkrycia winowaycy prowadziły; tak też i z okoliczności osoby łożowne do prawa poznaki o iakię przez nią dopętnionę, aczkolwiek zwierzchności ieszcze nie wiadomę zbrodni ściągają się.

§. 261.

Blizsze
albo dal-
sze po-
znaki.

Tak iak związek z okoliczności między popełnioną zbrodnią i osobą podług zwyczajnego toku czynności z więkzém albo mnieyszém podobieństwem okazuie się, tak wynikaia stąd blizsze, albo dalze poznaki.

§. 262.

§. 262.

Bliższe poznaki stosownego do prawa obwinienia zachodzą w szczególności przeciw temu, kto się

Pospolite
bliższe
poznaki.

- a) przed zwierzchnością sam za winowaycę wyznaie;
- b) kiedy popędliwe uniesienie się na przeciw uszkodzonemu okazał, i onemu złym, które nastąpiło groził;
- c) kiedy albo przed uczynkiem zamiar dopełnienia onegoż odkryje, albo po uczynku o skutecznieniu onego powiada, lub się do niego przyznaie;
- d) kiedy w czasie i na miéyscu dopełnionéy zbrodni, czynnością z wykonaniem téyże zbrodni związek mającą zajęty był widziany;
- e) kiedy listy lub inne pisma iego ręki znajdują się, które według naturalnéy onychże osnowy, poznać daią, iż się téy zbrodni dopuścił;
- f) kiedy fałszywém rzeczy udawaniem, starał się uysć podéyrzenia, lub téż podéyrzenie na kogo innego złożyć usiłował;
- g) kiedy o takowe sposoby, lub narzędzia, które właściwie do zbrodni ściągają się, z kim się umówił, lub téż sobie sprawił;

h)

- h) kiedy pomiędzy iego ruchomościami, narzędzia takie, które podług iego stanu, do żadnego innego użycia, iak tylko do zbrodni służyć mogły, lub
- i) takie rzeczy, na których ślady lub poznaki występku widzieć się dają, albo które
- k) z zbrodni pochodzą, znalezione zostały;
- l) kiedy nawet wprzód podobny zbrodni, i z takimi okolicznościami szczególniejszemi, iakie teraz zachodzą, winnym stał się;
- m) kiedy zaraz po uczynku, lub iakskoro się o tym różniosło, uniknął, i żadney innéj przyczyny do onegoż ucieczki nie było;
- n) kiedy opisanie iakiego winowaycy, przez pismo schwyttanie onegoż nakazujące, ogłoszone, ściśle się do obwinionego stosuje.

§. 263.

Szczegulne przy zbrodniach z chciwości zysku Co do zbrodni z chciwości zysku pochodzących, stosowne są w szczególności do prawa poznaki:

- a) kiedy kto, iako człowiek oprócz tego złey sławy, nieźmierne nad swój stan czyni wydatki; albo
- b) wiele gatunków pieniędzy podobnych do skradzionych lub zrabowanych, pokazuje, lub wydaie;

c)

- c) kiedy włóczęgi, lub inni podę-
rzani ludzie takowe ruchomości,
których prawe posiadanie z oko-
licznościami onychże wydocznie
pogodzić się nie może, przy so-
bie mają lub przedawać chcą.

§. 264.

Bliższa poznaka do prawa sfofowna <sup>Przy za-
bóystwie</sup> względem zabóystwa dziecka, jest ^{dziecka.} zbieg następujących okoliczności: kie-
dy oprócz nagłéy pod oczy podpada-
jącéy odmiany ciała; dziecię się nie
znayduie, a pewność o połogu nie-
dawno wprzód nastąpionym, z opa-
trzenia osoby przedsięwziętego, z tych
znaków okazyie się.

§. 265.

Wydanie współwinowaycy do zbro- ^{Kiedy}
dni przyznającego się, w ten czas tyl- ^{wydanie,}
ko bliższą do prawa poznaką staie się, ^{współwi-}
gdy bez wskazania wydaiącemu pew- ^{nowaycy}
néy iakiéy osoby, toż wydanie dobro-
wolnie i z wyrażeniem okoliczności u-
czynione jest, które potém w dalszém
dochodzeniu, zaprawdziwe uznane zo-
stana.

§. 266.

Innáy ia-
kiéy zna-
néy

Aby doniesienie ustnie, lub na piśmie przez kogo z wyrażeniem swego imienia uczynione, miało stosowne do prawa przeciw obwinionemu poznaki, potrzeba, aby toż okoliczności ściągające się do winowaycy w sobie zawierało.

§. 267.

lub nie-
znanéy
osoby,
jest po-
znaką do
prawa
stosowną.

Na doniesienie bezimienne, albo od nieznanego podpisane, któryby wynalezionym bydź nie-mógł, przeciw nikomu postępować nie należy. Gdyby jednakże w doniesieniu takowém okoliczności zachodziły, które same z siebie są stosowną do prawa poznaką, na ten czas za wybadaniem się i stwierdzeniem tych okoliczności, można przeciw sprawcy mianowanemu w bezimennem doniesieniu, podług téy poznaki inkwizycyę uczynić.

§. 268.

Poznaki
wspiera-
jące.

Pomieszane przerywane mowy, odmienienie koloru twarzy, trzęsienie się, iaka okazana bojaźń, stan umysłu, pokrewieństwo, lub znajomość z winowaycą, i inne podobne nie pewnemu tłumaczeniu podpadające okoliczności, i płytkie domniemywania się, nie mo-

gą stanowić z siebie stosownych do prawa poznaków, lecz tylko przy innych uczynkach ukazujących dowodach, podobieństwo obwinienia zwiększać mogą.

§. 269.

Przytoczone i inne tym podobne bliższe poznaki są same z siebie do obwinienia podług prawa dostateczne. Ale nawet dalsze poznaki mogą być dostatecznymi do obwinienia prawnego, iak tylko ich więcéy do iednéy osoby, i tak zgodnie ściągają się, iż iedno drugie wspiera, albo związek onych przez żadną inną przeciwną okoliczność osłabiony nie jest.

Poznaki dalsze i moc onychże.

§. 270.

Wpowłzechności każda poznaka i leksze dorozumiewanie się staie się na ten czas ważniéyszém i mocniéyszém, kiedy obwiniony jest osoba złey sławy, po którój dopuszczenia się przez nią występku spodziéwać się można.

§. 271.

Kiedy zachodzące poznaki ściągają się do pewnego winowaycy; na ten czas rzeczywistość wszystkich okoliczności, z których takowe poznaki

Gruntowne dochodzenie poznaków przez wystuchanie świadków.

wynikły, z naywiększą pilnością ile możności dochodzona, i to wszystko, na czym się obwinienie zafadza, nie wątpliwie wyjaśniono bydź powinno. Tym końcem wszystko, co do wybadania takowych okoliczności, iuż to przez wystuchanie osób, mających o tym wiadomość, iuż przez inne przyzwoite wywiadywania się służyć może, tym samym właśnie sposobem przedsięwzięto będzie, iaki względem dochodzenia zbrodni wpoprzedzającym rozdziale jest przepisany.

§. 272.

Przez re-
wizyą
domu,

Jeżeliby z zafiagnionych wiadomości gruntowne wynikało podéyrzenie, iż u obwinionego takie rzeczy, które się do zbrodni ściągają, lub na nim samym znaki zbrodni znalezione, byćby mogły; pomieszkanie zatym onego, schowania i ruchomości, w iego lub gospodarza domu przytomności przetrząść, odzież onego w potrzebnym razie, iakotéz i osobę samę opatrzyć należy. Z tym wszystkim ostrożność przy tym i przyzwoitość ma bydź zachowana, ażeby sława obwinionego iak naymniey przez to cierpiała, i domowa spokojność nie więcéy była naruszona, iak do osiągnięcia powszechnego bezpieczeństwa, i dopełnienia ku temu celowi zmierzających obowiązków

ków urzędowych, potrzeba koniecznie wymaga.

§. 273.

Kiedy wprawdzie poznaki do obwinięcia okazały się, a naprzeciw także takie zaydą okoliczności, któremiby te poznaki zwałone były, okoliczności takowe z równą dochodzone być mają gorliwością. Jaktylko więc podeyrzenie na kogo względem jakiej zbrodni było powzięte, i dochodzenie wynikłych przeciw temuż poznaków nastąpiło, bezgruntowność jednakże podeyrzenia w czasie takowego dochodzenia odkrytą została, na ten czas od dalszego postępowania naprzeciw onemuż natychmiast odstąpić należy.

przez dochodzenie przeciwnych dowodów.

§. 274.

Aby poznaki do prawa były stosowne, nie jest zawsze potrzeba, iżby te dwoma niepodeyrzanemi świadkami, lub sądownym naocznym oglądaniem dowiedzione były. Jeden nawet wiary godny świadek, chociażby nim był sam uszkodzony, lub inna jaka trzecia osoba, jest dostateczną, iak skoro o wykonaniu zbrodni samey, lub o innych obwinionego nieuchronnie z zbrodnią połączonych czynnościach zeznaie.

Moc dowodu przez zeznanie świadków.

§. 275.

Przytoze
nie się
zwierzch
ności Po-
litycz-
nych do
odkrycia
zbrodni-
arzów.

Gdzieby odległość Sądu zbrodniowego dla świadków, którzy słuchanymi być mają, była uciążliwa albo przyśpieszenie rzeczy trudniéyszem czyniła; tam Sąd zbrodniowy do zwierzchności politycznéy, która nad spokojnością, porządkiem i bezpieczeństwem dozór utrzymywać powinna, względem dochodzenia wskazanych sobie poznaków, rekwizycją uczynić ma.

§. 276

Ponieważ w celu utrzymania powszechnego bezpieczeństwa, na śpiesznem odkryciu winowaycy w powszechności naywięcéy zależy; przeto polityczne instancye do tego celu przykładać się także są obowiązane. Każdy zatem Sąd i Urząd, a nawet wszelka inna zwierzchność o tém wszystkiém cokolwiek iéy z poznaków do odkrycia iakiey zbrodni, lub z okoliczności do takowych poznaków służących wiadomo będzie, Sądowi zbrodniowemu albo wzmiankowaney politycznéy zwierzchności swego dystryktu natychmiast wiadomość udzielić iest obowiązana.

§. 277.

W takowych przypadkach, iakoteż w powszechności iaktylko nadmieniona zwierzchność polityczna o poszlaku iakiey zbrodni dowie się, nie czekając nawet o tym przypomnienia Sadu zbrodniowego, poznałów przepisanym sposobem dochodzić, i akta do Sadu zbrodniowego oddać powinna, do którego należeć będzie to, coby może nie było ieszcze dostatecznym poprawić.

§. 278.

Żadnemu Sądowi zbrodniowemu, ani żadney innéy zwierzchności nie będzie wolno podeyrzanego u siebie, czyto pośredniczo, czyli téż przez nasadzone skrycie do tego osoby w takowe wprowadzać uwodzenie, przez któreby ów do istotnego wykonania swego niegodziwego zamiaru, albo do dalszego popełnienia zbrodni, lub do onéyże powtórzenia utudzonym był ato, iżby takowym sposobem, prędsze poznaki lub śródki przeciw niemu dochodzące pozyskane bydź mogły. Względem tego wszystkiego, cokolwiekby z takowego uwiedzenia nastąpić mogło, sąd zbrodniowy lub inna zwierzchność, do surowéy odpowiedzialności, i kary pociągniona bydź powinna.

Szrodki
niepraw-
ne kn po-
twierdze-
niu ob-
winienia.

§. 279.

Skutek
zniszczono-
nego ob-
winienia.

Jak wielkiéy wagi iest rzeczą dla powszechnego bezpieczeństwa odkryć przez dochodzenie poznań, winowayców, tak nierównie ważnym iest dla publiczney pieczołowitości, ochronić sławę tych, którzyby przez niezczęsny żbieg okoliczności porozumienie na siebie ściągneli, iakiego dopełnionego występku. Kiedy więc poznaki mające pozór dóprawdy, stały się przyczyną przeciw komu onychże dochodzenia, iednakże w czasie tegoż dochodzenia nie stwierdziły się; na ten czas na żądanie obwinionego, urzędowe w téy mierze zaświadczenie dla usprawiedliwienia się i zaspokoienia onego wydać należy.

§. 280.

Dozwolenie po-
przedni-
czego nie
winności
dowodu.

Jednakże nawet ten, któremu na tym zależy, aby pogłoska, która przeciw niemu powstała, tudzież doniesienie do zwierzchności uczynione, albo téż podeyrzenie o iaki przez niego dopełniony występku u zwierzchności wzniecone dochodzone było częścią dla tego, iżby służące mu może ku swoiéy obronie dowody tym czasem nie upadły, częścią, iżby porozumienie na nim nie zostawało, sam o inkwizycyą względem uczynionego przeciwko sobie obwinienia

winienia, upraszać może. W którym razie Sąd zbrodniowy jest obowiązany, chociażby poznaki znaydujące się nie pocztywał może za dostarczające inkwizycyą podług powszechnie przepisanego porządku przedsięwziąć i obwinionemu po ukończeniu téżże, urzędowe w téj mierze zaświadczenie wydać.

Roździał IV.

o przytrzymaniu (aresztowaniu) i summarycznem obwinionego wysłuchaniu.

§. 281.

Kto na zbrodni samey dostrzeżonym albo z poznak do prawa słoownych, o iaką zbrodnie obwinionym jest; ten powszechnie do kryminalnego aresztu wzięty byđz powinien.

Powód przytrzymania.

§. 282.

Winowayca na gorącym uczynku dostrzeżony od każdéy zwierzchności, która go dostrzeze, lub do którey przystawionym zostanie przytrzymany, i albo wprost do Sądu zbrodniowego, albo

Do kogo należy przytrzymanie.

albo do téy zwierzchności, która w miéyscu nad spokojnością, porządkiem i bezpieczeństwem czuwać ma, koncent dalszego przystawienia do Sądu zbrodniowego, oddany być powinien.

§. 283.

Jeżeli się obwinienie na prawnych zasadach; obowiązkiem będzie zwierzchności téy, która w miéyscu, gdzie poznaki okazały się, nad spokojnością, porządkiem i bezpieczeństwem czuwać ma, iżby obwinionego jeżeliby w okolicy onéyże dostrzeżonym być mógł, pod straż wzięła, lub zwierzchność miejscową onegoż przebywania w tey mierze ostrzegła, albo za zbiegłym, gdy pewne poszlaki i nadzieia jest onego schwytania, w pogon wysłała, i poymanego jednym lub drugim sposobem, ze wszystkim, tym cokolwiek względem iego zaszło osoby lub uczyniono było, natychmiast do Sądu zbrodniowego oddała.

§. 284.

Ostrożność a) przy areztowaniu.

Przytrzymanie i pód straż wzięcie z wszelką ostrożnością, iżby obwiniony nie uciekł, i oraz aby ile być może, onegoż honor i osoba ochroniona była skuteczzione być powinno. Na ten czas tylko przyzwoitéy naprzeciw niemu

niemu użyć należy mocy, gdyby się opierał, lub uciec usiłował.

§. 285.

Jaktylko obwiniony albo przez sam Sąd zbrodniowy przyaresztowanym, albo do niegoż przystawionym, został, tak zaraz

b) zaraz po arestowaniu.

a) powód arestowania i poznaki na których arestowanie gruntuie się, tudzież

b) dokładne opisanie powierzchownej postaci, i odzieży arestowanego do Protokołu wciągnione, oraz

c) suknie onego, i to wszystko, co by tylko przy sobie miał, tak ściśle opatrzone bydz powinno, iżby nic ukrytego zostawać nie mogło.

§. 286.

Cokolwiek z dokumentów, pieniędzy, lub innego iakiego metalu, albo cokolwiek zbroni, lub innych takowych narzędzi, któremiby się arestowany uwolnić, lub sam sobie gwałt zadać mógł, albo nakoniec, cokolwiek by z znaków lub śladów iakiego występku, w czasie takowej rewizyi znaleziono było; to wszystko od arestowanego

wanego odebrane, i przez sąd zbrodniowy zachowane być powinno.

§. 287.

Zaraz po tym i bez wszelkiéy zwłoki czasu, przyaresztowany summarycznie słuchany będzie.

§. 288.

Złożenie
sądu do
inkwizy-
cyi sum-
marycz-
néy.

Do kaźdey Inkwizycyi, oprócz po-
przyśięgłego pisarza sądowego dwóch
zaufanych beźstronnych mężów za
Asessorów przybranych być ma, któ-
rzy, jeżeliby ielzcze nie byli poprzyśię-
żeni, przyśięgę od nich odebrać należy:
iż przyzwoitego pytań i odpowiedzi
do Protokołu w pisania, aby rzetelność
Protokołu mogli zaświadczyć, pilnie
przestrzegać będą, i to wszystko, co
im z téy okazji wiadomo zostanie, aż
do ogłoszenia wyroku w sekrecie utrzy-
mać zechcą.

§. 289.

Zaczęcie
Protoko-
łu.

Przy zaczęciu inkwizycyi surowo a-
resztowanego upomnieć należy: aby
iżczérą wyznał prawdę, do którój ón
obowiązany jest, gdyż przeciwnie,
karę za kłamstwo na siebie ściągnie, i
z powodu okazuiący się ztąd złości, na-
wet przyszłe powiększy ukaranie.

§. 290.

§. 290.

Potym względem swego imienia i nazwiska, względem lat, miéysca urodzenia, religii, i względem swych rodziców. oraz jeżeli w małżeńskim stanie zostaie, tudzież względem małżanka i dzieci, względem swego stanu zarobkowego, względem majątku, ostatniego miéysca przebywania, i czy już kiedy był w areszcie, a nakoniec względem przyczyny swego terazniéyszego przytrzymania, zapytywanym byđz powinien.

Pytania
powsze-
chne.

§. 291.

Gdyby na zapytania sobie uczynione tenże żadney nie chciał dać odpowiedzi lub swoją odpowiedź wcale do innych do rzeczy nienależących zwracał okoliczności; tedy mu surowo okazać należy, iż takowe uporczywe milczenie, i to króbrne postępowanie, szczególnie tylko gorsze skutki iego sprawy za sobą pociągnąć może, który, gdyby przecie przy swoim zostawał uporze, do więzienia zaprowadzonym byđz powinien.

Dalsze
kroki in-
kwizycyi
a) za nie-
daniem
odpowie-
dzi.

§. 292.

Jeżeli aresztowany zezna, iż mu o przyczynie iego aresztowania nie wiadomo nie jest; na ten czas zbrodnia, o

b) w przy-
padku
zaparcia
się.

któ-

którą jest obwiniony i zaszcze przeciwko niemu poznaki, tak tylko mu przedstawione być powinny, iżby o swém obwinieniu uwiadomionym został.

§. 293.

Jeśli zaś zapierał się zbrodni téj, o którą jest obwinionym; na ten czas o dowodach jakie ku swéj niewinności przywieść może, tudzież w szczególności o to jeśli ón w zględzie na czas i miéysce dopełnionego uczynku, tak się wywieść może iż takowéy dopuścić się zbrodni dla niego niepodobna było, zapytanym być powinien.

§. 294.

c)w przy-
padku
przyzna-
nia się
obwinio-
nego

Jeżeli by arefztowany do zbrodni się przyznał, wyznania onego nie przerywając już więcéy inkwizycyi, w takim sposobie do Protokołu w pisane być powinno, iżby dokładne opowiedzenie przyczyny powód dających, postanowienia, przedsięwzięcia, i uskutecznienia w sobie zawierało.

§. 295.

lub téż do
innych
zbrodni.

Kiedy zaś arefztowany w wyznaniu swoim takie opowie zbrodni, o których żadnych wprawdzie ieszcze nie ma poznak, zeznanie to nawet zupeł-
nie

nie tak iak opowiadane będzie, do Protokołu zapisane być powinno.

§. 296.

Gdyby okoliczności uczynku pokazywały, iż wiecey być może uczestników tego, na ten czas aresztowany o tychże nawet zapytany być powinien.

d) Przy
podę-
rzeniu o
współ-
winnych.

§. 297.

Każde pytania, i dana na nie przez słuchanego odpowiedź, w liczbie porządkowey do Protokołu zapisane być ma.

Protoko-
lowane
Inkwizy-
cyi.

§. 298.

Wolno jest słuchanemu odpowiedzi swoje pisarzowi sądowemu dyktować. Jeżeliby zaś wolności téy nienżywał, powinien Urzędnik sądowy daną na każde zapytanie odpowiedź, pisarzowi sądowemu tak do zapisania podać, iżby słuchany każde słowo dobrze słyszeć mógł, i w tym właściwe słuchanego wyrazy zachować należy. Każda odpowiedź zapisana, zaraz słuchanemu z tém zapytaniem przyczytana będzie: jeżeli takim sposobem dobrze wciągnięta jest? albo téż onemu, jeżeliby tego żądał, samemu do przyczytania podana będzie. Który jeżeliby odmienienia żądał,

mu

dał, więc to wprowadzie do Protokołu ma być wpisane, iednakże w tym co już jest napisano, nie odmieniono być nie powinno.

§. 299.

Forma Protokołu. Każdy arkusz Protokołu powinien przez słuchanego być podpisany, albo gdyby tenże pisać nie umiał, znak ręki przez niego poniżej położony, przy końcu zaś Protokołu, nastąpiony takowy przez słuchanego podpis czyli znak ręki położony, zasiadającego na inkwizycyi Urzędnika sądowego i Assessorów podpisem stwierdzony być powinien.

§. 300.

Przepis powszechny zachowania się sędziego przy dochodzeniu summarycznym. Pod czas summarycznego dochodzenia, iakość odpowiedzi, na zadane za-
pytania uczynionych, rozważać; a za-
tym ani w rozpoznanie tego, czyli od-
powiedzi z zaślęmi poznakami są zgo-
dne, wdawać się nie należy. Niemo-
żna także słuchanego na żadne odpo-
wiedzi naprowadzać, ani przeciw nie-
mu chłosty, lub gróźby, ani obietnic,
lub innéy iakiéykolwiek chociaż dobrą
myślą przedsięwziętéy używać sztuki,
aby ón przez to do innego, niżeli sam
dobrowolnie opowiedzieć chce, zezna-
nia nakłonionym był.

§. 301.

§. 301.

Gdyby miéysce, w którym aresztowanie nastąpiło, od miéysca Sądu zbrodniowego tak daleko odległe było, iżby aresztowany w przeciągu godzin dwunastu nie mógł do niego bydź przystawionym; na ten czas zwierzchność ta, która w miéyscu gdzie aresztowanie nastąpiło, nad spokojnością, porządkiem i bezpieczeństwem czuwać ma, summaryczną indagacją podług niniejszego przepisu przedsięwziąć i Protokół z wszystkimi do schowania może zabranemi rzeczami, razem z aresztowanym do sądu zbrodniowego przesłać powinna. W razie takowym, sąd zbrodniowy, przystawionemu, Protokół od polityczney zwierzchności spisany, iak dalece tenże iego zeznań dotyczy się, natychmiast przeczytać, oraz onego, iezeli co przydać lub odmienić ma? spytać się, i odpowiedź iego na to, zachowawszy formalność w §§. 298. i 299. przepisaną, do Protokołu wpisać powinien.

Kiedy summaryczne dochodzenie do zwierzchności polityczney należy.

§. 302.

Kiedy obwiniony pewne ma swoje miéysce mieszkania, a z poprzedzających czynności nie okazuje się, iezeli cywilna onegoż zwierzchność o następnionem tegoż aresztowaniu uwiadomioną

Jakim zwierzchnościom aresztowanie i summaryczne dochodzenie do niej należy.

ną jest; Sąd zbrodniowy powinien o tym iéy oznaymić, ażeby podług ściągających się może do osoby iego obowiązków to co będzie potrzebnego, rozrzadzić mogła.

§. 303.

W przypadkach nawet, w których areztowany podług §. 221. do innego sądu oddany byź ma, przed oddaniem takowém iednak zawsze summaryczna indagacya przedsięwzięta, i w czasie wydania areztowanego przesłana byź powinna.

§. 304.

Jeżeli areztowana osoba jest Urzędnikiem w publiczney służbie zostającym, członkiem stanu duchownego religii chrześcijańskiéy, lub członkiem stanów kraiovych, albo członkiem szkoły główney lub Liceum kraiowego, sąd zbrodniowy zaraz po summarycznym dochodzeniu, położonemu sądowi doniesienie uczynić powinien, ażeby o tym przez tenże do Instancyi, w której areztowany urząd sprawuje, biskupowi, lub położonemu duchowieństwu w prowincyi, stanóm kraiovym, szkole główney, albo Liceum wiadomość udzielona była.

§. 305.

§. 305.

Gdy aresztowany o zbrodnią zdrady głównej, fałszowania publicznych papierów kredytowych, lub monety, albo o inną, przez wielkie rozszerzenie się współwinnych, powszechnemu bezpieczeństwu zagrażającą zbrodnię obwinionym będzie; Sąd zbrodniowy natychmiast doniesienie do Urzędu cyrkularnego uczynić powinien, ażeby to, czego publiczne bezpieczeństwo wyciąga, urządzono, i podług istoty okoliczności, także Rządowi krajowemu o zdarzeniu doniesiono było.

§. 306.

Kiedy a) obwinienie tyczy się takięj zbrodni, która podług prawa, naywięcęj karę iednego roku, za sobą ściągnąć może; a razem kiedy b) obwiniony będąc osobą znaną i co do ucieczki nie podeyrzaną, sławy iest nieskażonęj; na ostatek kiedy c) z wolności tegoż obawiać się nie należy, aby dochodzenie przez to trudnięyszim stało się; na ten czas bez aresztowania obwinionego, z dozwoloną mu wolnością, postępowanie przeciw temuż czynione bydz ma, z tym wszystkim powinien tenże Sądowi zbrodnio-

W któ-
rych
prypad-
kach ob-
winiony
z zosta-
wioną
sobie
wolno-
ścią stu-
chany
bydz po-
winien.

wemu zaręczyć, iż się przed zakończeniem sprawy, z miéysca swiego przebywania nie oddali, ani się ukrywać będzie.

Rozdział V.

o więzieniach pod czas inkwizycyi.

§. 307.

Przepisy
a) wzglę-
dem od-
łączenia
areszto-
wanych.

Aresztowani nie tylko podług różności płci odłączeni, ale téż w pow-szechnosci każdy osobno, ile możność dozwoli, w więzieniu właściwie dla siebie wyznaczoném trzyman być powinien. Osobliwie uważać na to należy, ażeby o wspólną winę podéyrzani, dostatecznie od siebie odłączonemi byli. Dla czego przy każdym Sądzie zbrodniowym, dogodna do dystryktu liczba więzień, któraby tym osobnym oddziałom dostateczną była, znajdować się powinna.

§. 308.

F) wzglę-
dem we-
wnę rz-
nego sta-
nu wię-
zienia, w
celu osz-
czędze-

Każde więzienie mieć ma w sobie dostarczające powietrze i widok, oraz tyle przynajmniéy miéysca, ażeby aresztowany w niém chodzić mógł.

Toż

Toż powinno być niemniéj suche, czyste, i powszechnie tak być urządzone, ażeby zdrowie aresztowanego na żadne niebezpieczeństwo, i tenże na inne złe wystawiony niebył, iak tylko ile zapewnienie się względem iego osoby, i zapobieżenie ucieczce, nieuchronnie za sobą pociąga.

nia ile
możności
uwięzio-
nego.

§. 309.

W powszechności co do więzienia, ile tylko położenie budowli dopułcza, i inne pozwalają okoliczności, następujące ostrożności zachowane być powinny:

c) koń-
cem po-
trzebny
przezor-
ności na-
przeciw
ucieczce.

a) Ażeby okno, przez które powietrze i światło wchodzi, nie na publiczną drogę, lecz na podwórze, lub przechód wychodziło, i tak w górę podniesione było, iżby ani z podwórza kto tam patrzeć, ani aresztowany wyglądać, lub się z kim rozmawiać mógł. Okno powinno niemniéj mocną i gęstą kratą być opatrzone, ażeby aresztowany ni uciec, ani mu z podwórza co rzucane być mogło.

b) Gdzie mury niedosyć grube, albo nie zupełnie suche są, tarcicami ze środka obtoczone być powinny.

- c) Drzwi składać się mają z podwójnych tarcic, i dwoma zewnątrz w górze i na dole umocowanymi żelaznymi klankami, oraz dwiema przytym mocnymi kłódkami, zabezpieczone być powinny. Wpośrodku drzwi mały otwór będzie wyrzynięty, który również zamykany i tylko zewnątrz otwierany być może; ten zaś do tego służyć ma, ażeby do więzienia świeże czajem powietrze wchodzić, i areztowany każdego czasu bez odmykania drzwi, przez wartę uważanym być mógł.
- d) Podług potrzeby w więzieniach piece być powinny, które ze szródką żelaznymi prętami zabezpieczone będą tak dostatecznie, iżby areztowany przez nie uciec nie mógł. Równym sposobem także komin zabezpieczyć, i otwór do pieca przezornie zamrykać należy.
- e) Dla leżenia ma się znajdować tapczan tak urządzony, iżby areztowany, gdyby tego była potrzeba, do niego przykutym być mógł.
- f) W więzieniach dla niebezpieczniejszych więźniów przeznaczonych, powinny być albo kamienie w wadze przynajmniej jednej

dnego cetnara , albo żelazne do ściany lub podłogi mocno przymocowane grube obręcze , do którychby areztowany w potrzebnym razie przykutym być mógł.

- g) Każde więzienie liczbą oznaczone będzie , aby porządek w wyznaczaniu , opatrywaniu , i w doглядaniu ściśle mógł być zachowany.

§. 310.

Rodzay areztu , to jest czyli areztowany w dzień i w nocy bez kaydan zostawać ma , czyli na noc tylko do tapczana przykuty , albo zawsze w kaydanach na nogach i rękach , trzymany , lub do znajdującego się w więzieniu kamienia albo obręcza w łańcuch osadzony być powinien ; to wszystko od Sądu zbrodniowego , podług ilości okoliczności , urządzono będzie. Tenże Sąd powizeczne to prawidło zachować ma : iż areztowani , którzy o ciężką jaką zbrodnią na którą śmierć , albo karę więzienia na całe życie prawo stanowi , obwinieni są , lub którzy już częścię byli w areście kryminalnym , albo uciec kufili się , w kaydanach a nawet i w łańcuchu w potrzebnym razie trzymać być powinni. Co do innych więźniów Sąd zbrodniowy na wielkość zbrodni , na poznaki przeci-

ciw aresztowanemu więcéy lub mniéy pod oczy podpadaiące, na onegoż stan ciała i umysłu, i na zachowanie się w czasie swego dostawienia, wzgląd mieć powinien. Z tym wszystkim tenże Sąd zawsze to za prawidło mieć będzie: iż, iak co do potrzebnéy ostrożności naprzeciw ucieczce nie zaniedbano byź nie powinno, tak téż z aresztowanym z wszelką iak tylko naypodobnieyszą powolnością, ile ta z bezpieczeństwem zgodna byź może, obchodzić się należy.

§. 311.

Gdyby Sąd zbrodniowy w czasie trwającego dochodzenia, podług okoliczności z tegoż wynikaiących lub z doniesienia gruntownego dozorca więzienia o sprawowaniu się aresztowanego, uznał, więzienia lub środków ostrożności od czasu odmienienie, byź potrzebne; to mu uczynić wolno będzie. Szczegulnie, więzienie na ten czas odmienione byź powinno, gdy się dostrzeże, iż dwóch blisko siebie areztantów, iakimkolwiek sposobem w rzeczach inkwizycyi szkodliwe między sobą mają rozmowy, lub się z sobą w porozumieniu zuayduią, albo kiedy się odkryje, iż areztowany oprzygotowaniach do ucieczki zamysłał.

§. 312.

Jak długo areztowany pod inkwizycją się znajduie, wolno mu iest z własnego majątku na żywność swe łożyc. Od innych nawet osób może tenże pomoc odbierać lub robotami zarabiać pieniądze, i ie na swoje lepsze obracać utrzymanie się. Jedynie tylko

d) Względem dozwolenia wygod mogących się potaczyć z ostrożnością.

- a) nie należy mu w iedzeniu i napoiu zbytku dozwalać;
- b) z potraw te mu tylko, które się w domu więzienia gotują, pozwolone będą;
- c) z gotowych pieniędzy nic nie ma do rąk iego dochodzić, lecz wszystko, co mu z cudzhey pomocy, lub własnego przyidzie zarobku, wprost do Sądu zbrodniowego oddane będzie, który dla niego ztego wyżywienie obmyslic powinien.

§. 313.

Jeżeli zaś areztowanemu zbywa na przychodach w poprzedzaiącym §sie wyrażonych, Sądu zbrodniowego obowiązkim będzie, onegoż chlebem i wodą, iakotéz ciepłą potrawą iedną, codziem opatryć.

e) Względem utrzymania się areztowanego.

§. 314.

f) odzież. Wolno jest także aresztowanemu używać swego własnego odzienia, i oneż sobie przez robotę, lub za obcą pomocą ile jego stan pozwala, sprawiać. Jednakowoż nie tylko względem pieniędzy w §. 312. już wyrażona, ale i ta dalsza ostrożność zachowana być powinna, aby żadna odzież do aresztowanego nie doszła, któraby wprzód u Sądu zbrodniowego ściśle opatrzoną nie była, iżby mu przez to nie skrycie poddane być nie mogło.

§. 315.

Ubogiemu Sąd zbrodniowy sam potrzebnę powinien dać odzież. Który na to w powszechności co do uboższych więźniów baczną mieć będzie, ażeby przyniesiona przez nich odzież, w czasie trwającego aresztu całkiem schodzoną nie była, przez coby ciż bez potrzebnéj odzieży po ukończoném postępowaniu, zostać musiełi. Dla czego aresztowanym nieco z odzieży ich, bez którój obeysć się mogą, odebrać należy, i tym czasem u Sądu zbrodniowego zachować. Którój przyzwoity rejestr spisany będzie, aby nic nie zginęło, lub zamieniono nie było.

§. 316.

Jeżeli arefztowany nie ma swéy^{g)} posta-
włafnéy pościeli, którémby w więzie-^{nie.}
niu użyć mógł; tedy mu od Sądu zbro-
dniowego siennik i przykrycie, czyli
tak zwany koc dany być powinien.

§. 317.

Wszelako ręczna robota i inna praca^{h)} zatrud-
arefztowanemu dozwolona będzie, tak ^{dnienie}
dalece, ile ta jest zgodną z arefztem, i ^{się.}
obawiac się nie należy, aby ona była
do ucieczki, lub gwałtownego skalé-
czenia onego powodem.

§. 318.

Tytuń kurzyć, światła używać, albo
co tylko płomień wzniecać może, arefz-
towanemu dozwolono być nie powin-
no. Co iednak do ochędóstwa ciała po-
trzebnym jest, to wszystko dla niego
obmyślić należy.

§. 319.

Jeśli by arefztowany zachorował, lub ⁱ⁾ staranie
więziona niewiašta bliska porodzenia ^{o cho-}
była, o tym Sądowi zbrodniowemu na-
tychmiał przez dozorcę więzienia do-
niesienie uczynione być powinno,
ażeby wszelka pomoc, którém ludzkość
wymaga

wymaga, bez zwłoki obmyśloną była. Ztym wszystkim właściwie tylko na ten koniec ustanowiony lekarz, albo baba dzieci odbierająca przywołana być ma, ale potrzebna przy tym ostrożność naprzeciw ucieczkę aresztowanego, z uwagi spuszczonej być nie powinna.

§. 320.

k) w czasie niebieskiej pieczęci śmierci.

Gdyby Lekarz niebiespieczeństwo śmierci aresztowanego uznał; Xiądz właściwie do starania około Dusz przeznaczony, dla duchownego opatrzenia do onegoż przypuszczony być powinien.

§. 321.

l) rozmawianie się z obcemu.

Wpowszechności nikt do Aresztowanego przyść, ani się z nim rozmawiać może, chyba za wyraźnym pozwoleniem Sądu zbrodniowego i to wprzymotności takiego onegoż Officialisty, któryby rozumiał język w którym rozmowa czyniona będzie. Równie też Aresztowany niemoże wiadomości inaczey komu dać, ani od kogo innego onę odebrać, iaktylko usłnie, i to nawet przez sam Sąd zbrodniowy.

§. 322.

m) o urządzie dozorczy więzienia.

Dozorca więzienia od Sądu zbrodniowego postanowiony, powierzone sobie klucze

klucze od więzienia z rąk nigdy wydać nie powinien; Jeżeli zaś z powodu innych czynności urzędowych, lub z przyczyny choroby, od zawiadywania areztowanych na jaki czas uchylićby się musiał, klucze temu tylko oddać może którego Sąd zbrodniowy z równym obowiązkiem do tego wyraźnie wyznaczy.

§. 323.

Kiedy na areztowanego włożyć kaydany, albo prócz tego onegoż przykuć, jest rozporządzono, powinno to w przytomności dozorca więzienia z wszelką przecznością być uskutecznione. Do czego żadne inne kaydany nie będą użyte iak tylko te, które słufarz który iezrobił, swoim naznaczył nazwiskiem.

§. 324.

Dozorca więzienia powinien codziennie w każdym więzieniu gdzie się areztowany znajduje, ściany, piece, drzwi, okna i tapczany uważnie opatrzyć, jeżeli się iakowe oznaki przygotowania do ucieczki, o którą areztowany pokusić się mógł, nie okażą. W równym sposobie ma tenże codziennie kaydany także opatrzyć, jeżeli się znaki użytey iakiéy mocy widzieć nie dadzą. Za każdym razem, iesliby co takowego poznał, do
Sądu

Sądu zbrodniowego natychmiast doniesienie uczynić powinien.

§. 325.

W czasie tym gdy dla areztowanego pożywienie przyniesione będzie, powinien dozorca więzienia być przytomnym, i na to iak najmocniéy uważać, ażeby onemu nic skrycie poddano nie było.

§. 326.

Kiedy dozorca wchodzi do więzienia, powinien tenże, mianowicie co do więźniów zuchwałych, i gdzie ich z potrzeby więcey się razem w kupie znajduie, iednego przynajmniéy do boku mieć pomocnika. Przy stawieniu areztowanego przed Sąd, równa ostrożność użyta być powinna. Gdyby zaś potrzeba wymagała, nocną porą wejść do więzienia, nie z otwartym światłem ale zawsze z latarnią to czynić należy.

§. 327.

Dozorcy więzienia pod surową karą z areztowanym w taką wdawać się rozmowę, która z okolicznościami iego występku związek ma, lub pod iakimkolwiek pozorem bądź najmniéyszy odbierać podarunek nie iest wolno.

Także

Także na więźnia w tym tylko razie, gdyby się do niego porwał, nigdy samowładnie ręki podnieść niepowinien, ale o wszystkim, co z mowy i sprawowania się aresztowanego iemu podeyrzane zdawać się będzie, niezwłoczne doniesienie do Sądu zbrodniowego uczynić.

§. 328.

A iako z Aresztowanym tak ze strony Sądu iako też dozorczy więzienia w powszechności z wszelką powolnością, łagodnością, i przyzwoitością obchodzić się należy, tak też na wzajem aresztowany z swoiey strony przystojnie zachować się, i w tym wszystkim, cokolwiek tyczyć się będzie porządku i czystości domu, posłusznym okazać się ma.

§. 329.

Gdyby się zaś nieprzystojnie lub krnąbrno zachował, Sąd zbrodniowy onegoż w sposobie do występku stosownym albo plagami, których liczba jednakże nad dwadzieścia przechodzić niema, albo postem o chlebie i wodzie przez dzień ieden, albo włożeniem cięższych kaydan, lub ściślejszym przykuciem ukarać powinien. Jednak cielesna kara plagami nigdy bez poprzedzającego

n) przy
krnąbr.
nym za-
chowa-
niu się
więźnia.

cego opatrzenia i rozważenia lekarza lub chirurga postanowiona być nie może.

§. 330.

o) w czasie zamieszony ucieczki.

A jeżeli aresztowany uciec usiłował Sąd zbrodniowy bez najmniejszej zwłoki wznaydujące się tego poznaki wéyrzeć, onego względem tychże do odpowiedzi pociągnąć, i natychmiast podług związku okoliczności w iednym lub drugim sposobie w poprzedzającym paragrafie wyrażonym ukarać powinien. Wtym przypadku liczba plag nawet aż do piędziesięciu wymierzona, a post na więcej dni podzielony być może. Przytym oraz dogodnie uczynić należy rozporządzenie, iżby aresztowanego zamysłem z pewnością zapobieżono było. Jako na koniec ci aresztowani, którzy ieden drugiemu sposobności do ucieczki podstępem lub przemocą ułatwiają, występku staia się winnemi, iuż o tém Rozdział dwudziesty siodmy w Wydziale pierwszym przepisuje.

§. 331.

Względem postąpienia w poprzedzających dwóch Paragrafach wymienionego, trzymany będzie Protokół, który do Aktów inkwizycyi aresztowanego przyłączyć należy.

§. 332.

§. 332.

Dozorca więzienia powinien względem wszystkich pod swym dozorem znajdujących się aresztowanych dokładnie mieć Protokół, którego Rubryki są te:

ⁿ⁾ o protokole aresztow.

- a) Liczba pod którą aresztowany został do więzienia wzięty. Ta idzie wciąż porządkiem od początku aż do końca roku, na końcu którego w więzieniu pozostali, do Protokołu przyszłego roku tym porządkiem, jakim w roku przeszłym byli zapisani, liczbą porządkową na nowo zacząwszy, przeniesieni być powinni.
- b) Dzień, którego aresztowany został do więzienia wzięty.
- c) Imię zwierzchności, która winowaycę przytrzymała.
- d) Imię i nazwisko aresztowanego.
- e) Liczba więzienia i szczególne ostrożności pod któremi może areszt trwać powinien.
- f) Sprawowanie się więzionego w areszcie.
- g) Dzień i sposób, jakim tenże wyszedł z aresztu; przez śmierć, ucieczkę, wypuszczenie, lub przez inny wyrok.

§. 333.

g) wzglę-
dem re-
wizyi
więzie-
nia.

Sąd zbrodniowy z przybraniem sobie przysięgłego Assessora w więzieniach od czasu do czasu a przynajmniej raz w miesiąc niespodzianie rewizyą uczynić ma, oraz azali trwające przepisy ściśle wykonywane bywają wéyzzrzeć, odkryte błędy poprawić, i to wszystko urządzić, cokolwiek do tego służyć może, aby bezpieczeństwo, dobrą karność, porządek i czystość po więzieniach wprowadzić i utrzymać, a przytym areztowanym onychże los, ile możliwości znośmniejszym uczynić. Mianowicie areztowani za każdą takową rewizyą względem obchodzenia się dozorczy więzienia z osobna zapytani, i tenże, jeżeliby na przeciw niemu gruntowne zażdy zażalenia, surowo ukarany być powinien. Względem rewizyi więzienia Protokół spisany, przez Przełożonego i Assessora podpisany, i w Aktach sądowych zachowany być powinien.

Rozdział VI.

o przyzwoitym czyli ordynaryjnym inkwizycyjnym procesie.

Zamiar
główny
postępo-
wania
zbrodnie-
wego.

§. 334.

Postępowania sądowego z obwinionym ten jest najgłówniejszy zamiar, aby

aby wina lub niewinność obwinionego tak okazaną była, iżby z napodobniéyszym przekonaniem się wyrok nastąpić mógł.

§. 335.

Sąd zbrodniowy powinien zatym przez inkwizycyą każdą okoliczność ściągającą się do występku, o który areztowany jest obwinionym, iako też to wszystko, cokolwiek do usprawiedliwienia się jego służyć może, oraz wszystkie stosunki, które występpek cięższym czynią; lub winę zmniejszyć mogą, z równą bezstronnością i pilnością dochodzić i starać się, ażeby względem tego wszystkiego zupełny był osiągnięty dowód. Niemniéy powinien Sąd zbrodni, które wciągu postępowania wiadome zostaną, tak równie dochodzić iak tych, o których w czasie areztowania obwinionego doniesienie uczynione jest.

Srzedki
do tego
prawne.

§. 336.

Jeżeli by zaś zbrodnia albo wina obwinionego, lub to co do onegoż usprawiedliwienia służyć może, przez czynności w poprzedzających Rozdziałach nakazane, nie były ieszcze do stopnia pewności przyprowadzone, obowiązkem będzie Sądu zbrodniowe-

go inkwizycję przyzwoitą przez wysłuchanie obwinionego i świadków, tudzież przez oglądanie sądownie, iako też przez wyśzukanie Dokumentów; lub innym ieszcze ile bydy może objaśnieniem dostateczną uczynić.

§. 337.

Obrona
inkwizy-
ta.

Że zaś obrona niewinności z mocy urzędu z obowiązkiem Sądu zbrodniczego połączona jest, nie może zatem obwiniony, ani przydania sobie zaślępcy lub obrońcy, ani udzielenia znajdujących się poznaków żądać. Jako bowiem w czasie swego przyaresztowania niezwłocznie podług §. 292. do potrzebnego poznania swego obwinienia przywiedziony bydy powinien, tak wciągu całego postępowania z nim nieograniczone ma mieć dla siebie prawo, to wszystko przytoczyć, cokolwiek do swéy obrony służyć może.

§. 338.

Dalszy
cel in-
kwizycyi

Dalszy cel inkwizycyi jest ten:

- a) współwinnych i uczestników zbrodni odkryć,
- b) tym którzyby przez zbrodnie uszczerbek ponieśli, bezszkodność obmyślić, i do tego włożona przez §. 336. na Sąd zbrodniowy powinność rozciąga się.

§. 339.

§. 339.

Sądu zbrodniowego ile dostąpienie zamiaru każdéy inkwizycyi dopuszcza, jest obowiązkiem w powszechności, szczególnie zaś co do tych zbrodni, które osobliwsze dla pospolstwa sprawiły zgorzienie inkwizycyą przyspieszyć.

Przepis
względem
przyśpie-
żenia in-
kwizycyi
szczegul-
nie a) co
do zbro-
dni, które
osobliw-
sze zgor-
zienie
sprawiają

§. 340.

Na ten czas nawet Sąd zbrodniowy przyspieszenie rzeczone w osobliwszey mieć powinien staranności, gdy rzecz idzie o pomnieysze zbrodnie, i gdy z przewleczoney inkwizycyi wydarzyć by się mogło, iż areszt wciągu onéyże poniesiony, cięższą nad zasłużoną wynosilby karę.

b) co do
zbrodni
pomniey-
szych.

§. 341.

Kiedy na przeciw aresztowanemu żadne poznaki o inney zbrodni nie zachodzą oprócz tego, z przyczyny którego przed Sąd zbrodniowy jest stawiony, i kiedy do więcey zbrodni oprócz tych, o które jest obwiniony, sam się nieprzyznaie; zakończenie inkwizycyi z takowego podéyżrzenia, iż może ieszcze więcey zbrodni, które w tym czasie odkryte nie są, tenże dopuścił się, wstrzymywane nie będzie.

c) co do
iedynego
podéy-
żżenia o
więcey
zbrodni.

§. 342.

d) co do
połącze-
nia pom-
nię-
szych
z cięższe-
mi zbro-
dniami.

Jeżeli aresztowany przyznał się do ciężkiéy zbrodni, na którą śmierć, lub przynajmniéy dziesięcioletnia kara więzienia postanowiona jest; inkwizycya dla dochodzenia pomnięszych zbrodni zwlekana bydź niepowinna, jeżeli toż dochodzenie z zawikłaniem połączone byłoby, żadna oraz bezskodność lub z istoty zbrodni, lub z ubóstwa aresztowanego miéysca nie miałyby.

§. 343.

e) co do
współ-
winnych.

Chociaż względem wydania współwinnych osobliwie na ten czas, gdy okoliczności wskazują, iż zbrodnia bez pomocy nie mogła bydź dopełniona, albo iż aresztowany zbrodniczey zgrai był towarzyszem, z wszelką surowością nalegać należy, iednakowoż postępowanie z aresztowanym z przyczyny współwinnych, tylko na ten czas, gdy ciż już poymani są, albo gdy z tychże dowód przeciw aresztowanemu stanowionym bydźby musiał, przerwane bydź może.

§. 344.

f) co do
ważnych
zbrodni.

W tych tylko zbrodniach, które karze śmierci, lub więzienia na całe życie podpadają, a oraz względem któ-

których Rządowi naywięccy usilności przyłożyć należy, aby ukryte zbrodnie i współwinni wysłędzeni byli, za kończenie inkwizycyi tak długo wstrzymane być może, ile z okoliczności słusznie obiecywać sobie należy, iż więcey wiadomości o takowych zbrodniarzach i współwinnych zabiąć będzie można.

S. 345.

Sąd zbrodniowy w tym wszystkim cokolwiek do onegoż czynności należy, prawo mieć będzie, z każdą polityczną albo sądową Instancją przez rekwizycyą na piśmie bezpośrednio w porozumienie wchodzić; każdej zaś Instancyi będzie obowiązkiem, Sądom zbrodniowym pomocną podawać rękę, i oraz z urzędu nadeszłą do siebie rekwizycyą, ile w mocy oneyże będzie, dopełnić, niemniej o tém, lub o zachodzących przeszkodach z naypodobnieyszym pospiechem Sądom zbrodniowym uwiadomienie i odpowiedź udzielić. Gdyby Sąd zbrodniowy w tym opieuszałość lub zwłokę uważył; obowiązany będzie o teyże wyższemu donieść sądowi, ażeby opieuszała instancya przez tę, którey jest podległa, do wypełnienia swego obowiązku przynaglona, a nawet do odpowiedzi, i podług istoty okoliczności do kary po-

Obowiązek
wszystkich
Instancji
przykładania
się do przy-
spieszania.

ciągnioną była. Gdyby zaś Sąd zbrodniowy zaniedbał o tém obowiązku, więc opieszalnością trzeciego w dalszym czasie wymawiać się nie może.

§. 346.

Dziennik
względem
każdey
inkwizycyi.

Sąd zbrodniowy względem każdego areztowanego pod tą samą liczbą pod którą podług przepisu §. 332. tenże do Protokołu dozorczy więzienia jest wpisany, swój własny dziennik trzymać jest powinien. W tymże od następnego areztu od dnia do dnia to wszystko zapisać należy, cokolwiek w sprawie onegoż zaszło, przybyło, lub uczyniono zostało. Podług rzeczonego dziennika wszystkie do inkwizycyi ściągające się rekwizycye, odpowiedzi, oraz dokumenta, Protokoła, i cokolwiek więcej do tego należeć będzie, tym porządkiem, jakim one z czasem nastąpiły, w izbie sądowej razem zachowane być powinny.

§. 347.

Nawet względem tych inkwizycyi, gdzieby wyraźnie osoba o zbrodni jeszcze nie była obwiniona, albo gdzie obwiniony uciekł, lub wolno puszczony jest, dziennik rzeczonym sposobem, i pod tą liczbą, pod którą inkwizycya w tymże roku swój więźlą początek,

trzy

trzymany byź ma, i akta zachowane byź powinny.

Roździał VII.

o przyzwoitym obwinionego wystuchaniu.

§. 348.

Cokolwiek obwiniony w summaryczney inkwizycyi za sobą, lub przeciw sobie zeznał, to wszystko iak tylko ściągają się do zbrodni, i już pierwey docieczono nie jest, niezwłocznie wyjaśniono byź powinno, tym sposobem, iaki o dochodzeniu zbrodni i zasfżłych poznałów w poprzedzających rozdziałach rozporządzono jest.

Przedmiot inkwizycyi przyzwoitey.

§. 349.

Jeżeli obwiniony w summaryczney inkwizycyi swoją już okazał niewinność, lub do zbrodni z wszystkiemi przyznał się okolicznościami, i jeżeli dowód jego niewinności, lub przyznanie się do zbrodni z zasiągnioną wiadomością tak się zupełnie zgadza, iż żadna względem uczynku iako też onegoż zarzucenia, tudzież względem współwinnych i bezszkodności niepozostaie

Czyli oprócz inkwizycyi summaryczney ścisłej sfa ieszczę zawsze przed sięwzięta byź ma.

staie wątpliwość; rzecz ta przez powtarzanie bezużyteczney inkwizycyi nie będzie przedłużoną, lecz się postępowanie dalsze zakończy, i w pierwszym razie niewinny. zaręczywszy to, iż się aż do nastąpienia wyroku z swego miejsca pomieszkania nieoddali, na wolność puszczony, w ostatnim zaś razie przyznawający się zbrodzeń w sposobie co do zakończenia przyzwolitey inkwizycyi poniżej przepisany, do namyslenia się i do dania z siebie usprawiedliwienia, iakie rozumieć może, napomnianym bydz powinien.

§. 350.

Gdyby zaś rzecz przez summaryczne inkwizycye dla tego wyjaśniona nie była, że obwiniony takowe w sposobie w §. 291. wzmiankowanym albo wątpli, albo iż złożone przez niego w summaryczney inkwizycyi zeznanie porównywiąc gą z innemi okolicznościami, jest niewyraźne, błędne, i do zbicia poznaków niedostateczne, albo iż nastąpię wywiadywania się onęz zupełnie potwierdzają; lub iż z związku okoliczności ważne zachodzą obawiania się przyczyny, jeżeli areztowany więcey ieszcze niewiadomych zbrodni z innemi uczestnikami winnym nie jest, na ten czas Sąd zbrodniowy do przyzwol-

zwoitey czyli ścisleyzey obwinionego inkwizycyi przytąpić powinien.

§. 351.

Dla uskutecznienia rzeczoney inkwizycyi, urzędnik onęz przedsiębiorący z poprzedniczych pism wszelkie okoliczności, które objaśnione bydź mają, tudzież iakby prawdy w naygodniejszym sposobie od obwinionego dowiedzieć się można, rozważyć powinien. Pytania ma potém ułożyć, ażeby zupełnie przygotowany do inkwizycyi przytąpić mógł.

Przygotowanie do inkwizycyi przyzwoitey.

§. 352.

Powszechne pytania są te same, które się w §. 290. przepisują. Powtórczenie onychże może iednak w przyzwoitey inkwizycyi na ten czas tylko bydź opuszczone, iezeli w summaryczney inkwizycyi żadna wątpliwość niezostaie. Gdyby zaś zeznanie tamże było podeyżrzane, albo gdyby w stosunku do zbrodni i zasłych poznaków wiele na tém zależało, iżby o okolicznościach osobistych obwinionego, o iego należących, o postępach życia iego, z obcowaniu, o przebywaniu na jakim miejscu od czasu do czasu, o szukanym sposobie do życia, i o dostąpionym majątku bliższa była wiadomość,

Pytania powszechne.

mość, na ten czas będą słowne do tych punktów pytania zadane, iżby w dalszym czasie z naywiększą pewnością względem niego sądzić, lub do tych środków przyść można było, przez ktoreby tenże, jeżeliby zaprzeczał, lub fałszywym jakim usprawiedliwieniem wywikłać się chciał, bardziej związanym, i z swego własnego zeznania przekonanym został.

§. 353.

Istotne
własności
pytań
szczegul-
nych.

Pytania szczegulne podług szczegulnych także okoliczności każdego inkwizycyi podpadającego przypadku czynione będą. Celem onychże jest, pytanego do tego przyprowadzić, a żeby uczynek z prawdziwemi okolicznościami zeznał, lub wywiodł się z zadanego mu obwinienia. Nayistotniejszy w czynieniu pytań uwagi te mieć należy, to jest:

a) iżby każdy punkt zapytania tak przez się jako też względem całej inkwizycyi do rzeczy należał, i nic nieużytecznego ani nieprzyzwoitego w sobie nie zawierał;

b) a żeby przez pytania razem wzięte należące do rzeczy okoliczności zamiaru, powodów do uczynku, miejsca, czasu, sposobu, użytych środków, powtórzenia, i
da-

daney pomocy zupełnie wyczerpane były;

c) iżby pytania niebyły dwoiako znaczące, ani podchwytujące, lecz każde pytanie aby krótkie, wyraźne, i względem iedney tylko okoliczności uczynione było, któreby zapytany dobrze z rozumiał, i dokładnie na nie odpowiedzieć mógł:

d) iżby iedno pytanie z drugiego wypływało tak, iak związki rzeczy i okoliczności iedne po drugich następują —

e) iżby pytanie wprzód takowych okoliczności niezawierało i nie oznaczało, któreby przez pytane-go dopiero na ten czas, jeżeli rzetelnie zeznać chce, opowiedziane być powinny:

f) ażeby pytany wykretność w swoich odpowiedziach okazujący, zwolna, i postępując co raz takimi obwiniającemi poznakami, i innemi dowodzącemi środkami był związanym, przez któreby pytany sam się przekonał, iż przeczenie iego naprzeciw dowodom przed oczyma będącym jest nadaremne. Wyraźne odwołanie się do znajdujących się dowodów będzie tylko w tych pytaniach potrzebne, kiedy pytany w swoich odpowiedziach przeczyć onym.

onymże chce. W takowym zaprzeczeniu dowody naprzeciw niego będące onemuż przełożone, świadkowie po imieniu wymienieni, i istotne szczeguły z onychże zeznań przeczytane będą.

g) Iżby pytania, które się do współwiny ściągać będą, razem do dokładnego onychże opisanja ściągały się. Podług prawideł w §. 335. i 336. przepisanych, powinny

h) pytania także do tego zmierzać, cokolwiekby usprawiedliwienie i niewinność słuchanego, lub przynajmniej onegoż mnieyszą winę stanowić, i okazywać mogło, a podług §. 338. należy także

i) to wszystko do czynienia pytań, cokolwiek do tego służyć może, aby przez zbrodnie obrażonemu, lub ukrzywdzonemu drogę do pozyskania zadość uczynienia, i bezszkodności otworzyć lub ią łatwieyszą uczynić.

§. 354.

Złożenie
sądu do
przyzwoi
tey in-
kwizycyi

Przyzwoita inkwizycya m. być w obecności tych osób przedsięwzięta, które podług §. 288. przy summaryczney indagacyi przytomnemi byli. Dla ważnych tylko przyczyn mogą Assessorowie być odmienieni.

§. 355.

§. 355.

Sąd zbrodniowy zaraz iak tylko bydź może inkwizycyą rozpocząć, i rozpoczętey na czas dłuższy, niemając do tego ważney przyczyny przerywać nie powinien. Przyczyny dla czego by taż pozniey była przedsięwziętą, lub na dłuższy czas przerwana, za każdym razem w Protokole wiernie wyrażone bydź powinny. Wolno zaś jest sądowi zbrodniowemu inkwizycyą każdego dnia, czasu i godziny oraz tak często, i tak długo, iak się mu zdawać będzie, wyprowadzać. Mianowicie inkwizycya na ten czas przerwana bydź niepowinna, kiedy słuchany przychodzi do rzetelnego wyznania zbrodni, lub nieoddzielnego okazania swey niewinności, albo gdyby postrzegać można było, iż tenże przez zadane sobie pytania do tego stopnia jest przyprowadzony, że zboczyć od prawdy nie może, albo gdyby się inna iakowa okazyja wydarzyła, przez którąby większe poznaki do odkrycia prawdy osiągnięte bydź mogły.

Przyspieszenie inkwizycyi

§. 356.

Kiedy obwiniony iednym szczegulnie i to takim mówi ięzykiem, którego urzędnik inkwizycyą czyniący nierozumie, na ten czas do inkwizycyi przybrany będzie tłumacz, któryby w tem ięzyku

Ostrożność przy inkwizycyi kiedy obwiniony obcym tylko mówi ięzykiem.

języku umiał czytać i pisać, i przynajmniej choć jeden taki Assessor, któryby ten język umiał, przybrany być powinien. Tłumacz wprzód złoży na to przysięgę, iako wszystkie pytania z ust urzędnika, i odpowiedzi z ust pytanego pochodzące, bez odmienienia wiernie i dokładnie przetłumaczy nie nieopuszczając ani dodając, lecz wszystko tak iak słyszał, zapisze. Jeżeli zaś takowy tłumacz i przynajmniej jeden Assessor język inkwizyta rozumiejący w Dystrykcie Sądu zbrodnio-owego nieznaydował się, o tem doniesienie wyższemu Sądowi uczynić należy, aby tenże dla Sądu zbrodnio-owego albo takiego tłumacza i Assessora wyznaczył, lub rozporządzenie uczynił, iżby obwiniony do tego Sądu zbrodnio-owego gdzie się urzędnicy język takowy umiejący zuydują, był przysławiony.

§. 357.

Jeżeli jest niemym i głuchym. Jeżeli obwiniony niemym jest, ale pisać umie, każde mu pytanie ustnie, lub na piśmie przełożyć i piśmienney na to odpowiedzi żądać od niego należy. Głuchemu, który czytać i mówić umie, pytanie na piśmie będzie podane, ażeby gą przeczytawszy dał nań odpowiedź. Miałoby się zaś stać, iżby niemy pisać, głuchy czytać nieumiał, albo iżby obwiniony zarazem głuchym i niemym był, zdar.

zdarzenie takowe przełożonemu Sądowi donieść, i dalszego rozporządzenia oczekiwać należy.

§. 358.

Inkwizycya z powolnością i przy-
stojnością czyniona bydź powinna.

Przepis
powstach
ny wzglę-
dem wy-
prowad-
zenia

§. 359.

Inkwizycyi Protokół czyniony bę-
dzie. Ten na arkuszach wpół zgiętych
wciąż, chociażby inkwizycya na Ses-
syach przerywanych była czyniona, spi-
sany bydź powinien. Przy zaczęciu
onegoż, i za każdą dalszą Sessyą, dzień
i godzina, w którey tenże rozpoczęto,
z wymienieniem obecnych przy tem
osób, a na końcu godzina skończoney
Sessyi zapisana bydź powinna. Na le-
wey połowie arkusza pytanie co do
słowa, a na prawey dana odpowiedź
zapisane będą. Kiedy podług §. 356.
tłumacz przybrany zostanie, nayprzód
pytanie w ięzyku u Sądu zwyczajnym
a zaraz ponim co do słowa tłumaczenie,
i równie także odpowiedź, nayprzód
w ięzyku zapytanego, a zaraz niżej
pod nią tłumaczenie co do słowa na-
pisane będzie. Każde pytanie otrzyma
liczbę, która w nieprzerwanym porząd-
ku przez całą inkwizycyą zachowa się
a każda

i protoko-
lowania
Inkwizy-
cyi.

a każda odpowiedź naznaczy się liczbą pytania do którego należy.

§. 360.

Cokolwiek pytany odpowiada, czy to zmierzać będzie do większego siebie obwinienia lub obrony, to wszystko do Protokołu wciągniono bydź powinno. Co do sposobu zapisywania odpowiedzi tak się zachować należy, jak o summarycznym wysłuchaniu w §. 298. przepisano jest.

§. 361.

Przepisy
szczegul-
ne a) dla
dozwolenia
inkwizytorowi
potrzeb-
nego namyślenia
się.

Pytany do odpowiedzi niema bydź naglony, który ieśliby się zdawał pytanie niedoskonale poymować, należy mu takowe powtórzyć. Powtórzenie to mianowicie na ten czas dziać się powinno, kiedy odpowiedź z pytaniem nie jest zgodna, i tylko tę która już potem na nowo powtórzona, chociażby niebyła do rzeczy słowna, do Protokołu zapisać należy. Co do takowych pytań, które do szczegulniejszych okoliczności lub odleglejszego zmierzają czasu, potrzeba słuchanemu, aby sobie istotę rzeczy przypomniał, nieiaka chwilę do namyślenia się pozwolić. Przez co jednakże, gdyby inkwizycya dłużey przerywaną bydź musiała, okoliczność takowa w Protokole zapisana bydź powinna.

§. 362.

Gdyby słuchany z boiaźni lub udręczenia umysłu aż do utraty przytomności był przyprowadzony, i iesliby się tego dostrzegło, iż udręczenie takowe osobliwie z wewnętrznego o winie przekonania się wypływa, Sąd z przyzwoitą powagą na niego nalegać będzie, aby istotną zeznał prawdę. To zaś wszystko, i w powszechności, jeżeli w słuchanym przy iakowym pytaniu lub odpowiedzi, osobliwsze zmieszanie umysłu, lub widoczne wzruszenie uważane byłoby, takowa uwaga zupełnie i sprawiedliwie do protokołu zapisaną bydź ma.

§. 363.

Jeżeli odpowiedź na pytania z nadzwyczajnym dana będzie umysłu pomieszanem, Sąd zbrodniowy rozkaże aresztowanego przez dwóch lekarzy i chirurgów opatrzyć, którzy na piśmie swoje zdanie dać mają, czyli okazujące się pomieszanie za prawdziwe, lub tylko za udane mieć należy. Jeżeli za udane uznają, na ten czas aresztowany za poprzedzającym napomnieniem pierwey przez trzy dni po sobie następujące o wodzie i chlebie trzymany będzie, potém zaś za powtórzonym napomnieniem od trzech do trzech dni chłostą w tym

b) w przy
padku po-
zornego
zmysłów
pomieszania.

fposobie ukarany zostanie, iż począwszy od plag dziełeciu, liczba onychże za każdym razem pięcioma aż do trzydziestu pomnożona być ma. Jeżeliby areztowany i wtedy ieszcze udawać nieprzełtał, zdarzenie takowe Sądowi przełożonemu z załączeniem wszystkich Aktów donieść i dalszey decyzyi iego w téy mierze oczekiwać należy. Jeżeliby zaś podług mniemania lekarzy pomieszanie zmysłów było prawdziwe, lub jeżeliby ciż podług obowiązku i poczciwości wyraznie tego doysć nie mogli, albo też oddzielnego byli mniemania, przełożonemu Sądowi o tém także dokładne uczynić należy doniesienie, i od niego dalszego oczekiwać rozrządzenia. W doniesieniu takowym oraz te uwagi umieszczone będą, które albo samemu Sądowi zbrodniowemu, lub dozorczy więzienia w czasie uważania areztowanego pod oczy podpadły.

§. 364.

c) lub uporu.

Jeżeli areztowany takby był upornym, iżby na zadane sobie pytania żadney odpowiedzi dać niechciał, na ten czas potrzeba mu powinność tę, iż Sądowi odpowiadać iest obowiązany, ściśle przypomnieć, i onemuż przełożyć, iż karę na siebie dla swego uporu sciąża. Co jeżeliby niepomogło, tedy dla iego trwającego uporczywego milczenia

nia

nia tym samym sposobem z nim postąpić należy, iak w poprzedzającym paragrafie, względem zmyślonęgo pomieszczenia zmyśłów przepisano jest.

§. 365.

Przyzwoite ukaranie chłosta, lub postem, nawet na ten czas mieyście znajduie, kiedy słuchany w czasie inkwizycyi natrętnym, albo obrażającym sposobem złośliwie się zachowuje, lub kiedy udając niby prawdziwą okoliczność, oczywiście za fałszywą uznana inkwizycyą przewleć, albo Sąd oszukać usiłuje, i mimo dowodu zbiłaiącego, który ma sobie oczywiście przełożony, przy swoim obstaie kłamstwie. Wtakowym iednak razie kara plag dwudziestu, ani trzechrazowego w tygodniu postu przechodzić niemoże.

d) albo oczywiście kłamliwych odpowiedzi.

§. 366.

Wszelkie podług poprzedzających trzech paragrafów przedsięwzięte ukaranie, powinno bydz z wyrażeniem do tego powodu dokładnie w Protokóle inkwizycyi zapisane.

§. 367.

Ułożonych pierwey zapytań na ten czas tylko pod czas inkwizycyi trzy-

e) względem z odpowiedzi wy-nikłych zapytań.

mać się należy, jeżeli one do odpowiedzi na nie danych słosowne są. Kiedy zaś z odpowiedzi wydarza się powód do czynienia nowych pytań, takowe natychmiast dogodnie ułożone, porządkiem spisane, i słuchanemu do odpowiedzi podane będą.

§. 368.

Srodki do
wybada-
nia się
prawnu
przeciwi-
ne.

Udawanie fałszywych poznaków, lub zmyślonych dowodzenia środków, iakotęż obiecywania łagodnieyszey kary, udzielenia łaski, lub innych pogroźek, albo mocy iakieykolwiek nigdy naprzeciw obwinionemu używać nie należy. Również wczasie zapisywania odpowiedzi do Protokołu, od wszelkiego samowładnego ułożenia, któreby z wolą i naturalnym zapytanego rozumieniem niezgadzało się, wstrzymać się potrzeba. Wszelkie przestąpienie tego rodzaju surowey podpada odpowiedzi.

§. 369.

Niewolno także jest natrącać słuchanemu w pytaniach imie iakiego współwinnego, przeciw któremuby ieszcze słosownie do prawa poznaki uczestnictwo dowodzące nie znajdowały się. Słuchany przez dłuższy inż czas zbrodnie popełniający, bez szczególnieyszey

szey nawet o związkach poznaki, w powszechności zapytany byź może, jeżeli mu o zgrai iakiey złoczyńców lub przeciowuiących, lub o innych powszechności szkodliwych ludziach nie jest wiadomo, iżby takowe niebezpieczne osoby wyzłakować.

§. 370.

Po zakońzoney każdej Sessyi inkwizycyjney podpisany będzie od wszystkich Protokół, którzy przy inkwizycyi obecnemi byli. Jeżeli Protokół z więcej się składa arkuszy, tedy te nicią albo sznurkiem zszyte, przy końcu nici lub sznurka twardym lakiem umocowane, i pieczęć obecnych na nich wyciśniona będzie, ażeby żaden arkusz niezginął, lub inny natomiał podsunęty byź niemógł. Co się tycze podpisu słuchanego to samo zachować należy, co z powodu summaryczney inkwizycyi w §. 299. przepisano jest.

Forma
Protoko-
łu.

§. 371.

Kiedy wszystko to, co Sąd zbrodniowy podług §§. 335. i 336. dochodzić jest obowiązany, zupełnie jest wyczerpniono, lub gdy żadna więcej niepozołtaie nadzieia, to co ielzcze brakuie, uczynić zupełnym, inkwizycyą zakończona byź powinna.

Kiedy inkwizycyą kończyć należy.

§. 372.

§. 372.

Czas do
namysle-
nia się
przed o-
statnim
wysłucha-
niem.

Po zakończoney inkwizycyi słucha-
nemu oznaymć należy, iż ieszcze trzy
dni mu do namyslenia się pozostaie, co-
by ku swey obronie lub usprawiedli-
wieniu swemu przytoczyć mógł. Po
upłynieniu rzeczonych trzech dni ieszcze
raz słuchanym będzie, i cokolwiekby
może ieszcze wniosł z uwag lub do-
wodów ku swey obronie, lub dla wy-
iednania lżeyszego wyroku służących
to wszystko wiernie, zachowawszy
wprzód namienione co do zszycia Pro-
tokołu i podpisu sciągające się ostrożno-
ści, do Protokołu inkwizycyjnego
przyłączone będzie. Rozporządzenie
takowe nawet w tym razie mieysce dla
siebie zayduie, kiedy podług §. 349.
postępowanie na summaryczney inkwi-
zycyi, i uczynionym przez obwinione-
go zeznaniu skończone zostanie.

§. 373.

Dołże-
nie urzę-
dowe
względem
stanu
ciała i u-
mysłu in-
kwizyta.

Do Protokołu inkwizycyi Sąd zbro-
niowy wszystko to przyłączyć powi-
nien, cokolwiek przez niego w czasie
inkwizycyi względem stanu ciała, i
obyczayności areztowanego uważano
było, ile to do wydania wyroku, i
tegoż exekucyi wpływ nieiaki mieć
może. Areztowany oraz przez lekarza
i chirurga, areztowana zaś białogło-
wa

wa przez babę do odbierania dzieci postanowioną opatrzoną, i dokładne opisanie stanu ciała, sił, i niedołążności osoby opatrzoney do Aktów przyiączone bydź ma.

Roździał VIII.

o wysłuchaniu świadków.

S. 374.

Do istoty inkwizycyi należy, wszystkie zaświadczenia zebrać, które wewnętrzzną lub powierzchowną dopełnionej zbrodni iakość, i użyte do tego środki objaśniaią, albo które zeznania obwinionego wzmocnić, lub obalić, i winę, lub niewinność, większe albo mnieysze przewinienie okazać mogą. Wszystkie zatém te osoby słuchanemi bydź mają po których tak z przedsięwziętych inkwizycyi świadków, lub samego obwinionego, iako z istoty rzeczy, lub poszlaki w czasie sądownego postępowania zasiągnionej spodziewać się można, iż ich zeznania do tego celu służyć mogą. W równym sposobie wysłuchany już świadek, gdyby zeznanie jego niebyło dosyć wyraźne lub w dalszym czasie za niedoskonałe uznane zostało, raz ieszcze słuchanym bydź

Jakie osoby do świadectwa powołane bydź mają.

powinien, aby, co jest wątpliwego objaśnić, a co brakuje, dołożyć można było.

§. 375.

Obowiązek stawienia się.

Każdy świadek ustnie zeznanie swoje przed Sądem złożyć powinien. Gdyby zaś który uczynić temu zadość wzbierał się, tenże przez sądową władzę przystawiony, i karą pieniężną albo cielesną do zeznania przymuszony być ma. W ten czas tylko, gdy świadek dla słabości do Sądu stawić się niemoże, lub z innych bardzo ważnych przyczyn, w własnym swym pomieszkaniu od Sądu słuchanym będzie. Co do niemych, głuchych, lub niezrozumianym Sądowi językiem tylko mówiących świadków, podług przepisu §§. 356. i 357. zachować się należy.

§. 376.

Które osoby w powzięchności od świadectwa wyłączone być mają?

Te tylko osoby słuchane być nie powinny, które w czasie kiedy świadectwo złożyć mają, dla stanu swego ciała, lub umysłu, prawdę zeznać nie są zdolne.

§. 377.

Czyli obwinionego najbliżsi krewni?

Czyli krewni obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, onegoż brat i sio-

siostra, tudzież tychże dzieci, albo którzy z nim bliżej zpokrewnieni są, onegoż małżonek, i w pierwszym stopniu z nim zpowiązani, świadectwo złożyć chcą lub nie, od ich woli zależy będzie. Mogą oni wprawdzie w każdym razie dla powzięcia od nich świadectwa być powołani, jednakże o wolności téj, iż od zeznania takowego uchylić się mogą, wyraźnie im namienić, i przypomnienie takowe w Protokole zapisać należy. W ten czas tylko złożenia świadectwa unikać nie mogą, gdy rzecz idzie o zdradę główną, i gdy zarazem słusznie wnieść sobie można, iż ich świadectwo do tym większego wysłędzenia ukrytych ieszcze okoliczności służyć może.

§. 378.

W powłzechności świadkowie przez ten Sąd zbrodniowy, w którego się Dystrykcie pod ten czas znajdują, słuchani będą. Jeżeli świadek w Dystrykcie innego Sądu zbrodniowego nie zaś w tym znajdzie się, który inkwizycją wyprowadzać ma, zaczem pierwszy od drugiego, względem wysłuchania świadków, przyłączywszy mu do tego pytania, tudzież sprawy opisane, któreby do objaśnienia rzeczy przez nowe pytania z odpowiedzi świad-

Przez który Sąd świadkowie słuchani bydz mają?

świadców czynione potrzebne było, rekwirowany będzie.

§. 379.

Gdyby iednakże pomieszkanie świadka od mieysca Sądu zbrodniowego więcey iak o mil dwie było odlegie, na ten czas wwsłuchanie onegoż przez ten Sąd mieyscowy nastąpi, w którym się tenże znajduie. Sąd mieyscowy w takowym razie, albo wprost od Sądu zbrodniowego, który inkwizycyą czyni, jeżeli iego Dystrykt tamże rościaga się, albo za ządaniem tegoż przez inny Sąd zbrodniowy sposobem w poprzedzającym paragrafie wymienionym, o wysłuchanie świadków rekwirowanym bydz ma.

§. 380.

Jeżeliby względem osoby obwinionego wątpliwość iaka zachodziła, do której ułatwienia potrzeba by wyciągała, aby świadkom obwiniony naocznie stawiony był, na ten czas ci świadkowie, którzy przeszło sześć mil oddalonemi nie są, obowiązani są przed ten Sąd zbrodniowy stawic się, u którego obwiniony w areście zostaje. Jeżeliby zaś daley byli odległemi, Sąd zbrodniowy do przełożonego Sądu doniesienie o tém uczynic powinien na

ten

ten koniec, iżby tenże Sąd sposob do naocznego obwinionego z świadkami stawienia, świadkom mniej uciążający, i zamiarom inkwizycyi nieszkodliwy przepisał.

§. 381.

Jeżeli się świadkowie w swoich zeznaniach względem ważnych okoliczności niezgadzą, mają być pojedynczą w tej mierze jeden przeciw drugiemu słuchani, i ich zeznania do Protokołu jedno obok drugiego zapisane.

Naoczne świadków stawienie.

§. 382.

Tak względem wysłuchania świadków, iako też względem czynienia zapytań, i sposobu utrzymywania Protokołu podług tego zachować się należy, co §§. 249. 250. 251. 254. 255. 298. 299. 356. 357. 359. i 370. rozporządzone jest.

Sposób słuchania świadków.

§. 383.

Od świadków w czasie inkwizycyi słuchanych tym samym sposobem przysięga względem ich zeznania odebrana być powinna, iaki już względem pierwszego dochodzenia w §§. 254. i 256. przepisany jest.

§. 384.

§. 384.

Które osoby przyśięga obowiązanym być nie mogą.

Osoby jednak następujące przyśięga obowiązanym być nie mogą.

- a) Te które same podpadają porozumieniu, iż się dopuściły tej zbrodni, względem której słuchani być mają.
- b) Które o współwinę lub uczestnictwo tejże zbrodni podeyżrzane są.
- c) Które z przyczyny iakowey zbrodni są pod inkwizycyą, lub pod karą.
- d) Które lat czternaštu wieku swego ieszcze nieskończyły.
- e) Które z obwinionym w nieprzyjazni żyją, jeżeli te przeciw nim świadczą.
- f) Które w inkwizycyi istotne okoliczności prawdzie przeciwne zeznały, i względem nich omyłki niewinney okazać niemogą.

§. 385.

Które świadectwa od zaprzyśiężłego potwierdzenia wolne są:

Świadectwa z metryk narodzonych, zaślubionych lub zmarłych wyięte, iako też które od urzędów publicznych, lub też od iednego tylko Officyalisty, do wydania iednak takowych zaświadczeń urzędowych prawo mającego z cdwołaniem się na swóy urząd i złożoną przyśięgę dawane będą, żadnego

poprzyśiężenia niepotrzebują. Świadectwa zaś Oficjalistów nawet w rzeczach urzędowych dane, równie z innymi świadectwami uważane być powinny. Co do w sztuce biegłych, to w powfzechności za prawidło mieć należy, co w §. 241. rozporządzone jest.

§. 386.

Gdyby inkwizycya z powodu rekwizycyi nastąpiła, rekwizowany Sąd zbrodniowy, lub inna zwierzchność miejscowa kopią Protokołu inkwizycyi dla usprawiedliwienia swego w każdym razie u siebie zatrzymawszy, Oryginał sądowi zbrodniowemu, który rekwizycyą uczynił, niezwłocznie prześle.

Ostrożność w zachowaniu Oryginała inkwizycyi świadków.

ROZDZIAŁ IX.

o naocznym obwinionego i świadków stawieniu.

§. 387.

Kiedy świadek istotne okoliczności naprzeciw obwinionemu zeznał, którym on przeczy, i kiedy obwiniony nienważając na to, co mu podług przepisu

Kiedy ma miejsce naoczne stawienie

pifu §. 353. przełożono było, w zapieraniu się zostać, iednakże naprzeciw świadkowi i tegoż zeznaniom nie gruntownego wniesć nie może, na ten czas świadek osobiście do oka stawiać mu bydź ma.

§. 388.

Jeżeliby zaś przełożone obwinionemu zeznania świadków iemu wymienionych same z siebie, już dowód prawny stanowiły, a obwiniony wyraźnie naocznego tychże stawienia nieżądał, od zdania sędziego zależy, czyli naoczne stawienie przedsięwzięte bydź ma lub nie.

§. 389.

Uktóre-
go Sądu
zbrodnie-
wego.

Naoczne stawienie w powłzechności u tego Sądu zbrodniewego, gdzie inkwizycya rozpoczęta jest, przedsięwzięte bydź powinno. Gdyby zaś stawienie się świadka przed Sądem zbrodniewym z wielką uciążliwością dla niego z przyczyny odległości połączone było, na ten czas doniesienie do przełożonego Sądu uczynić należy, który rozporządzić ma, aby świadek albo szkodę miał nadgrodzoną, albo aby aresztowany za użyciem potrzebnej ostrożności na miejsce do naocznego

go stawienia z świadkiem sposobne posłany być.

§. 390.

Jeżeli świadek z przyczyny ucześnictwa téy samey zbrodni, albo dla inney zbrodni u iakiego Sądu zbrodnio-owego jest areztowanym, na ten czas z tymże Sądem znieść się należy, aby tenże pod dobrą strażą przystawiony być.

§. 391.

Wten czas w powszechności, kiedy idzie o naoczne stawienie iakiego współwinnego, przed wprowadzeniem tegoż przez wyraźne zapytanie o tém się zapewnić należy, iż tenże świadectwo swoje obwinionemu w oczy zeznać chce, i może.

Przygotowanie do naocz-
nego
stawienia

§. 392.

Nim naoczne stawienie przedsięwzięte będzie, napomnieć ieszcze obwinionego potrzeba, aby zapierania się swego poprzestał, i do tego przyiść niedozwolił, izby świadkowie byli stawieni, którzy mu w oczy prawdę powiedziec są gotowi.

§. 393.

Spółb
stawienia
naoczne-
go.

Gdyby obwiniony pomimo tego wszystkiego przy swoim zoltawał zapieraniu, na ten czas świadek przywołany, i jeżeli już jest świadkiem poprzedzonym o złożoney przyzędze upomnionym będzie. Niepotrzeba aby tenże całe swoje zeznanie na nowo powtórzył, dosyć będzie pryncypalne okoliczności, które obwinionego wprost obciążają, każdą w szczegulności za cel inkwizycyi wziąć. Za pierwszym przez świadka stwierdzonym szczegułem, zaraz potém obwiniony słuchany bydz powinien, jeżeli iakowego naprzeciw osoby świadka lub onegoż zeznaniu, na dalsze szczeguły zaś czyli przeciwko zeznaniu świadka, iakiego zarzutu uczynić niema, który jeżeliby żadnego, lub przynajmniej gruntownego niemiał naprzeciw odvodu, naoczne obu stron słuchanie tak długo czynione będzie, iak długo obciążające okoliczności zachodzić będą.

§. 394.

Proto-
kółowa-
nie.

Cała ta czynność do Protokołu inkwizycyi obwinionego, iako dalszy ciąg oneyże zapisana będzie. Cokolwiek świadek w obecności obwinionego zezna, i cokolwiek ten na to odpowie, to wszystko w Protokole obok siebie

siebie zapisane, i za każdym szczegu-
łem zachowanie się świadka i obwinio-
nego wyrażone będzie.

§. 395.

Kiedy więcej świadków obwinio-
nemu mają być naprzeciw stawionych,
naoczne wysłuchanie z każdym osobno
przedsięwzięte być powinno.

Roździał X.

o prawney mocy dowodów.

§. 396.

Po zakończoney inkwizycyi do wy-
roku przystępujący sędzia, znajdujące
się dowody ściśle rozważyć powinien.
To tylko w sądzie za rzecz prawdzi-
wą trzymane być może, co jest praw-
nie dowiedziono.

Zasad a
prawne-
go wyro-
ku.

§. 397.

Niewinność aresztowanego na ten
czas za prawnie okazaną miana będzie,
kiedy zaszłe przeciw niemu poznaki
zupelnie zniszczone zostały.

Dowód
prawny
niewin-
ności.

§. 398.

Prawne
spofoby
dowodze
nia winy.
I. Wy-
znanie.

Właſne obwinionego wyznanie ieſt
prawym dowodem zbrodni, o ktorey
ieſt obwiniony.

§. 399.

To co do
prawne-
go wy-
znania
należy.

Wyznanie naſtępujące powinno mieć
właſności:

- a) iżby obwiniony toż u Sądu zbro-
dniowego przy inkwizycyi zło-
żył, albo oneż przynajmniej po-
twierdził;
- b) iżby takowe w tym ſtanie uczy-
nił, kiedy ſię przy zupełnych
znaydował zmyślach;
- c) iżby iaśnie i wyraźnie, nie zaś
może obojętnemi wyrazami lub ie-
ſtami uczynione było;
- d) iżby wyrażnienie na ſzczegulnym
potwierdzeniu zapytania, lecz na
właſnym obwinionego opowie-
dzeniu polegało;
- e) iżby z wiadomościami względem
okoliczności zbrodni zaſiągnionemi
było zgodne.

§. 400.

Wyznanie takowe nie nietraci mocy
dowodu dla tego, iżby niebyło wię-
cey rzeczą podobną wyznanego uczyn-
ku z wszelkimi do uſć okolicznościami.

Do.

Dosyć jest na tém, kiedy niektóre okoliczności, podług których dopełniona zbrodnia jest stwierdzona, są odkryte, i kiedy nie takowego niezachodzi, co by rzetelność wyznania wątpliwą stanowiło. Gdyby zaś wcale nie była rzecz podobna oprócz wyznania, dalszey o zbrodni zasięgnąć poszlaki, wyznanie takowe samo z siebie prawnego nie stanowi dowodu.

§. 401.

Wyznanie przeciwko opisu prawa przez obietnicę, gróźbę, gwałtowność, lub przez inne zabronione środki uczynione, za prawny dowód poczytane być nie może. Gdyby zaś aresztowany już potem toż wyznanie w tym stanie, w którym umysł jego od takowych bezprawnych pobudek wolnym był, i od wszelkiej tychże obawy zabezpieczonym został, powtórzył, i to jego wyznanie w sobie przytym takie zawierało uczynku okoliczności, które z wiadomościami o istocie zbrodni powziętemi zgadzają się, i obwinionemu inaczeyby wiadome być nie mogły, gdyby tenże istotnym nie był sprawcą, wyznanie to jego na ten czas mieć będzie moc prawnego dowodu.

§. 402.

Dowód z wyznania wynikający przez nastąpienie potem zaparcie się, albo zaprzeczenie obwinionego niebędzie zwątlony, chyba iżby ten wiary godną przyczynę, dla której fałszywe złożył wyznanie, przytoczył, lub takowe okoliczności wniósł, któreby po zasiągnięney w téy mierze wiadomości, o rzetelności przeszłego wyznania sprawiedliwie powątpiewać kazały.

§. 403.

II. Zeznanie świadków.

Własności prawnego świadków zeznania.

Zeznanie świadków na ten czas służy za dowód prawny, gdy następujące zawiera w sobie łzceguły :

- a) powinno być wolną myślą złożone, i świadek ani porozumieniem się lub namówieniem, ani przewrotnością, przekupstwem, lub nadgroda, ani pogróżką lub gwałtem do tegoż zeznania poduszczany być niema;
- b) zeznanie to powinno dokładne, i wyraźne opowiedzenie uczynku, lub okoliczności, których prawdę potwierdzać ma, w sobie zawierać; oraz
- c) na własney przez świadka mianey pewney wiadomości, nie zaś na słyżzeniu, dorozumiewaniu się, albo rzeczach do prawdy podobnych, lub na wnioskach polegać;

d)

- d) powinno toż być zaprzysiężone;
- e) niepowinna ani z osobistych okoliczności świadka, ani z treści zeznania wątpliwość okazywać się, któraby bezstronnie uważana, dane wiary osłabiała;
- f) zeznanie z innemi zasięgniętymi wiadomościami przynajmniej tak zgadzać się powinno, iżby w istotnych okolicznościach żadna niezachodziła przeciwność.

§. 404.

W powszechności aby dowód był zupełnym, dwóch świadków zeznania potrzeba. Jednakże

Jak daleko świadek jedno świadka prawnego dowód stanowi?

- a) w tym przypadku, gdyby dowód uczynku innym sposobem niemógł być osiągnięty, zeznanie tego, na kim zbrodnia jest dopełniona, za dostateczne do okazania uczynku poczytane będzie.:
- b) ilość szkody z zbrodni wynikłej ile o nadgodzenie teyże idzie, świadectwem uszkodzonego, lub tego, który rzecz iaką w czasie uczynioney szkody miał w schowaniu, prawnie dowiedziona będzie, chociażby zaraz powrócenie szkody, lub zadość uczynienie nastąpiło:

c) do powzięcia względem okoliczności zbrodni takowej wiadomości, któraby do ustanowienia prawnego dowodu, względem wyznania obwinionego potrzebną była, zgodne z tymże zeznanie iednego świadka dostatecznym będzie.

§. 405.

Cokolwiek przez Sąd zbrodniowy, albo przez inną iakową zwierzchność względem czynności urzędowej z inkwizycją związek mającey w Protokole zapisano będzie, za rzecz prawnie dowiedzioną mieć należy. Świadcstwo iednego iakiego Officialisty od Sądu zbrodniowego względem okoliczności w czasie inkwizycyi zasłanych dane wyiowfzy przypadek §. 385. również z innymi świadectwami uważane bydź ma.

§. 406.

Dokumenty publiczne w §. 385. wyrażone, względem tego co w sobie zawierają prawny dowód stanowią, oprócz, gdyby wydający takowy Dokument miał iakową z zaświadczenia korzystać, lub się od odpowiedzialności i szkody chronić chciał, a zatém, z rzeczą w inkwizycyeyi będącą w związku zostawał.

§. 407.

§. 407.

Gdyby zeznanie w sztuce biegłego na mocy tej ustawy było potrzebne, takowe zeznanie sposobem przepisanyu uczynione, za prawny dowód mieć należy.

§. 408.

Jeżeliby się obwiniony zbrodni za-
pierał, na ten czas co do takowej sposoby
albo przez świadectwa, albo z zbiegu przeko-
okoliczności za prawnie przekonanego nania,
miany być może.

§. 409:

Do przekonania świadkami jest rzeczą potrzebną, ażeby dwóch przyię-
głych świadków, z których każdy w To co na-
czasie popełnionej zbrodni rok osmnasty leży do
wieku życia swego przeżył, o zbrodni przeko-
przez obwinionego dopełnionej podług nania,
swęj własnej iak nayzupełniejszey
pewności iednomyslnie, i podług pra-
widła w §. 403. przepisanego zeznali,
i w przypadku oznaczonego naoczego
stawienia, swoje zeznania obwinione-
mu w oczy potwierdzili, tak dalece,
żeby z odpowiedzi obwinionego, lub
też z okoliczności w czasie inkwizycyi
wynikłych względem dania tymże
świad-

świadków wiary, żadna niezachodziła wątpliwość.

§. 410.

Jak dalece przekonanie przez zeznanie w spółwinnych jest prawne.

Zeznania nawet współwinnych mogą na ten czas za świadectwo do prawne-go przekonania obwinionego służyć, kiedy dwóch współwinnych iednomysl-nie na przeciw obwinionemu, o iego razem z niemi dopełnionej zbrodni za-świadczą, i swoje zeznania nie tylko obwinionemu w czasie Sądowego naocz-nego stawienia do ócz powtórzą, ale na-wet po ogłoszonym im kary wyroku po którym ciż ieszcze raz w tey mierze wyraźnie zapytani będą, potwierdzą. Oraz powinny onychże zeznania

a) podług szczegółów w §. 403.

a) b) c) e) f) przepisanych byż uczynione:

b) aby w odpowiedziach na takowe pytania, które onymże względem szczególnych z wspólną zbrodnią po-łączonych okoliczności zadane będą, a których ciż przed swoim a-resztem powiedzieć niemogli, z sobą zupełnie zgadzali się:

c) aby te zeznania, co do wszyst-kich istotnych, samychże współwinnych obciążających okolicz-ności przez pewne dowody wy-raźnie tak potwierdzone były, iżby bezstronny Sędzia o poprzedni-czym

czym zniesieniu się iakowe mieć porozumienie, lub o prawdzie takowych zeznań powątpiewać nie mógł.

§. 411.

Pod podobnemi warunkami może także przekonanie na ten czas mieć miejsce, jeżeli oprócz zaprzyśiężonego z innemi szczegółami podług §§. 403. i 409. towarzyszącego zeznania jednego świadka, zgodnie z tymże podług §. 410. jednego współwinnego zeznanie znajduje się.

§. 412.

Do prawnego z zbiegu okoliczności przekonania zbrodnia uczynek zapieraającego, powinny następujące szczeguły wraz z sobą być połączone: III. Dowód z zbiegu okoliczności.

I. Prawnie to dowiedzione być musi, iż uczynek istotnie się przydarzył, i że tenże z okazanemi okolicznościami towarzyszy. Jeżeliby zaś uczynek z swemi okolicznościami dostatecznie niemógł być dowiedzionym, na ten czas przekonanie z zbiegu okoliczności miejsca mieć nie może.

II. z połączenia okoliczności przez inkwizycyą wyjaśnionych, powinien tak ścisły i wyraźny popełnionego uczynku związek do osoby obwinionego

ścią-

ściągać się, iżby przynajmniej podług naturalnego i zwyczajnego ludzkich czynności obrotu do pojęcia było niepodobna, aby kto inny oprócz obwinionego w tak bliskiej sposobności, z taką pobudką, i w tym skłonieniu znajdować się miał.

III. Co do zbrodni które się do zabójstwa lub innego na ciele skaleczenia ściągaia, wyraźnie z indagacyi okazując się powinno, iż owiniony nienawiść, nieprzyjaźń, zazdrość, gniew, niechęć, lub inną podobną popędliwą namiętność naprzeciw zabitemu lub skaleczonemu miał, że mu śmiercią albo skaleczeniem na ciele groził, lub też onegoż śmierci albo skaleczenia z łakomstwa majątku do dostąpienia interesownych zamiarów, albo dla oddalenia innej jakiej przeszkody życzył.

Oprócz tego powinny przynajmniej dwie z następujących okoliczności do obwinionego ściągać się, i prawnie być dowiedzionemi:

- a) iż zabójstwo lub skaleczenie takim narzędziem uskutecznione jest, które na ten czas tylko u obwinionego znajdowało się:
- b) iż obwiniony na miejscu zbrodni w tym czasie, gdy ta popełniona jest, widziany był, i żadnego innego zatrudnienia i przyczyny, któraby gą do znajdowania się tamże pociągala,
do

do prawdy podobnej przytoczyć nie może:

- c) iż po ogłoszonej zbrodni widocznej innej niemając przyczyny uciekł lub się skrył:
- d) iż z narzędziami do popełnienia zbrodni zdawnymi, i których on przedtem używać zwykł, był widziany:
- e) iż już przed zbrodnią na miejscu w którym zabity lub skaleczony zwykł się być znajdować, ukrywającym się lub zasadzkę czyniącym był widziany:
- f) iż znaki zbrodni, lub danego w czasie dopełnionej zbrodni odpuru, na jego osobie lub ubiorze dostrzeżone zostały:
- g) iż co takowego u niego znaleziono, lub przez niego w czasie ścigania gą porzucono było, co zabity lub skaleczony, podczas popełnionej na nim zbrodni przy sobie miał.

Kiedy przeciwność temu, co obwiniony ku swojej obronie na walczące przeciw sobie poznaki wnosi, prawnie dowiedziona jest, a zatem zeznania jego oczywiście fałszywemi zostaną, na ten czas nawet jedna z wyrażonych tu okoliczności do przekonania gą dostateczną być może.

IV. Co do innych zbrodni iasnie to z inkwizycyi okazywać się powinno,

iż obwiniony takim jest człowiekiem , po którym się zaskarzoney zbrodni ze wszelkich miar spodziewać można , iuż to dla tego , że ieszcze wprzód z przyczyny zbrodni do sądowej inkwizycyi był pociągniony , i za niewinnego nieuznany ; iuż dla tego , iż się względem uczciwego sposobu do życia wywieść nie jest w stanie , albo na koniec , iż z wiadomemi zbrodniarzami towarzyszył , i z niemi poufale przestawał.

Oprocz tego powinny przynajmniej dwie z następujących okoliczności do obwinionego ściągac się , i prawnie bydz dowiedzione :

- a) iż u niego , lub w iego pomieszkaniu , albo na innym miejscu dla niego przystępnym , w którym rzeczy swoje przechowuje , takie narzędzia z znalezione były , które służą do wykonania zbrodni , a w stanie i sposobie iego zarobkowym onemuż wcale nie są potrzebne.
- b) iż u niego , lub w iego pomieszkaniu , albo w miejscu przechowywania przez niego obrany , obiekta zbrodni , albo zostawione oneyże znaki , z czego by kolwiek one się składały , znalezione były ;
- c) iż ón w miejscu gdzie zbrodnia była dokonana przedtym uczynkiem , lub w czasie tegoż , albo po uczynku nieznacznie się skradając ukrywał

wał się, lub z tamąd wymykał się;

d) iż po rozgłoszoney zbrodni bez inney widoczney przyczyny uciekł albo się ukrywał;

e) iż od rzemieślnika, albo sztukarza żądał, aby mu iakową dostawił robotę, któraby do żadnego innego godziwego, lub z sposobem zarobkowym związek mającego użycia, ale tylko do wypełnienia zaskarzoney zbrodni służyć mogła;

f) iż się okazało ze obwiniony dopełnionej zbrodni pierwey doświadczał, i rękę do oneyże wprawił;

g) iż z postawy, zbroi, i ubioru dostatecznie ten sam bydz się pokazuje, który iako sprawca zbrodni od tego na którym taż zbrodnia dopełniona była, lub od innych obecnych opisanym jest. Kiedy prawnie dowiedziono jest, iż obrońca obwinionego na poznaki przeciw sobie walczące wniesiona fałszywą jest; na ten czas w każdym rodzaju zbrodni, iedna z wyrażonych tu okoliczności jest tak do przekonania dostateczną, iak o tem już wprzód co do zbrodni zabójstwa i skaleczenia na ciele powiedziano jest.

§. 413.

Dowód
zaprze-
czonego
złego
przed-
sięwzię-
cia.

Kiedy obwiniony w prawdzie przyznaie się do uczynku, iednakże zły zamiar zaprzecza, na ten czas na to uważać należy, czyli podług okoliczności z inkwizycyi wynikających, nagle się uczynek wydarza, albo sprawca do onegoż przygotowania środków użył, lub przeszkody oddalić starał się. W pierwszym przypadku wymówka tylko tak dalece miejsce dla siebie znajdować może, jeżeli złe podług naturalnego rzeczy porządku niekonieczniesz uczynku wynikać musiało. Jeżeli zaś obwiniony sposobność sobie, i środki do wykonania uczynku przygotował; na ten czas nawet względem złego zamiaru za przekonanego miany bydź powinien, chybaby z inkwizycyi szczególnieysze wynikały okoliczności, któreby łatwo inny zamiar oznaczały.

§. 414.

Rozważa
nie spo-
sobów
dowodzą-
cych.

W powszechności to za prawidło mieć należy, iż żaden dowód sam szczególnie, lecz każdy w związku z całą inkwizycyą rozważany bydź ma. Gdyby więc albo bezstronność świadectwa przez związki osobiste, albo rzetelność iakiego dowodu przez wywiedzenia się przeciwne, wątpliwą została, na ten czas moc dowodu osłabia się, i tym sposobem

łobem umniejszony dowód już za prawny uważany być niemoże.

Roździał XI.

o Wyroku.

§. 415.

Po skończoney każdej inkwizycyi, przez którą kto z przyczyny zbrodni do odpowiedzi pociągnionym jest, wyrok wydany być ma.

Kiedy zachodzi przypadek wyroku zbrodniowego.

§. 416.

Ten sam Sąd zbrodniowy, do którego postępowanie z osobą obwinioną należy, wyrok względem niey wydać powinien.

Przez który Sąd tenże wydany być powinien.

§. 417.

Wyrok w Sądzie podług prawa złożonym, i za przyzwoitym rzeczy roztrząśnieniem nastąpić powinien.

Przyzwoite Sądowi złożenie.

§. 418.

Do przyzwoitego złożenia Sądu przynajmniej trzy osoby sądowe; któ-

któreby od przełożonego Sądu na Urząd sędziego w rzeczach kryminalnych za zdalnych uznane były, wraz z dwoma Assessorami przyśięgłemi i pisarzem sądowym zasiąść powinny.

§. 419.

Każdemu sądowi zbrodniowemu, gdzie takowego zgromadzenia możność niedozwala, wolno jest Akta inkwizycyjne do Sądu zbrodniowego miała głównego, lub do Sądu prowincyi podług poprzedzającego paragrafu złożonego przesłać, aby tamże imieniem przesyłającego Sądu zbrodniowego wyrok był wydany.

§. 420.

Ktoby z osobą względem której wydany wyrok byź ma, w takim się znajdował związku, iżby w sprawach cywilnych za niepodeyżrzanego za nią, lub przeciwko niej świadka poczytanym byź niemógł, do Sądu zbrodniowego przypuszczonym byź nie może.

§. 421.

Oznaczenie czasu do roztrząszenia.

Do roztrząszenia i wydania wyroku ile można z naywiększym pospiechem przystąpić należy; dla tego wyrok podług niniejszey ustawy od czasu zakoń-

czo-

czoney inkwizycyi, w przeciągu ośmiu dni, gdy zaś ważniejszy i obfzerniejsze są inkwizycye, przynajmniej w przeciągu dni trzydziestu wydany być powinien.

§. 422.

Roztrząszenie zawsze przed południem na dniu powłzednim w zgromadzonym sądzie przedsięwzięte być powinno, od nieprzytomnego zaś przysłane na piśmie zdanie ważności niema.

§. 423.

W czasie sądzenia podług porządku owego Dziennika, o którym §. 346. wspomina, postępować potrzeba. Wszystkie Protokoła i inne pisma, tak iak iedno po drugim w inkwizycyi następuie, podług onychże całkowitey osnowy, nierobiąc z nich bynajmniej wypisu, przeczytane być powinny. Mężowie sądowi do nieustannej obowiązani są iak najsćisleyfzey uwagi, izby o całej rzeczy sumiennie i gruntownie swoje zdanie dać mogli. Jesliby się iaki bład w inkwizycyi okazał, któryby do dostatecznego osądzenia był na przeszkodzie, na ten czas poprawienie onego niezwłocznie urządzone być powinno.

Porządki
refero-
wania.

§. 424.

Prawidło
do dania
sprawie-
dliwego
zdan.

Każdy, który zdanie swoje dać ma, uważycé powinnienn, iż prawo nie od iego arbitralności, ale od ustaw zależy, i że przyśtośowanie onychże, do uczynku, do osoby, i do dowodów wyrok stanowić powinno, iżby niewinny niecierpiał, a nawet z podpadającym karze, nie ostrzey nad prawo postąpiono było, oraz że powszechne bezpieczeństwo, i gruntująca się na nim szczęśliwość towarzystwa cywilnego istotnie ukarania zbrodni wymaga, a zatem, że sprawiedliwość przez złe wziętą ludzkość równie tak iak i przez zbyteczną ostrosć skażona zostaje.

§. 425.

Spółb
zbierania
zdan i są-
dzenia.

Osoba sądowa, którey sprawa do przełożenia iey sądowi, czyli do referowania jest wyznaczona, wygotowane swoje na piśmie zdanie w czacie Sądu przeczytać, a Prezydnujący o dalsze zdanie innych Assessorów porządkiem zapytać się ma. Zdanie każde z przytoczonymi przyczynami przez Pisarza sądowego dokładnie do Protokołu zapisane być powinno. Wyrok zaś podług większości głosów nastąpi. Prezydnujący ma iedno i to ostatne zdanie, przez które w przypadku równości zdań poprzedzających rzeecz ośądzona być.

będzie. Jeżeli zaś Prezydniący w czasie równości zdań innego trzeciego jest zdania, na ten czas wyrok podług tego zdania wydany będzie, które z Prezydniącego zdaniem naybliżey się łączy. Gdyby zaś to od innych równych zdań wcale różniło się, na ten czas pytanie o zdania porządkiem powtórzone będzie, a iesliby i w tedy większość zdań niewypadała, tedy należy podług tych równych zdań ukończyć, które do lżejszego wyroku dążą.

§. 426.

W wyroku następujące szczeguły wyrażone bydz powinny:

Treść
wyroku
w
pow-
szecz-
ności.

I. Imię i Nazwisko obwinionego, tudzież onegoż imię przydatne, jeżeli mu jakie w zgrai zbrodniarzów lub w powszechnym obcowaniu dane jest.

II. Nazwisko zbrodni, względem których wyrok wydaie się, i wyrażenie jeżeli tylko użycowanie nastąpiło, albo współwina i uczestnictwo zbrodni zachodzi. Nazwisko zaś to podług prawa w krótkich słowach, niewdając się w opisanie uczynku, jednakże w tym sposobie wyrażone będzie, iżby różne rodzaje pod powszechnym wyrazem zbrodni zamknięte, iak dalece one przez ninieyszą ustawę między sobą oddzielnemi są, podług takowego oddzielnego swego nazwiska wytknięte były.

III. Dzień w którym obwiniony pierwszy raz u Sądu zbrodniowego był słuchanym, dzień zakończoney inkwizycyi i dzień wypadającego wyroku.

IV. Właściwa treść sądowego wyroku podług którego obwiniony:

- a) albo za niewinnego, albo podpadającego karze uznanym, albo podług którego inkwizycya uchyloną będzie.
- b) Powrócenie szkody do której wskazany z przyczyny swey zbrodni jest obowiązany, przyznane, lub otrzymane zostanie, a oraz
- c) nadgrozdzenie kosztów sądowych przyśądzone, lub uchylone będzie.

§. 427.

Warunek
i treść
a) uwol-
nienia.

Jeżeli Sąd uzna, iż obwiniony całym się z poznańców oczyścił, a przeto iż podług przełożonych Aktów niewinność jego oczywistą jest, wyrok przeto to w sobie zawierać ma, iż tenże od zadanej sobie zbrodni uwolnionym, i za niewinnego uznanym jest.

§. 428.

b) znie-
sienia in-
kwizycyi

Kiedy z Aktów inkwizycyi żaden się prawny dowód popełnionej zbrodni, o której obwiniony oskarżonym był, nie okazuje, iednak podobieństwo do wiary zostawałoby; wyrok w tym

spo-

spółbie wydany byź ma: iż inkwizycya dla niedostatku prawnych dowodów za zniesioną się uznaie.

§. 429.

Jeżeliby obwiniony z przyczyny ^{o) wskaza-} prawnego dowodu za winnego ^{zania.} iedney lub więcey zbrodni był uznany, na ten czas kara mając wzgląd do prawa sło-fowny, na iakość uczynku i tegoż sprawcę, tudzież na zwalniające lub obciążające okoliczności wymierzona byź powinna. Podług czego wyrok wyraźny sposób kary, a zatem gdy na więzienie sądzono będzie, stopień, długość czasu, iako też przydane nadto za-ostrzenie, utratę szlachectwa, lub wygnanie z kraju, tak wyraźnie w sobie zawierać powinien, iżby w czasie ekucyi najmnieyfa wątpliwość wszcząć się nie mogła.

§. 430.

Na karę śmierci wyrok w ten czas ^{O) obli-} tylko wydanym byź może, gdy zbro- ^{wie przy} dnia, na którą prawa karę tę stanowią, ^{karze} przez zeznanie obwinionego, lub przez ^{śmierci.} zaprzyjęzone świadectwa prawnie do-wiedziona, oraz istota uczynku (Corpus delicti) zupełnie podług wszelkich ważnych okoliczności prawnie wyłu-szczona iest. Jeżeli zaś istota uczynku ^{tym}

tym sposobem więcey dowiedziona byź niemoże, albo jeżeli winowayca, tylko przez współwinnych, albo z zbiegu okoliczności prawnie o zbrodni przekonany jest; tedy niemoże na dłuższą karę więzienia, iak na lat dwadzieścia byź wskazanym.

§. 431.

Także w tedy gdyby zbrodzień podczas popełnionej zbrodni lat ieszcze dwadzieścia nieskończył, lub gdyby od czasu popełnionej zbrodni przeciąg lat dwudziestu minoł, i warunki w §. 208. wyrażone zachodziły, zamiast kary śmierci, na ciężkie więzienie od dziesięciu do dwudziestu lat sądzono byź ma.

§. 432.

Protoko-
łowanie i
wygoto-
wanie
wyroku.

Wyrok większością zdań zapadły, przez Prezydującego co do słowa do Protokołu podany, przez Pisarza sądowego natychmiast napisany, i od wszystkich współczłonków sądowych podpisany będzie.

§. 433.

Przypad-
ki w któ-
rych wy-
rok przed
onogóż o-
głosze.

Kiedy iaka z następujących zbrodni była inkwizycyi obiektem; to jest: zdrada główna, bunt i rozruch, gwałt publi-

publiczny, nadużycie władzy urzędowej, zfałszowanie publicznych papierów kredytowych, zfałszowanie monety, zgwałcenie religii, morderstwo, zabójstwo, pojedynk podpalenie, rozboj, lub pomoc przestępcom dana, na ten czas czyli rzecz idzie o samo usiłowanie wykonania takiej zbrodni, czyli o dopełnienie oneyże, izkolwiek zapadnie wyrok, zawsze tenże przed ogłoszeniem onegoż do przelożonego Sądu postany bydz powinien,

niem do
Sądu
przełożo-
nego po-
stany
bydz po-
winien
a) dla
ważności
zbrodni.

§. 434.

Co do zbrodni oszustwa wyrok w tedy do Sądu przelożonego postany bydz powinien, kiedy względem tegoż oszustwa, które jest z okolicznościami pod a) b) d) w §. 178. wyrazonemi popek-nione, albo którego przedmiot Summę Tysiąc Reńskich przenosi, kara wymie-rzona będzie.

§. 435.

Co do innych zbrodni wyrok na ten czas tylko do przelożonego Sądu poprzedniczo postany bydz powinien, gdy a) wskazanie winowaycy zbrodnie zapierającego na prawnym polega przekonaniu; b) gdy kara na dłuższy czas iak na pięć lat wypada; c) gdy na wystawienie na widowisko publiczne, al-

b) dla
sposobu
dowodze-
nia, lub
c) dla
ważności
kary.

bo wygnanie z kraju, lub d) gdy do zaostżenia kary prawem wyznaczonej na chłostę sądzono będzie.

§. 436.

Formalność w przestaniu Aktów.

W przypadkach przez poprzedzające trzy paragrafy oznaczonych, oprócz napisanego wyroku, nawet Dziennik inkwizycyi z wszystkimi Aktami, oraz Protokół sądzenia do przełożonego Sądu przesłany być powinien. Przesłanie takowe co do odleglejszych Sądów zbrodniowych za nappierwszą pocztą uskutecznione być ma. Dzień oddania na pocztę w Protokole sądowym zapisany, i otrzymany z Poczty rewers pilnie zachowany będzie.

§. 437.

Oznaczenie czasu i sposobu roztrząszenia u Sądu przełożonego.

Sąd przełożony Akta otrzymawszy, o przyśpieszenie w tym sposobie starać się będzie, ażeby osądzenie w tym samym czasie, iak o tem w §. 421. przepisano jest, nastąpiło. Naoiżatek tam co do złożenia Sądu, wygotowania referatu, tegoż na Sessyi przeczytania, tudzież co do sądzenia, ukończenia i expedyowania zachować się należy, podług manipulacyi czyli przepisu dla sądowych Instancyi postanowionego.

§. 438.

Sąd przełożony nayprzód na sposób postępowania naywiększą swoje zwróci uwagę. A iesliby się w tey istotne odkryty błędy, któreby do wydania samego wyroku wpływ miały; Akta sądowni zbrodniowemu natychmiast na powrót odesłać, i tenże o sposobie poprawienia wytkniętych błędów nauczyć należy, z tym rozkazem, ażeby się za powtórny Aktów odesłaniem oświadczył, czyli na przeszłym wyroku przestaie, lub w iakim sposobie tenże odmienić za rzecz potrzebną sądzi. W ostatnym razie Sąd przełożony odmieniony wyrok za cel swego osądzenia wziąć powinien.

Sposób postępowania przy dostrzeżonych istotnych

§. 439.

Gdyby sądowni przełożonemu błędy mniejszey wagi pod oczy podpadały, które co do istoty sprawy żadney odmiany niestanowią, na ten czas tenże sprawę samą przedsięwziąć, iednakże o dostrzeżonych błędach, czyli te rzeczy samey lub przewłoki się tyczą, zawsze przez osobną expedycyą Sąd zbrodniowy upomnieć powinien.

lub pomniejszych błędach expedycyi.

§. 440.

Władza Sędu przełożonego w odmienniu wyroku pierwszej Instancyi. Jeżeli przesłanie Aktów z przyczyny zbrodni w §§. 433. i 434. wymienionych nastąpiło; Sąd przełożony ma władzę wydany od Sądu zbrodniowego wyrok słoſownie do ustawy na oſtrzeyszą karę zamienić.

§. 441.

Sądowi przełożonemu ieſt także moe udzielona, tak w przypadku przesłania dopiero nadmienionym, iako też w tedy, kiedy Sąd zbrodniowy Akta z przyczyny w §. 435. wyrażoney, do Sądu przełożonego poſyła, wyrok kary zwolnić. Jednak w przypadkach, gdzie podług prawney ustawy kara między dzieſięciu i dwudzieſtu latami wymierzona być muſiała, taż dla okoliczności zwalniających nie iuż co do ſposobu, ale tylko co do długości czasu, lecz i w tey także, nigdy niżej lat pięciu ulżona, i równym ſposobem w tych przypadkach, gdzie słoſowna do ustawy kara między pięciu i dzieſięciu latami ieſt wyznaczona, nie niżej iak na dwa roki poſtanowiona być może. Kara śmierci zaś przez ustawę poſtanowiona, lub więzienie na całe życie niemoże przez Sąd przełożony na karę lżeyszą być zamieniona.

§. 442.

Co do zbrodni zdrady głównej, nadużycia urzędowej władzy, i zfałszowania publicznych papierów kredytowych, nie może także Sąd przełożony swój wyrok natychmiast wydać, lecz rozządzenie swoje wraz z wszystkimi Aktami do najwyższego sądu sprawiedliwości Trybunału przesłać, i ztamtąd wyroku oczekiwać powinien.

Przypadki w których wyrok do najwyższego sądu sprawiedliwości Trybunału postany być ma :

a) dla wazności zbrodni.

§. 443.

Co do innych zbrodni ułożony od przełożonego Sądu wyrok na ten czas tylko do najwyższego sądu sprawiedliwości Trybunału przesłany być powinien kiedy

b) dla wazności kary.

c) dla różności pierwszego wyroku.

d) dla ulżenia,

a) kara śmierci lub więzienie na całe życie wymierza się ;

b) wyrok przełożonego Sądu na karę więzienia o pięć lat dłuższą nad tę którą Sąd zbrodniowy ustanowił, wypadnie ; kiedy

c) Sąd zbrodniowy na uwolnienie obwinionego , Sąd zaś przełożony na onegoż ukaranie wyrok wyda ; lub kiedy

d) Sąd przełożony uznaie , iż zbrodzień takiego zwolnienia kary jest godzien , które granice udzielonej Sądowi przełożonemu władzy przechodzi.

§. 444.

§. 444.

Przypadki w których wyrok Monarsze podany bydź ma.

W tych przypadkach, na które kara śmierci podług ustawy postanowiona bydź powinna, naywyższy sprawiedliwości Trybunał, ułożony przez siebie wyrok z wszystkimi Aktami, i z przełożeniem powodów, które może do ulżenia kary służyć, Monarsze któremu iedynie prawo udzielenia łaski przynależy, podać ma.

Rozdział XII.

o ogłoszeniu i exekucyi wyroku.

§. 445.

Czas do ogłoszenia i exekucyi wyroku. Wyłączenia a) dla stanu umysłu, lub ciała osądzonego.

Wyrok który wyższemu roz sądzeniu nie podpada, niezwłocznie ogłoszony i wykonany bydź powinien. Gdyby iednakże na karę wskazany w czacie następującego wyroku cierpiał pomieszanie zmysłów, lub był ciężko chorym, albo wskazana osoba znajdowała się w ciąży, na ten czas ogłoszenie i exekucya tak długo wstrzymana bydź ma, poki osoba pomieszanych zmysłów do rozumu nieprzyidzie, chory nieozdrowieie, a bliska połogu rozwiązana nie będzie. Na ten czas tylko wyrok nawet w ciąży

zostający osobie, która karze podpada ogłoszony, i exekucya onegoż urządzona być może, iesliby areszt aż do iey położu wciąż trwający dla niey cięższym był, niż kara iey załadzona.

§. 446.

Na ten czas nawet ogłoszenie i exekucya wyroku kary zawieszona być powinna, kiedy wskazany *a)* jest osobą stanu szlacheckiego *b)* Współczłonkiem stanu duchownego Religii chrześcianskiej, *c)* Współczłonkiem Stanów krajowych, *d)* immatrykulowanym członkiem Wszechnicy krajowej (universitas) albo Liceum. W takowych przypadkach wyrok przełożonemu Sądowi, iesliby takowy bez tego przez tenże wydany być nie miał, wraz z Aktami przesłany być powinien. A zaś Sąd przełożony podług równości osoby o zbrodni i o nastąpionym wyroku Rządowi krajowemu, Biskupowi, albo przełożonemu Duchowieństwu Prowincyi, Stanom, Wszechnicy albo Liceum doniesienie uczyni, aby względem złożenia wskazanego z dostojenstwa lub stanu przyzwoite rozporządzenie uczynione być mogło. Iesliby Sąd przełożony wiadomości o nastąpionym rozporządzeniu w przeciągu dni trzydziestu od czasu uczynionego doniesienia

b) dla stanu.

nie-

nieotrzymał, wyrok ogłoszony i wykonywany być powinien.

§. 447.

Ostrożność w czasie wskazania jakiego publicznego Officyalisty.

Jeżeli wskazany na publicznym iakowym znayduie się urządzie, wyrok iakikolwiek zapadły wraz z Aktami do Sądu przelożonego, a przez tenże do Instancyi, pod którą wskazany urząd sprawuie; przesłany być powinien.

§. 448.

Sposób ogłoszenia i wykucy I. przy uwolnieniu.

Jeżeli aresztowany wyrokiem za niewinnego iest uznany, na ten czas mu takowy ile można iak nayprędzey nawet w niedzielę i każde Święto przykazane przez olobę sądowną ogłoszony, i tenże natychmiast, iezeli oprócz tego podług §. 306. nieiest wolnym zoltawiony, na wolność puszczony, oraz kopia wyroku sądownie stwierdzona onemuż do rąk wydana będzie.

§. 449.

II. Przy uchyleniu inkwizycy.

Kiedy inkwizycya szczególnie dla niedostatku prawnych dowodów za uchyloną uznana zoltanie; Obwiniony w naybliższym dniu powszednim przed południem przed Sąd zbrodniowy stawiony, wyrok onemuż przez Pifarza

Są-

Sądowego przeczytany, którego kopia do rąk mu oddana, i tenże po surowym upomnieniu i ostrzeżeniu wypuszczonym będzie.

§. 450.

Jeżeli wyrok na karę śmierci zapadł; na ten czas w naybliższym dniu poprzednim, w którym to dogodnie uczynić będzie można, zbrodniowi przed południem najprzód w domu Sądowym potem zaś publicznie tenże ogłoszony będzie, tym końcem na placu gdzie się dom sądowy znajduje; rusztowanie wyławione, wskazany w kaydanach, i pod Assystencyą warty nań zaprowadzony, i wygotowany tym zamiarera krótki wypis z Aktów inkwizycyjnych któryby treść zbrodni w sobie zawierał wraz z wyrokiem przez Pisarza Sądowego w obecności dwóch przynajmniej Sądu zbrodniowego urzędników głośno i wyraźnie przeczytany, a przytym wskazanemu oznajmiono bydź powinno iż wyrok takowy po upłynionych trzech dniach na nim dopełniony będzie. Odprowadziwszy potem wskazanego do Domu Sądu zbrodniowego, Sąd tenże onemuż kłędza przydać ma, którego on sam nawet sobie obrać może, powołanego zaś do niego wstępu ludziom niedozwoli. W trzecim potem następującym dniu zrana exekucya śmierci dopeł-

III. Przy
wskaza-
niu mia-
nowicie
a) na karę
śmierci.

pełniona będzie, i ani z przyczyny ociągania się onegoż w swoim przygotowaniu na śmierć, ani z powodu żądania łaski zwłoka miejsca mieć nie może. Wyroki na śmierć w mieście stołecznym Prowincyi exekwowane, oprócz wypisu w czasie ogłoszenia przeczytanego, do druku podane i na dniu exekucyi między pospólstwo rozdane będą. Ciało śmiercią ukaranego za nadchodzącą nocą zdjęte, blisko szubienicy pochowane, i szubienica zarazem sprzątniona zostanie.

§. 451.

b) na karę
więzie-
nia prze-
szło lat
pięciu.

Kiedy wyrok na dłuższą niż pięcioletnią karę więzienia rozciąga się, ogłoszenie także publicznie w dniu sądowym na to wyznaczonym z wyprowadzeniem wskazanego w kaydanach naruszstowanie przed domem sądowym wystawione, gdzie wyrok przez pisarza Sądowego zrozumiale przeczytany być powinien, uskutecznione zostanie.

§. 452.

c) na krótką
karę
więzienia

Wyroki, któremi kara postanowiona pięć lat nie przechodzi, wskazanemu w najbliźszym dniu sądowym, w samym domu sądowym obwieszczone będą.

§. 453.

§ 453.

Kiedy przez wyrok kara wygnania z kraju na wskazanego jest postanowiona, przy ogłoszeniu wyraźnie onemuż oznaczyć należy, iż przez powrót do którego z tych krajów zbrodni stanie się winnym, oraz jaka kara przez ustawy za to jest postanowiona.

d) na za-
ostrzenie
kary
przez
wygna-
nie z
krajem.

§. 454.

Każdy wyrok, którym inkwizycya albo dla niedostatku prawnych dowodów za znieśioną jest uznana, albo w nim kara więzienia jest zaświadczona, po skutecznym ogłoszeniu wraz z opisaniem osoby względem której tenże zapadł, przez Sąd zbrodniowy do Urzędu Cyrkularnego w kopii przesłany być powinien, aby tenże o obwinionym lub ukaranym miał także wiadomość.

Szczegól-
ne ostrze-
żenie.

§. 455.

Jeżeliby się Sąd zbrodniowy z inkwizycyi przekonał, iż bez warunkowe wypuszczenie obwinionego zwięzienia tylko dla niedostatku prawnych dowodów nastąpić mające, albo też osądzonego po wykonanej karze z miejsca kary dla bezpieczeństwa publicznego byłoby nader niebezpiecznym, na ten

czas tenże w pierwszym przypadku przed ogłoszeniem wyroku, w drugim przed zakończeniem czasu kary, te okoliczności wraz z przestaniem wszystkich Aktów przełożonemu Sądowi przełożyć powinien. Sąd przełożony doniesienie do najwyższego Sprawiedliwości Trybunału, ten zaś dalsze doniesienie wraz z swoim zdaniem do polityczney instancyi Nadworney uczynić ma, aby przez te przyzwoite polityczne rozporządzenie uczynione było.

§. 456.

Czas uskutecznienia za-
ostrzeń.

Jeżeli wyrok tak jest zaostrzony, iż wskazany na widowisko publiczne wystawionym, lub na wstępie do kary chłostą ukaranym być powinien, albo kiedy oprócz wygnania z kraju, piętnowanie onegoż jest nakazane, wyrok, w takowym wyrażeniu napisany, zaraz po ogłoszeniu onegoż przez Sąd zbrodniowy do exekucyi przyprowadzony być powinien.

§. 457.

Miejsce kary przy krótszym kary więzieniu.

Kiedy kara podług wyroku nie więcej nad sześć miesięcy ciężkiego, albo niedłużey nad rok ieden w pierwszym stopniu więzienia trwać ma, osądzony dla wypełnienia oneyże, u samego Sądu zbrodniowego zatrzymany być może.

§. 458.

§. 458.

Jeżeli zbrodzień na dłuższą karę, iak Przy dłuższym czasie więzienia. na sześć miesięcy ciężkiego, lub na rok ieden w pierwszym stopniu więzienia iest wskazany, miejsce w którym tenże swoją karę dopełnić ma, podług następującej różnicy oznacza się:

- a) Zbrodniarze, którzy dla zdrady główney lub z fałszowania publicznych papierów kredytowych na karę więzienia wskazanemi są, tę w Fortecy odbyć powinni;
- b) Osądzeni za iakikolwiek inny występpek na większą karę nad lat dzieścięć, przystawieni będą na miejsce kary, które Sąd przełożony do wypełnienia teyże wyznaczy;
- c) Na dzieścięć lub mniej lat wskazani karę swoją w powszechnym Domu więzienia prowincyi tey wypełnić powinni, w której ich proces iest przewidziony.

§. 459.

Dostawienie osądzonogo na miejsce kary, prawem postanowione przez Urząd Cyrkularny uskutecznione będzie, a Sąd zbrodniowy do niczego więcej nie iest obowiązany, iak tylko osądzonogo do Urzędu Cyrkularnego przystawić. Gdyby iednak dóm kary pro-

Dostawie
nie wska-
zanego
do urzę-
du Cyru-
larnego
dla dai-
szego o-
negoż na
miejsce
kary
przystawienia.

wincjonalny, gdzie osadzony podług poprzedzającego paragrafu dostawiony być ma, bliżej Sądu zbrodniowego iak Urzędu Cyrkularnego znajdował się; Sąd zbrodniowy ma na ten czas Aslygnacyi tylko u Urzędu cyrkularnego do Przełożonego nad domem więzienia żądać, aby wskazany do niego przyięty był, i po otrzymaniu oneyże wprost wskazanego do domu kary dostawić ma. Sąd zbrodniowy posyłając oprócz tego przypadku podług przepisu §. 454. wyrok kary, którego exekucya w mieyscu §. 458. oznaczonymi nastąpić ma, zapytanie razem do urzędu Cyrkularnego uczyni, którego dnia wskazany onemuż dla dalszego dostawienia oddany być powinien.

§. 460.

Obowiązek urzędu Cyrkularnego.

Jeżeli urząd Cyrkularny wskazanego tym czasem, nim dostawienie onegoż na mieysce kary nastąpi, pod straż swoją wziąć może, na ten czas Sądowi zbrodniowemu nakaże, wskazanego natychmiast przystawić. Gdyby zaś sposobność do bezpiecznego tym czasem przetrzymania wskazanego w mieyscu urzędu Cyrkularnego nieznajdowała się, wskazany w prawdzie u Sądu zbrodniowego ieszcze zostawiony, iednakże onemuż, iak prędko tylko być może, dzień do oddania wyznaczony być

bydź powinien. W powszechności urząd Cyrkularny wszelkiego na to przyłoży starania, ażeby wskazani takowi iak nayspieszniey, i pod nayspewnieyszą strażą na miejsce ich kary byli przystawieni. Względem potrzebney Assystencyi woyskowej ma się tenże z naysbliższą woyskową kommendą ułożyć, a gdzieby podwód potrzeba, tam Forszpan naznaczy. Ile łatwość to uczynić dozwoli, dostawienie to tak urządzone bydź ma, ażeby kilku nawet wskazanych razem na miejsce kary było dostawionych, iednakże przytym ani wygoda, ani oszczędzenie expens, lecz iedynie tylko sprawowanie sprawiedliwości, i starannosc o powszechne bezpieczeństwo głównym zamiarem bydź mają. Przystawienie zatem nawet iednego wskazanego z przyczyny niepewnego oczekiwania na większe zgromadzenie osądzonych przewlekane nie będzie, lecz wskazany naydłużey w przeciągu dni trzydziestu po ogłoszonym sobie wyroku na miejsce swey kary odesłanym bydź powinien.

§. 461.

Sąd zbrodniowy pod ciężką odpowiedzialnością jest obowiązany wskazanego tak długo aż gą urząd Cyrkularny odbierze w pewney i względem niebezpieczney utrzymywac straży, a po-

Ostrożność przed i w czasie dostawienia do urzędu Cyrkularnego.

tem

tém przystawienie onegoż do urzędu Cirkularnego z równą dopełnić ostrożnością.

Rozdział XIII.

o Rekursie.

§. 462.

Przeciw
jakim
wyro-
kom Re-
kurs ma
miejsce?

Rekurs to jest wniesienie proźby o pomoc do wyższej Instancyi przeciw dwoiakim wyrokom znajdującym się w miejscu.

a) na przeciw wyrokom Sądów zbrodniowych, które Sądy bez przestania wprzód tychże wyroków do Sądu przełożonego oneż ogłaszać i egzekwować mogą, b) na przeciw takim wyrokom Sądu przełożonego, któremi wyrok Sądu zbrodnioowego na zupełne uwolnienie wydany, tylko co do uchylenia inkwizycyi odmieniony, albo wyrok kary co do długości czasu, lub innym sposobem zaostrożony będzie.

Zasada rekursu na tym się gruntować może, iż obwinienie i inkwizycya albo bez prawnego powodu nastąpiła, albo że obwiniony podług tych okoliczności, które z poznańców zasięgnięte były, za niewinnego uznanym, lub podług prawa nie tak ostro osądzonym
bydź-

bydźby powinien. Przeciw wyrokom od naywyższego sprawiedliwości Trybunału zapadłym, iako też przeciw wyrokom Sądu przełożonego, któremi wyrok Sądu zbrodniowego sposobem pod *b)* rzeczonym odmieniony, albo zaostrzony nie jest, Rekurs założony bydź niemoże. Przeto Sąd przełożony w swoim wyroku iasnie wyrazić ma, czyli zapadły przez Sąd zbrodniowy wyrok potwierdzony, zwolniony, zaostrzony, albo uwolnienie zupełne na uchylenie inkwizycyi odmienione jest.

§. 463.

Rekurs zakładać mogą *a)* sam na karę wskazany, *b)* onegoż krewni w linii wstępney i zstępney, *c)* Małżonek lub Małżonka, *d)* onegoż Opiekun, i *e)* Zwierzchność za swoim poddanym. Żeby zaś Sąd zbrodniowy upewniony był, iż Rekurs ani od osoby takiej, która do czynienia Rekursu prawa nie ma, ani pod przybranym nazwiskiem założony jest; powinien Rekurrent wiary godnym świadectwem względem powyższych wywieść się własności. Lecz i te także osoby, które do czynienia Rekursu prawem umocowane są, bezgruntownie, albo tym końcem Rekursu czynić niemogą, iżby eksekucya wyroku przewleczona była, ile że za to w odpowiedzi zostaną.

Kto rekurować może.

§. 464.

§. 464.

Środki
prawne
do ułoże-
nia re-
kursu.

Nikt z powodu Rekursu żądać nie może aby mu przejrzenie Aktów inkwizycyi dozwolone było. Żeby zaś osoba do zakładania rekursu prawo mająca wiedzieć mogła, jeżeli gruntowne powody do założenia Rekursu znajdują się, o udzielenie sobie przyczyn wydanego wyroku u Sądu zbrodniowego prosić może, które oneyże w przeciągu dwudziestu czterech godzin wydane być powinny. Też przyczyny mają być tak dokładnie spisane, iżby istotne okoliczności, na których się wyrok gruntownie, sposoby dowodu, iakie w tey mierze zachodzą i wyrok ustawy iasnie w sobie zawierały. W takowym względzie Sąd przełożony do tych wyroków, przeciw którym podług §. 462. b) Rekurs mieysce znajdować może, przyczyny sądenia za każdym razem przyłączyć powinien.

§. 465.

Rekurs zaraz po nastąpionym ogłoszeniu wyroku, nim ieszcze kara do ekucyi przyprowadzoną będzie, sądowni oświadczony, i naydaley w przeciągu ośmiu dni do Sądu zbrodniowego, który wyrok ogłosił, podany być powinien, inaczey więcey przyiętym nie będzie.

Od woli rekurrenta zależeć ma, zamiał na piśmie, ustnie Rekurs do Protokołu podać. Gdyby wskazany sam uczynienie Rekursu u Sądu oświadczył, na ten czas na żądanie onegoż ma mu bydź poczciwa i roztropa osoba przydana, z którąby się iednakże zawsze w obecności osoby sądowej, oraz w ięzyku oney rozumianym rozmówić mógł. Zastępca takowy jest również obowiązany, rekurs w przeciągu dni ośmiu podać pod odpowiedzialną i karą. W przypadkach tylko osobliwie zawiślanych, może mu naiego żądanie przedłużenie ieszcze na dni ośm bydź dozwołone.

§. 466.

Sąd zbrodniowy rekurs natychmiast iak tylko tenże na piśmie podanym zostanie, albo oświadczenie rekursu do Protokołu zapisane będzie, po upłynionym terminie z wszystkimi Aktami do Sądu przełożonego przestać, i w relacyi swe przyczyny, któreby zbiiającemi rekurs uznał, wyrazić powinien. Tym czasem zaś, nim rozządzenie od Sądu przełożonego nastąpi, z exekucją wyroku kary wstrzymać się należy.

Przestanie onegoż do Sądu przełożonego.

§. 467.

Decyzya. Sąd przełożony powinien się w rekursie i w wszystkich Aktach należyście przeyrzeć. Jeżeli uzna, iż sposób postępowania i wyrok zgodny jest z ustawami, Rekurs na ten czas odrzuci. W razie zaś przeciwnym postępowanie za bezprawne uznane uchyli, uszkodzonemu bezszkodność z zadofyć uczynienie obmysli, albo wyrok podług ustawy ulży. Nigdy iednak z okazji założonego rekursu wyrok na ostrzeyszą karę rekurenta odmieniony być niemoże.

§. 468.

Postąpienie z rekursiem naprzeciw wyrokowi Sądu przełożonego. Gdyby rekurs naprzeciw wyroku samego Sądu przełożonego był założonym, na ten czas Akta tenże Sąd przełożony do Naywyższego sprawiedliwości Trybunału przesłać powinien; gdzie tym samym sposobem iak co do rekursu naprzeciw wyroku Sądu zbrodniowego założonego, postąpić sobie będzie należało.

§. 469.

Czyli termin Rekursu od czasu kary ma być połączony. Kiedy Rekurs odrzuconym zostanie, areszt wskazanego od dnia ogłoszonego wyroku, aż do dnia, w którym mu zapadł rekursu osądzenie obwieszczono

ne zostanie, do czasu kary policzony nie będzie. Gdyby zaś wyrok karę zwalniający zapadł, na ten czas w owym pośrednim między rekursiem i tymże wyrokiem czasie poniesiony areszt, w czas kary rachowany być powinien.

§. 470.

Oprócz drogi rekursu nie w dopełnieniu ogłoszonego wyroku z strony sądowych Instancyi odmieniono być nie może. W ten czas tylko gdyby wyrok kary lat pięciu nieprzechodził, i gdyby w czasie oneyże nowe i takie zachodziły okoliczności, które przy sądzie i wydaniu wyroku na uwagę wzięte nie były, a które gdyby pod ten czas były wiadome; do wymierzenia iżeyżey kary służyłyby, Sądowi przełożonemu będzie wolno, wymierzoną karę w proporcyi zmniejszyć. Co zaś do wyroków kary na dłuższy czas wydanych, i co do takich, które od naywyższego sprawiedliwości Trybunału zapadły, odpuszczenie kary od tegoż tylko Trybunału dozwolone być może.

Odpuszczenie kary więzienia już w czekucyi będącej.

Roździał XIV.

o przedsięwzięciu inkwizykyi powtórney z przyczyny nowych okoliczności.

§. 471.

Przypadki powtórney inkwizykyi.

I. po uchyleniu inkwizykyi dla niedostatku prawnych dowodów.

Gdyby naprzeciw obwinionemu, względem którego inkwizycya dla niedostatku prawnych dowodów za zniechęconą uznana jest, nowe się okazały dowody, inkwizycya na ten czas jeżeli od czasu zapadłego wyroku zbrodnia przez zadawnienie za zgaśłą poczytana nie jest, powtórnie przedsięwzięta być powinna.

§. 472.

Warunki

Nim iednak inkwizycya dla niedostateczności dowodu uchylona, z nowu przedsięwziętą będzie, żadna wątpliwość zachodzić nie powinna, co do tego:

- a) iż zasfłe okoliczności, czyli dowody w poprzedzaiącey inkwizykyi albo nie były wiadome, albo przynależycie na ten czas wyjaśnione być niemogły;
- b) iż się takowe rzeczywiście znajdują;

- c) iż nowe dowodzenia środki tego są rodzaju, po których sobie nie bezgruntownie w nosić można, iż przez te środki za przyzwoitą inkwizycyą obwiniony, do szczerzego zeznania nakłoniony, lub z tychże, jeżeli nie z samych siebie, tedy z dawniejszemi dowodami razem wziętych, prawnie przekonany zostanie.

§. 473.

Za zejściem się z sobą tych trzech wyżej wspomnianych środków, inkwizycya wzięwszy nawet obwinionego do aresztu przedsięwzięta być może. Gdyby zaś tylko jeden z nich brakował, zaczęł ten, który wyrok na zniesienie inkwizycyi zapadły ma po sobie, ani pominąwszy nawet areszt słuchanym, ani inny iaki krok do odnowienia inkwizycyi na przeciw niemu przedsięwzięty być może.

§. 474.

Kto wyrokiem co do zbrodni uwolnionym, i za niewinnego uznanym jest, ten względem tej samej zbrodni wtedy tylko do odpowiedzi znowu pociągniętym być może, kiedy od czasu zapadłego uwolnienia wyroku zbrodni przez zadawnienia jeszcze nie jest

II. po uwolnieniu.

zmaszana, i takowe zupełnie nowe dowodzenia środki znaydują się, z których wskazania gruntownie spodziewać się można. Przed rozpoczęciem iednak inkwizycyi, doniesienie do Sądu przełożonego uczynić, i wtey mierze decyzji tegoż oczekiwać należy.

§. 475.

III. dla nowo zasfżłych okoliczności obciążających. Przeciw zbrodniowi na karę już wskazanemu, inkwizycya dla nowych tegoż samego uczynku zasfżłych okoliczności, w tedy tylko na nowo mieysce znaydować może, kiedy też okoliczności wymienione w §. 472. szczeguły w sobie zawierają, i takiego są rodzaju, iż podług prawa kara przynajmniey dziesięcioletnia musiałaby być ustanowiona, która tylko poniżej lat pięciu jest wymierzona, albo gdyby podług prawa kara śmierci lub więzienia na całe życie zachodziła, a ta tylko na karę więzienia doczesnego była zařadzona.

§. 476.

IV. dla zbrodni w czasie osądzenia niewiadomey tego samego rodzaju. Z przyczyny jakiej przed zapadłym wyrokiem kary popełnionej zbrodni tegoż samego rodzaju, jakim jest ta względem której wyrok na karę wydany jest, wskazany wtedy tylko do nowej inkwizycyi pociągniony być

mo-

może, kiedy odkryte na nowo okoliczności wymienione w §. 472. szczególne w sobie zawierają, a oraz dająca się widzieć powtórzona zbrodnia tego jest gatunku, iż prawo w powszechności przynajmniej dziesięcioletnią karę nań ustanawia, a zaś w przeszłym wyroku kara z przyczyny nie wiadomego na ten czas, albo przynajmniej niedowiedzonego powtórzenia poniżej lat pięciu wymierzona jest. Z przyczyny niewiadomego dawniej powtórzenia jakiej mniejszej wagi zbrodni, nowa inkwizycya nie już dla wymierzenia surowszej kary, ale tylko na ten czas miejsce znajdować może, gdyby rzecz szła o nadgodzenie szkody, a z związku Aktów dawniejszych z nowo odkrytymi okolicznościami słusznie spodziewać by się należało, iż nadgodzenie szkody obmyślić będzie można.

§. 477.

Kiedy dawniej popełniona zbrodnia albo V. z innego jest rodzaju niż ta względem przyczyny zbrodni innego rodzaju. której przeszły zapadł wyrok, albo kiedy względem jakiego uczynku przez wyrok już osądzonego podług §. 475. nowe okoliczności takiego gatunku odkryte zostaną, podług których uczynek do innego gatunku ciężkich zbrodni należy, inkwizycya przedsięwzięta byź może, jeśli

- a) zasądzona już kara niedłużey nad rok ieden rozciągniętą jest, a zaś nowo ukazująca się zbrodnia podług prawa przynajmniey pięcioletnią za sobą pociąga karę, albo kiedy
- b) na nowo okazującą się zbrodnię kara śmierci, lub na całe życie więzienie jest postanowione, przeszłym zaś wyrokiem kara więzienia doczesna jest wymierzona, albo kiedy
- c) z zbrodnią na nowo okazującą się wynadgodzenie szkody jest połączone, i kiedy gruntowna pozostaie nadzieia, iż przez inkwizycyą bezszkodność zyskana być może.

§. 478.

Przynajmniey usta-
wienia inkwizycy-
wi z
współ-
winnemi.

Jeżeli nowe zaydą poznaki przeciw osądzonemu, iż tenże przed osądzeniem onegoż zbrodnie jaką w towarzystwie sądownym popełnił, może tenże do inkwizycyi końcem odkrycia współwinnych, i do dania odpowiedzi być stawionym, aczkolwiek przeciw niemu samemu podług przepisów poprzedzających paragrafów z przyczyny nowej takiej okazującej się zbrodni, nowy Dekret kary nastąpić nie może.

§. 479.

Także osądzony tak sam, iako też każdy za niego może powtórnego przedsięwzięcia inkwizycyi żądać, jeżeli tenże poprzednim wyrokiem za niewinnego uznany nie jest, gdy takie okazane będą dowody, które się w poprzedzającej inkwizycyi nieznały, a które takiej są wagi, że gruntowną czynią nadzieję, iż za roztrząsaniem onychże niewinność osądzonego istotnie i bez wątpienia okazaną zostanie. Gdyby się takowy już osądzony pod karą znajdował; na ten czas nowe swoje ku obronie dowody przełożonemu w miejscu kary podać, i sposób okazać powinien, którym prawda onychże dochodzoną być może. Przełożony w przytomności dwóch świadków dokładny Protokół mający być od przytomnych podpisany w tej mierze wyprowadzić, i tenże do Sądu zbrodniowego przesać powinien, którego obowiązkiem będzie, zachodzące nowe okoliczności ściśle rozważyć, i jeżeliby one za gruntowne były uznane, osądzonego niezwłocznie z pod kary przed sobą stawić rozkazać, i z nim inkwizycyą znowu przedsięwziąć,

VI. dla dowodu niewinności wskazanego.

§. 480.

Przez kó-
ry Sąd
zbrodni-
wy nowa
inkwizy-
cya przed-
sięwzięta
bydź ma.

Inkwizycya nowa w powszechności przez ten Sąd zbrodniowy przedsięwzięta bydź powinna, przez który poprzedzający był wydany wyrok. Zaczem onemuż zachodzące nowe okoliczności doniesione, środki dowodzenia podane, i osądzony, jeżeliby się jeszcze pod karą znaydował, lub znowu w areszcie był osadzonym, przystawionym bydź powinien. Gdyby zaś był wolnym, i dla okazania niewinności sam żądał nowej inkwizycyi, powinien przed tymże samym stawić się Sądem. W ten czas tylko, gdyby nowa inkwizycya podług §. 477. z przyczyny innego uczynku, nietego, za który już był osądzonym, przedsięwzięta bydź musiała, wyprowadzenie nowej inkwizycyi do tego Sądu zbrodniowego należeć będzie, w którego okolicy obwiniony teraz się znayduie.

§. 481.

Spóśób
postępo-
wania.

Przy kazdey powtórnej przedsięwziętej inkwizycyi w całym ciągu postępowania i osądzenia, to wszystko ściśle zachować należy, cokolwiek ninieyszą ustawą w poprzedzających jest przepisano Roździatach. Z takowey inkwizycyi nowy wyrok wydany bydź ma. W rozśądzeniu dowodów wszyst-
kie

kie nowe okoliczności z temi, które w poprzedzającej rozprawie zaszły, razem na uwagę wzięte, między sobą porównywane, i do siebie przystosowywane być powinny; a gdyby kara postanowioną być miała, wyrok w takim sposobie wydany być powinien, w jakim stosowne do ustaw nastąpićby musiał, gdyby odkryte później zbrodnie i znajdujące się teraz dowody w czasie poprzedzającego osądzenia były wiadome. Przy wymierzeniu jednak doczesney kary więzienia, owa kara, która podług poprzedzającego wyroku już jest odbyta, w nową karę porachowana, a jeżeliby podług prawa kara śmierci była postanowiona, zamiast teyże, kara najcięższego więzienia na całe życie wyznaczona być powinna.

Roździał XV.

o Sposobie postępowania na przeciw nieprzytomnym i zbiegłym.

§. 482.

Chociażby sprawca jakiej wiadomey zwierzchności zbrodni zupełnie nie był

Potrzebne śledzenie chociażby sprawca nie był znanym.

znanym, i chociażby onego schwytać nie podobna było, iednakże to wszystko, cokolwiek względem dochodzenia uczynku, i okoliczności z nim połączonych, oraz względem zafiągnięcia środków dowodzących przepisano iest, zawsze urządzono i to wszystko, o czem wiadomość stosownie do ustaw powzięta iest, pilnie w Sądzie zbrodnio- wym zachowane bydź powinno, na ten koniec, iż gdyby sprawca w czasie odkrytym został, tego wszystkiego użyć można było.

§. 483.

Ostroż-
ność w
przypad-
ku kiedy
obwinio-
ny iest
nieprzy-
tomnym.

Jeżeli obwinienie o jaką popełnioną zbrodnię tyczyć się będzie nieprzytomnego, który podług wszelkiego podobieństwa nie iest zbiegłym; wszelką przezorność mieć należy, ażeby przez rozgłoszone urządzenia sprawca, który się bezpieczeniem bydź rozumie, iż o nim ieszcze Sądowi wiadomo nie iest, zmieszany, i albo od powrotu od- wiedzionym, lub do ucieczki przypro- wadzonym, albo innym jakim sposo- bem do uchodzenia przed sciganiem sie- bie pobudzonym niezołtał. W przy- padkach gdzieby się tego obawiać na- leżało, przez poszlaki raczey, i zawsze w cichości przebywanie sprawcy do- chodzić, i za skrytą rekwizycją do tych zwierzchności uczynioną, w któ-
rych

rych się okolicy sprawca znajdować może, przytrzymanie onegoż urządzić należy.

§. 484.

Kiedy okoliczności wskazują, iż sprawca wprowadzie uciekł, ale jeszcze ściganym być może, obowiązkiem jest Sądu zbrodniowego to wszystko urządzić, cokolwiek tylko do poymania sprawcy służyć może. W czym wszystkie zwierzchnicze Instancje Sądowi zbrodniowemu pomocnymi być powinny. Przy ściganiu zaś zbiegłego zbrodnia zwierzchność do której należy, nie jest do samego tylko miejsca swojej Jurysdykcji przywiązana, lecz może też za powziętą poszlaką o zbrodniu, tegoż wprost aż do samych granic krajowych ścigać, a w takowym razie zwierzchności, przez których okolicę pogoń nastąpi, nie tylko przeszkody czynić niemogą, ale owszem w powszechności wspólnymi siłami do dania pomocy przyłożyć się obowiązane mi zostają.

Środki do schwywania zbiegłego sprawcy.
a) ściganie przez wargę.

§. 485.

Gdyby zamierzony Skutek z środków powyżey namienionych niemógł być osiągnięty, a osoba sprawcy z poszlak niewątpliwych, i takich była

Przez opisanie osoby sprawcy.

wia-

wiadoma poznaków, któreby podług prawa do aresztowania były dostatecznymi; opisanie nakazujące schwytnie, natychmiast rozesłane będą.

W jakich przypadkach podobnie opisanie względem schwytnia złoczyńców wydawane być mają.

§. 486.

Te opisanie mają być bez zwłoki także przeciwko tym wydane, którzyby w czasie inkwizycyi lub kary do ucieczki sposób naleźli.

§. 487.

Treść i przestanie onegoż.

Opisanie osoby, przeciwko której wychodzi, iak najdokładniey do poznania teyże uczynione być powinno. Sąd zbrodniowy ma takowe opisanie złoczyńcy ułożyć, i oddać do urzędu Cyrkularnego, który to opisanie natychmiast przez osobną kurrendę na mnieysze Dystrykty podzieloną przesłać, a ta nocą i dniem cyrkulować ma, Sądom zbrodniowym i politycznym zwierzchnościom w swoim Cyrkule udzieli, i razem Rządowi kraiwemu kopią onegoż przesłać, ażeby obwieścić w całym kraiu, i podług potrzeby także w innych Prowincyach przez Rządy kraiove, iako też przez Gazety podług potrzeby okoliczności urządzone było.

§. 488.

Sąd zbrodniowy albo zwierzchność polityczna, która opisanie złoczyńcy otrzyma, powinna one natychmiast wszystkim swoim nad publicznym bezpieczeństwem dozor mającym Officyalistom oraz w swey okolicy znajdującym się wszelkim Przełożonym Gromad (communitatum) tym końcem obwieścić, ażeby nie tylko przez nich samych względem takiej osoby pilne miane było oko, lecz nawet aby każdy, a mianowicie gospodarz domu zalecono miał, żeby doniesienia uczynić nieomieszkał, iak tylko mu osoba podobna do opisaney pod oczy podpadnie.

§. 489.

Jak w czasie opisania złoczyńców, tak też w czasie opisania i obwieszczenia skradzionych, albo zrabowanych rzeczy, przedmiotu dopełnionego oszustwa, przedsięwziętego zfałszowania publicznych papierów kredytowych lub monety postąpić sobie będzie należało. Kiedy opisanie takowe ściąga się do rzeczy większey wartości, lub takiej istoty, że nadzieia jest, iż przez obwieszczenie sprawca odkrytym bydz może, albo że dalszemu złemu zapobiedz, lub dla uszkodzonego bezszkodność obmyslić można; na ten czas obwie-

wiezczzenie natychmiast przedsięwzięte byź może. Przy opisanu zaś zfałszowanych publicznych kredytowych papierów lub monety, wprzód doniesienie do Sądu przełożonego uczynione byź powinno, który w tej mierze z Rządem krajowym znieść się ma. Obwieszczenie tak iak opisanie złoczyńców czynione byź powinno. Takowe zaś obwieszczenie wkłada obowiązek na każdego, aby iak tylko o iakiej z opisaných rzeczy poweźmie wiadomość zwierzchności doniósł.

§. 490.

W warunku postępowania zbrodniewego naprzeciw nieprzytomnemu.

Gdyby pomimo wszelkich użytych środków, obwiniony o zbrodnie przytrzymanym byź niemógł, na ten czas w powszechności właściwe postępowanie, w porządku dalszego rozządzenia, aż do przytrzymania obwinionego zawieszono byź powinno. Gdyby jednakże zbrodnia bardzo była w oczy w padająca, lub bezkarność zupełna dalszych kazała się obawiać szkodliwych skutków, i gdyby ani o własności uczynku, ani o osobie obwinionego żadną niepozastawała wątpliwość, na ten czas nawet przeciw nieprzytomnemu i zbiegowi sobie postąpić, i aż do takowego wskazania, któreby w oczach pospółstwa przynajmniej iakie

iakie wrażenie przeciw osobie sprawcy czyniło, postąpić można.

§. 491.

Czyli urządzenie takowe nastąpić ma, Sąd zbrodniowy zezwolenia przełożonego Sądu żądać powinien. Po nastąpionym zezwoleniu nieprzytomny czyli zbieg edyktem do stawienia się przed Sądem powołany zostanie. W edykcie takowym imię, nazwisko i stan wezwanego wyrazić, zbrodnie o którą jest obwiniony wymienić, i o nemuż przykazać należy, ażeby dla dania odpowiedzi na takowe obwinienie, naydaley w przeciągu dni sześćdziesiąt przed Sądem zbrodniowym stawiał się.

Powołanie edyktem.

§. 492.

Jżeli by wezwany w przeciągu postanowionego nie stawiał się czasu, wezwanie onegoż drugim edyktem powtórzone będzie. Edykt takowy oprócz imienia i stanu wezwanego, okazującą się zbrodnię z wszystkimi istotnymi okolicznościami; które się do ostrzeższego onegoż ściągają osądzenia, oraz ten rozkaz w sobie zawierać powinien, ażeby wezwany w przeciągu sześćdziesiąt dni stawiał się przed Sądem zbrodniowym, gdyż w przeciwnym razie

Powtórny edykt.

zie za przyznającego się do zaskarzonej zbrodni będzie uważany.

§. 493.

Sposób
rozgłosze-
nia edyk-
tu.

Tak ieden, iak i drugi edykt wzywający, w mieyscu tym, gdzie zbrodnia była dopełniona, iako też tam gdzie obwiniony wiadome swoje miał pomieszkanie, oraz w samym mieyscu Sądu zbrodniowego sposobem co do wszystkich innych sądowych pozwów zwyczajnym przybity, i gdyby w przeciągu czasu edyktu wezwany złapanym niebvł, przynajmniey raz w każdym miesiącu do Gazet Prowincyi, w której wezwanie uczynione iest, podany bydź powinien. Kopia także edyktu do Sądu przełożonego przesłać należy, aby szczegulnie w bardzo ważnych przypadkach, w którychby na schwytaniu sprawcy wiele zależało, względem podobnego obwieszczenia przez Gazety innych Prowincyi, albo też i w cudzych krajach potrzebne rozporządzenie uczynione było.

§. 494.

Postępo-
wanie w
przypad-
ku stawie-
nia się.

Jeżeli wezwany stawia się przed Sądem, który gą wezwał, za pierwszym lub drugim edyktem; na ten czas po dług powszechnego prawem przepisanego porządku postąpić sobie będzie nale-

należało. Gdyby zaś przed innym sta-
wił się Sądem, więc gą tenże do Są-
du zbrodniowego, przez który wez-
wanie nastąpiło, końcem prawnego
postąpienia przystawić powinien.

§. 495.

Gdyby wezwany żądał udzielenia
zabespieczenia swoiey osoby (salvum
Conductum) więc takowe nigdy w
prawdzie tym końcem aby od processu,
inkwizycyi i osądzenia wolnym został,
lub nigdy przytrzymanym nie był ud-
zielone byż niemoże. Można iednak
dać mu zapewnienie, iż ón w czasie
inkwizycyi tak długo wolnym zоста-
wać ma, aż póki prawne dowody zas-
karzoney zbrodni, i bezgruntowne iego
usprawiedliwienie nie okażą się. Na-
wet tak ograniczone wydanie zabespie-
czenia osoby za pozwoleniem tylko Sądu
przełożonego, do którego w tey mie-
rze doniesienie uczynić należy, przez
Sąd zbrodniowy nastąpić może; a cho-
ciaż to za pozwoleniem Sądu przeło-
żonego wydane będzie, przecież Sąd
zbrodniowy do zachowania tey ostro-
żności jest obowiązany, przez którą co
do ucieczki obwinionego iak dalece to
bez istotnego aresztu stać się może, za-
pobieżonoby było.

Udziele-
nie be-
spieczę-
stwa (sal-
vus Con-
ductus.)

§. 496.

Jak dalece darowanie kary zapewnione być może?

Jeśli by z szczegulniey ważnych przyczyn bardzo wiele powszechnemu dobru na schwytniu wezwanego zależało a to inaczey osiągnione być niemogło, iak tylko za dobrowolnym stawieniem się wezwanego, który darowanie kary mieć dla siebie zapewnione żąda, i to za warunek mieć chce, okoliczności takowe mają być przez Sąd przełożony najwyższemu sprawiedliwości Trybunałowi, a przez tenże samemu Monarsze przedstawione, i z tamtąd decyzya oczekiwana, czyli i iak dalece zapewnienie darowania kary miejsce znajdować ma.

§. 497.

Postąpienie w przypadku ciągle trwającej nieprzytomności.

Gdyby nawet drugi termin wezwania bezskutecznie upłynął; Sąd zbrodniowy względem wezwanego podług inkwizycyi do osoby jego ściągającej się, w nieprzytomności jego uczynionej wyrok wydać powinien. Przy takowym rozządzeniu znajdujące się przeciwko temuż dowody tak mają być uważane, iak gdyby tenże przeciwko tym żadnego odvodu uczynić, ani usprawiedliwić się niebył w stanie, i tenże podług okoliczności które w drugim edykcie wyrażone były, za przyznające się do zbrodni poczytany być

po-

powinien. Sądzenie i wydanie wyroku w tym właśnie nastąpi sposobie, jak gdyby rozprawa naprzeciw przytrzymanemu zbrodniowi skończoną była. Wyrok zapadły powinien przed ogłoszeniem onegoż do Sądu przełożonego, a przez tenże z przyłączonym zdaniem do najwyższego sprawiedliwości Trybunału, a jeśli kara śmierci była wyznaczona, przez najwyższy sprawiedliwości Trybunał z dołączeniem swego zdania do Monarchy być przesłanym.

§. 498.

Ogłoszenie wydanego naprzeciw nieprzytomnemu, lub zbiegowi karę stanowiącego wyroku, w tym sposobie będzie dopełnione: iż na miejscu dla exekucyi kary publiczney postanowionym pal, albo jeżeli jest kara śmierci wyznaczona, szubienica wystawiona, i na niej dekret kary takim sposobem przybity być powinien, iżby przechodzący łatwo czytać, a nikt oddeżyć lub zniszczyć gą nie mógł. Dekret przez trzy dni po sobie następujące tak przybity zostawiony, i oprócz tego po trzy razy do gazet Prowincyi, w której wydany jest, wciągnięty będzie.

Sposób ogłoszenia wyroku.

§. 499.

Skutek.

Jeżeli wyrok takowy utratę szlachectwa stanowi, i jeżeli z onegoż powłzeczne skutki w §. 23. wymienione pochodzą, nawet w czasie trwającej niebytności wskazanego do ekucyi przyprawdzonym być powinien. Gdyby zaś zbiegły w dalszym czasie w areście był osadzony, pomimo wyroku już wprzód z powodu onegoż niestawienia się zapadłego, postępowanie z tym wszystkim przyzwolite od tego Sądu zbrodniowego, który dawniey edykt rozpisał był, przedsięwzięte, i nowy wyrok w tey mierze wydany być powinien.

Rozdział XVI.

o Sądzie doraźnym (de Judicio Itatario.)

§. 500.

Oznaczenie Sądu doraźnego.

Gwałtowne zdarzenia mogą nadzwyczajne postąpienie Sądu doraźnego za sobą pociągnąć, które od tego zawisło, aby zbrodnia drogą iak naykrótszą była dochodzona, winny zaraz osądzony, i aby kara natychmiast wykonana była.

§. 501.

W szczególności Sąd doraźny tylko w czasie rozruchu, to jest w tedy mieysce dla siebie znaydować może, gdyby słofownie do §. 66. za powstaniem lub kupieniem się pospółstwa aż do tego przyszło, iżby do powrócenia spokojności zwyczajne środki przymuszające niebyły więcey dostatecznymi, i użycia nadzwyczajney mocy potrzeba było. Ogłoszenie że jest rozruch oraz że potrzeba użycia Sądu doraźnego zachodzi, rządowi kraiojemu za znieśieniem się z przełożonym w Prowincyi Sądem, lub gdyby niebezpieczeństwo z przewłoki wynikało, urzędowi cyrkularnym zostawione jest. Po uśmierzonym rozruchu Sąd doraźny ani rozpoczynany, ani chociażby w istotnym był dalszym ciągu, daley kontynuowany być może.

I. Przypadek Sądu doraźnego.

§. 502.

Sąd doraźny przez urząd cyrkularny wprowadzony, ten zaś w mieyscu samego rozruchu złożony być powinien. Tym końcem Starosta cyrkularny powziąwszy wiadomość o właściwey istocie rozruchu, i uznawszy konieczność użycia Sądu doraźnego, wyznaczy

Ustanowienie Sądu doraźnego.

- a) godzinę w której jeszcze tegoż samego dnia, albo gdyby tego dopełnić niepodobna było, w dniu następującym tamże ziedzie;
- b) Pięciu mężów w sprawowaniu urzędu w Sądach zbrodniowych doświadczonych, i z rzeczą o którą idzie związku niemających, końcem złożenia Sądu doraźnego wymieni, jednego z nich na Prezydencją wyznaczy, i Pisarza sądowego doda;
- c) z najbliższą wojskową Komen-
dą względem dodania żołnierzy dla zabezpieczenia Sądu doraźnego ułoży się, oraz
- d) Polityczney zwierzchności w miejscu, gdzie Sąd doraźny złożony być ma, nakaże, aby tamże albo sama przez się, albo przez Oficjalistę swego przytomną była, niemniej urządziła, ażeby potrzeby urzędowe w miejscu do złożenia Sądu sposobnym w pogotowiu były, i aby, iesliby potrzeba wymagała szubienica natychmiast postawioną być mogła, oraz Ksiądz i Mistrz w takowym razie na pogotowiu się znajdował.

§. 503.

Każdy który do złożenia Sądu doraźnego przez urząd cyrkularny powołany

żany będzie, pod surową odpowiedzialnością obowiązany jest, oddaliwszy wszelkie inne interesi w wyznaczonym czasie i na miejscu postanowionym znajdować się.

§. 504.

Jak tylko wszystko należycie przygotowane będzie, w okolicach tych, gdzie rozrach jest, przy bębnieniu ogłoszono bądź ma, iż Sad doraźny już w swej znajdzie się dzielności, iż każdy spokojność zachować, od kup buntowniczych natychmiast się oddalić, i rozporządzeniom Sadu doraźnego w celu uśmierzenia rozruchu wychodzącym tym bardziey powodować się powinien, ile że w przeciwnym razie ten, któryby późniey jeszcze w takim rozruchu był schwytanym, podług surowości Sadu doraźnego śmiercią ukaranym zostanie, po obwieszczeniu takowym, rozporządzenie uczynić należy, ażeby ci, którzy jako przewodzey i buntownicy okazali się, oraz ci, którzy przez swe złośliwe czynności i gwałty surowey kary stają się winnemi, przez wartę, do której roztropni od Starosty cyrkularnego będą przydani Kommissarze, poymani, i przed Sądem doraźnym stawieni byli.

Ogłoszenie i skutek onegoż.

§. 505.

II. Przy-
padek Sa-
du dora-
żnego.

Potrzeba ustanowienia Sądu dorażnego zachodzić także może na uczynione od zwierzchności doniesienia o nadzwyczajnie sferzającym się rozboju, zabójstwie i podpaleniu. Sądzenie o potrzebie użycia tego środka jest najwyższemu sprawiedliwości Trybunałowi za znieśieniem się z polityczną Radą Nadworną zostawione. Gdy zaś ustanowienie Sądu dorażnego nakazane będzie, Sąd przełożony rozporządzenie uczynić powinien, aby Sądem dorażnym w tej okolicy, gdzie wzmagające się co raz zbrodnie do tego stają się powodem, pogrożono było. Jeżeliby zaś po obwieśczeniu takowego pogrożenia, zbrodnia tego rodzaju w tej okolicy była powtórzona, i taki, przeciwko któremu by prawne w tej mierze zachodziły oznaki, schwytanym został, na ten czas każdej zwierzchności będzie obowiązkiem, o tém natychmiast urzędowi cyrkularnemu donieść. Starosta cyrkularny powinien niezwłocznie Sąd dorażny w miejscu oznaczonej zbrodni ustanowić i tém końcem te wszystkie urządzenia poczynić, które w §. 502. wymienione są.

§. 506.

Spółb
postępo-
wania w
Sądzie
dorażnym

W każdym Sądzie dorażnym co do niewątpliwego doyscia okoliczności, i wła-

właściwey istoty czynku, oraz wy-
szukania dowodów, i onychże pra-
wney mocy, iako też co do wysłu-
chania obwinionego, to wszystko
wprawdzie w ogólności zachować na-
leży, cokolwiek o powszechnym po-
stępowaniu przez ninieysze ustawy
rozporządzone jest: iednakże szczegul-
nieysze Sądu doraźnego, co do spo-
sobu postępowania różnice są te:

- a) iż całe postępowanie od począt-
ku aż do końca przed Sądem do-
rażnym zgromadzonym bez przer-
wy czynion: będzie;
- b) iż rzecz na tém szczegulnie zale-
ży, aby czynek ten, dla ukara-
nia którego Sąd doraźny złożony
jest, dowiedziony był; a zatym
na poboczne okoliczności, i na
inne może odkryte zbrodnie przez
schwytanego dopełnione, zasta-
nowienia czynić nie potrzeba, do-
chodzenie zaś współwinnych
wprawdzie zaniedbywane być
nie ma, iednakże wydania i exe-
kucyi wyroku przeciw schwyta-
nemu z powodu współwinnych
wstrzymywać nie należy;
- c) iż wyrok w czasie Sądu doraźne-
go w przeciągu dwudziestu czte-
rech godzin od czasu schwywania
obwinionego wydany, i exekwo-
wany być powinien.

§. 507.

Spółb postępowania w czasie Sądu doraźnego nie koniecznle podług formalności w inkwizycyach zwycaizney zachowany bydz ma. Naypierwszy tylko Assessor przy naradzeniu się sądowym przełożyc powinien, co podług istoty okoliczności przedsięwziąć, i jaki sposób postępowania urządzić zamysla. Sąd doraźny moć mieć będzie świadka, ktokolwiekby on był, w oka mgnienu przywołać, i onegoż gwałtem, gdyby się opierać miał przyprowadzić rozkazać, oraz tak długo onego przytrzymać, póki- by z przyczyny naocznego stawienia się z innymi świadkami, lub z samym obwinionym dla objaśnienia prawdy potrzebnym był. Naypierwszy Assessor ma pytania czynić, i tak te, iako i odpowiedzi Pisarzowi sądowemu do Protokołu zadyktować.

Podczas sądzenia przydujący powinien zdania Assessorów podług starzeństwa w urzędzie sądowym zebrać, i osądzenie podług większości zdań ustanowić; gdyby zdania na równie podzielone były, obwinionego do przyzwoitego Sądu zbrodniowego do dalszego z nim postępowania odesłać.

§. 508.

Spółb u-
karania.

Kara za zbrodnie w Sądzie doraźnym jest szubienica. Ci zaś tylko, któ-

którzy do rozruchu nie tak wiele wpływali, na ten czas, gdy przykład dla odstręczenia drugich potrzebny, przez stracenie iednego lub drugiego głównego winowaycy skutecznionym zostanie, na cielesną karę w §. 69. przepisaną, a w tym razie publiczną chłostą zaostrzoną, wskazanemi być mają.

§. 509.

Gdyby obwinionemu zbrodnia zarzucona, w przeciągu wyznaczonych dwudziestu czterech godzin prawnie dowiedziona nie była, a niewinność jego także dostatecznie okazaną nie została, na ten czas wraz z Aktami inkwizycyi do przyzwoitego Sądu zbrodniowego przystawionym będzie, a żeby słosownie do ustaw z tymże postąpiono było.

Dalsze postępowanie w przypadku niezupełnego dowodu.

§. 510.

Gdy prawny dowód zbrodni znajduje się, i wyrok kary wydany będzie, takowy bez zwłoki czasu ogłoszony, i rozrządzenie uczynione być ma, a żeby natychmiast w miejscu najprzyzwoitszym szubienica wystawiona była, i wyrok niezwłocznie do exekucyi przyprowadzony został.

Exekucya kary.

§. 511.

Kiedy wyrok Sądu dorażnego na powieszenie winowaycy wypadnie, na ten czas wskazanemu do przygotowania się na śmierć dwie godziny pozwolone będą, a na wyraźną onegoż proźbę i trzecia dozwolona być może. Dalsze przedłużenie mieyscaznawdować nie może.

§. 512.

Bez do-
zwolenia
rekursu.

Naprzeciw wyrokowi od Sądu dorażnego zapadłemu ani rekurs, ani proźba w drodze łaski ma mieysce.

§. 513.

Protoko-
łowanie
całego
postępo-
wania, i
prze-
stanie Ak-
tów sado-
wi prze-
łożone-
mu.

Względem postępowania w Sądzie dorażnym porządny Protokół trzymany będzie, w którym wszystkie istotne okoliczności szczególnie właściwey istoty uczynku i dowodów tyczące się, wraz z zebranemi przy roztrząszeniu zdania i fałwym wyrokiem wciągnięne być mają. Protokół ten od wszystkich w Sądzie dorażnym zasiadających podpisany, i najdalej w trzech dniach po zakończonym Sądzie do przełożonego Sądu przesłany być powinien.

Roździał XVII.

o nadgroźzeniu szkod, i zado-
fyć uczynieniu.

§. 514.

Sąd zbrodniowy jest obowiązany, uszkodzonym przez zbrodnie powró-
cenie rzeczy do onychże należących,
z mocy urzędu tak dalece obmyślić,
ile rzeczy takowe w czasie inkwizycyi
między ruchomościami zbrodnia, lub
uczestnika zbrodni, albo w takowym
mieyscu znalezione były, dokąd ie
zbrodzień dla zachowania tylko oddał
albo złożył. Powrócenie takowe na-
stąpi albo wprost przez Sąd zbrodnio-
wy, kiedy rzecz ta cudza do niego
przyszła, albo za udaniem się do tey
Sądowey Instancyi, pod której Jurys-
dykcyą rzecz się znajduie. Sąd zbro-
dniowy ma się w tey mierze przy-
zwoitym kwitem od tego zabezpie-
czyć, który własność swoią na po-
wrót otrzymał.

Dziel-
ność Sądu
zbrodnie
wego w
wynadgro-
żeniu
szkod:
I. przez
powróce-
nie zabra-
nych rze-
czy.

§. 515.

Jeżeli rzecz cudza w ręce trzeciej
osoby, która żadnego uczestnictwa
zbrodni nie stała się winną, sposobem
do

II. Przez
wdanie
się albo
odestanie
do rzetel-
nego po-
siadacza.

do przeniesienia własności przyzwoitym, albo w zastaw dostała się; Sąd zbrodniowy staranie wprawdzie mieć będzie, ażeby posiadający rzecz te właścicielowi dobrowolnie oddał; gdyby jednak to uskutecznione być niemogło; Sąd zbrodniowy właściciela o Dzierzawcy rzeczy tylko uwiadomić powinien, aby drogą przyzwoitą prawa swego poszukiwać mógł.

§. 516.

Po złożonych na własność dowodach.

Nim zaś Sąd zbrodniowy rzecz, którą kto sobie przez zbrodnie zabraną wniósł, powróci, pierwej żądający powrócenia rzeczy, iż był tej rzeczy właścicielem lub Dzierzawcą, dowieść powinien. Dowód takowy za przyznaniem się zbrodniarza do zbrodni przez zaprzyśiężenie właściciela lub Dzierzawcy stanie się zupełnym. Nawet gdyby zbrodnia przyznana niebyła, takowy dowód dostateczny będzie, kiedy

a) z inkwizycyi okazano zostanie, iż zbrodnia na tym, który się za właściciela lub Dzierzawcy wzgłasza, dokonana jest; b) iż tenże tak znacznie, i z takowemi opisuje ją poznakami, które tylko samemu właścicielowi, lub Dzierzawcy wiadome być mogą; niemniej c) kiedy tenże zeznanie swoje przyśięgą stwierdzi.

§. 517.

Jeżeli własność lub dzierżenie jest okazane, na ten czas rzecz żądana, właścicielowi, lub dzierzawcy natychmiast powrócona, lub powrócenie nakazane bydź ma, chociażby inkwizycya ieszcze zakończona niebyła.

Urządzenie w celu wynalezienia niewiadomego właściciela.

Owżem obowiązkiem będzie Sądu zbrodniowego właścicieliów tych ruchomości, które się wczasie inkwizycyi okażą, ile tylko możność pozwoli, wynaleść, i onymże do pozyskania swych rzeczy dopomódź. Kiedyżatém w czasie iakowey inkwizycyi znaleziona będzie według wszelkiego podobieństwa rzecz cudza, obwiniony zaś właściciela powiedzieć nie może, albo niechce, a w przeciągu dwóch miesięcy od czasu, w którym arefztowanie obwinionego wiadome zostało, nikt się z pretenfją o własność swoją, nie zgłosił, Sąd zbrodniowy opisanie takowey rzeczy w tym sposobie ułoży, iżby taż wprawdzie właścicielowi łatwa do poznania była, jednakże istotne znaki zamilczane były, któreby właściciel do odebrania swey własności za dowód okazać mógł.

§. 518.

Opisanie takowe po miejscach tych, gdzie obwiniony przebywał, albo gdzie

gdzie zaskarżona zbrodnia wykonana była, edyktem ogłoszone będzie, którym się właścicielowi nakaże, ażeby się w przeciągu roku względem tey rzeczy wzgłosił i swoje prawo okazał, gdyż w przeciwnym razie rzecz opisana sprzedana, i wzięte za nią pieniądze tym czasem u Sądu zbrodniowego schowane będą.

§. 519.

i w celu zachowania ilości na wynadgródnienie.

Gdyby się w przeciągu tego terminu nikt z swoim prawem do opisanych rzeczy niewzgłosił; Sąd zbrodniowy uczyni rozporządzenie, ażeby one u Sądu cywilnego w tym miejscu, gdzie się znajdują, przez licytacyę publiczną sprzedane, i zebrane za nie pieniądze do Sądu zbrodniowego oddane były. Do czasu względem zadawnienia prawem przepisanego może właściciel, który jest w stanie własność swą okazać, o wydanie pieniędzy z przedaży zebranych zawsze się domagać. Po upłynionym zaś czasie zadawnienia spadną one na kasę z której koszta Sądu zbrodniowego w powizechności załatwiane bywają.

§. 520.

Gdyby rzecz cudza takowey była własności, iżby bez niebezpieczeństwa

stwa zepłucia przez rok jeden zachowana być niemogła, albo gdyby zachowanie oneyże z kosztem było połączone, sprzedaż zatem przez publiczną licytacją nawet przed czasem będzie urządzona.

§. 521.

W czasie każdego sprzedania rzeczy cudzey, którey właściciel nie jest znany, dokładne opisanie każdej sprzedaney rzeczy, wzięta za też pieniężna kwota, iako też sam kupujący, dokładnie zapisany być ma, i opisanie takowe do Aktów inkwizycyi przyłączone być powinno.

§. 522.

Kiedy rzecz cudza więcej powróconą być nie może; Sąd zbrodniowy jest wprawdzie obowiązany, w czasie inkwizycyi z urzędu dochodzić, iaka szkodą zbrodni wynikła. W wyroku zaś na ten czas tylko wynadgrozdzenie szkody wyrażone będzie, gdy wartość szkody i osoba, którey nadgrozdzenie szkody należy z inkwizycyi wyraźnie i niewątpliwie okażą się. W takowym przypadku Sąd zbrodniowy wydając wyrok, razem rozpoznac ma, komu i w jakiej ilości bezszkodność od zbrodnia należy, i decyzya względem przyśadzonego wynadgrozdze-

III. Środki do wynadgrozdzenia przez uznanie wymiarowanej ilości.

dzenia szkody dla każdego, któremu
 też zasądzona będzie, przez Sąd zbro-
 dniowy wydana zostanie.

§. 523.

Skutek
 tej decy-
 zyi.

Takowa Decyzja równie zinnym praw-
 nym wyrokiem ten ma skutek, iż ten,
 komu wynadgodzenie szkody jest przy-
 sądzone, u Sądu cywilnego, który
 jest osądzonego właściwym, exekucyi
 ądać może. Jednakże przez decyzje
 takowe uszkodzonemu nieczyni się za-
 dney przeszkody w domaganiu się
 nawet znakomitszego wynadgodzenia,
 jeżeliby większą szkodę okazać był w
 stanie, jeżeli uznaniem Sądu zbrodni-
 owego jest też oznaczona.

§. 524.

IV. Środ-
 ki odesła
 nia do
 drogi
 prawa.

Jeżeliby Sąd zbrodniowy niemógł z
 pewnością uznać, komu właściwa z
 przyczyny zbrodni należy się nadgodza,
 lub na czém powrócenie szkody pole-
 gać powinno, na ten czas tylko w wy-
 roku kary to wyrazić powinien, iż
 uszkodzonym przez zbrodnia pozostaie
 wolność wynadgodzenia swej szkody
 przyzwoitą drogą prawa poszukiwać.
 Gdyby więc kto w celu poszukiwa-
 nia tego ostrzeżonego sobie prawa dla
 pozyskania dowodów u Sądu zbrodni-
 owego wzgłosił się, na ten czas będzie mu
 dozwolono przeyzrzec się w Aktach in-
 kwi-

kwizycyi, iednakże w tych tylko szczegółach, które do popełnionej względem niego zbrodni ściągają się, i za dowód poszukiwania swego prawa służyć mu mogą. Takowych szczegółów kopie nawet onemuż nażądanie wydane być powinny.

§. 525.

Zadość uczynienie tego, który przez zbrodnię krzywdę poniósł, zawsze zwyczajną tylko drogą prawa poszukiwane będzie, i tym końcem skrzywdzony po ukończonej inkwizycyi, i wydanym wyroku, dowody sposobem w poprzedzającym paragrafie wzmiankowanym, od Sądu zbrodniowego powziąć prawo mieć będzie.

Roździał XVIII.

o Kosztach Kryminalnych.

§. 526.

Wszystkie czynności w rzeczach Sądu zbrodniowego u jakieykolwiek bądź Zwierzchności zachodzące z urzędu sprawowane być powinny. Żadna zaś inna nadgroda, taxa, ani opłata, prócz

Czynności od Tax. wolne.

prócz tey, która ninieyszą ułtawą wyraźnie dozwolona iest, wymagana byź niemoże. Wynikające z czynności takowych pisma od śtempla i w czasie przesyłania ich, od zapłacenia należności pocztowey podług osobnych w tey mierze zapadłych rozporządzeń wolnemi zostają.

§. 527.

Potrzebne może podwody do odesłania iakowego arefztanta od gromad forszpanem bezpłatnie dawane byź powinny.

§. 528.

Równym sposobem lekarze, Chyrurowie i Baby do odbierania dzieci postanowione, w przypadkach zbrodniowych doniesienia swoje i zdania bezpłatnie do Sądu podawać są obowiązani. Gdyby iednakże w mieyscu, gdzie się Sąd znajduje, niemieszkali, podwody i wikt nadgrodzony im byź powinien.

§. 529.

Taxa a)
nadgroda
świadko-
wi.

Świadkowi który z zarobku dziennego żyje, i dla powołania swojej osoby przed Sąd zarobek takowy utracić

eić musi, zwyczajna dzienna płaca nad-
grodzona bydź powinna.

§. 530.

Każdey w czasie przewożenia arez-
tanta przez Sąd zbrodniowy dla straży
postanowionej Woyskowej i stanu
Cywilnego osobie, za każdą milę dro-
gi tak tam iak i nazad, dzieśięć kray-
carów, a gdyby się w iakim mieyscu
z dostawionym Aresztantem bawić mu-
sieli, za dzień dwadzieścia kraycarów,
za pół dnia dzieśięć kraycarów zapłacić
im należy.

b) dla
straży
przy do-
stawieniu

§. 531.

Tłumaczowi, który podług §. 356.
do inkwizycyi przybrany będzie, ie-
żeli tenże w służbie przy Sądzie zbro-
dniowym, lub na publiczney nie zostaie
Funkcyi, za każdy dzień naywięcey
ieden zł. reński należy.

c) dla
Tłuma-
cza.

§. 532.

Posłanców którzy się w służbie Są-
du zbrodniowego niezayduia, za każdą
milę tam i na powrót dzieśięć krayca-
rów zapłacić należy.

d) dla
Posłań-
ców.

§. 533.

e) za exekucyą kary cielesney.

Mistrzowi za exekucyą wyroku śmierci należy się piętnaście zł. reńskich. Temu, który piętnowanie w §. 22. wymienione przedsiębierze, mają być trzy zł. reńskie zapłacone.

§. 534.

Zastąpienie expens przez Sąd zbrodniowy.

Należytości i w poprzedzających paragrafach wyrażone, iak tylko będą zasłużone, natychmiast przez Sąd zbrodniowy zapłacone być powinny, który iednakże prawo mieć ma, po nastąpionym wyroku na obwinionym tychże expens poszukiwać, ieżeli ow do nadgrodzienia kosztów skazanym będzie, i majątek onego własny na to wystarczy.

§. 535.

f) Taxa za żywność i g) za wyrok.

Równym sposobem Sąd zbrodniowy prawo mieć będzie, a) za żywność obwinionego w areście, ieżeli mu takowa podług §. 313. dawana być musiała, co dzień po pięć kraycarów i b) Taxe od wyroku zł. reńskich dwanaście porachować.

§. 536.

Gdy obwiniony za niewinnego uznaje się, także od powrócenia kosztów uwolnionym być powinien, a Sąd zbrodniowy w tym tylko przypadku, kiedy inkwizycya na doniesienie potem za fałszywe uznane przedsięwziętą była, o powrócenie kosztów u donoficiela dopomnieć się może.

Powrócenie kosztów zbrodniowych od fałszywego donoficiela.

§. 537.

Jeżeli obwiniony za podpadającego karze był uznanym, albo gdyby inkwizycya szczególnie dla niedostatku prawnych dowodów za uchyloną uznana została; w wyroku wprawdzie wyrazić należy, iż tenże do powrócenia kosztów Sądowi zbrodniowemu jest obowiązany, iednakże takowe powrócenie kosztów na ten czas tylko z majątku onegoż pozyskane być może, jeżeli przez to sposób jego zarobku zmniejszony nie zostało, i wskazany do dopełnienia obowiązków w uczynieniu nadgrody, i do wyżywienia swoich domowników przeszkody nie miałyby. Dla powrócenia kosztów egzekucya wyroku co do innych szczegółów nigdy zwlekana być nie powinna.

albo od inkwizycya który nie jest za niewinnego uznany.

§. 538.

albo w
czasie Sa-
du doraż-
nego od
Gromady.

W czasie Sądu dorażnego Gromada ta, która do złożenia takowego Sądu powodem była, koszta ponosić powinna, do czego także fury i wikt dla wszystkich przy tym potrzebnych urzędowych osób należy. Starosta Cyrkularny koszta takowe ściśle i z przynależytym umiarkowaniem spisać powinien, a dla Gromady zostanie ostrzeżone prawo poszukiwać powrócenia onychże na tym, który istotną ponosi winę.

§. 539.

Regestr
wyrachow-
wanych
kosztów.

Wszystko to cokolwiek z przyczyny kosztu wypadnie, pilnie do Dziennika który stosownie do §. 346. przy każdej inkwizycyi trzymany będzie, jako część Aktów zapisano zostanie, aby Sąd zbrodniowy każdego czasu był w stanie usprawiedliwienia się, iż względem wyrachowania expensy nad przepis nie postąpił, i że zapłata, tym którym należała nastąpiła.

Roździał XIX.

o Związkach Sądów zbrodniowych i Sądów przełożonych w rzeczach zbrodniowych.

§. 540.

Kóncem utrzymania powfszechnego bezpieczeństwa, Sądy zbrodniowe powinny w Związku między sobą, i w ściśłym znaydować się połączeniu, oraz za wspólnym zniefieniem się ieden drugiego wspieraiąc; iak naydzielniey sobie bydź pomocnemi, porozumienie takowe ofobliwie na ten czas zachowane bydź powinno, gdy do iakiego Sądu zbrodniowego niebezpieczny zbrodzień będzie przyftawiony i gdy za dochodzeniem onegoż sposobu życia poszlaki się okażą, iż iuż u innego Sądu zbrodniowego poznaki zbrodni odkryte są takie, które wskazuią sprawcę podobnego temu, który na inkwizycyi teraz zostaie, albo iż gdzie współwinni lub uczestnicy tey samey zbrodni wiadomi zostali, o którą arefztowany iest obwi-
zionym.

Powfszech-
ne rozpo-
rządzenia
do utrzy-
mywania
sprawie-
dliwości
w rze-
czach
zbrodni-
owych. I.
wzajem-
na pomoc
Sądów
zbrodni-
owych
pierwszy
Instancyi
i przyczy-
nienie się
innych
Zwierz-
ekności
mianowi-
cie a) do
odkrycia
niewiado-
mych
ieszcze
zbrodni,
iakiego
niebes-
pieczne-
go zbro-
dniarza,
albo one-
goż
współ-
winnych.

§. 541.

albo b) mieysc przeznaczonych do ukrywania się zbrodniów, lub do zbrodni-czych narzędzi.

Sądy zbrodniowe również znosząc się podług okoliczności swego położenia otrzymane wiadomości o mieyscach tych, gdzie zbrodniarze schadzki swoje trzymają, gdzie się umawiają, lub przebywają, albo gdzie przedmioty zbrodni lub narzędzia do oneyże wykonania służące ukrywają, lub też instrumenta sporządzać każą, albo gdzie ruchomości przez zbrodnie nabyte zbywają, nawzajem sobie udzielać powinny.

§. 542.

a) do dochodzenia przyczyny mnożących się zbrodni.

Podobnie także powinny Sądy zbrodniowe wspólnie do osiągnięcia swego celu przykładać się, gdy dostrzeżono będzie, iż w jakim mieyscu lub okolicy jakiej zbrodnie powszechnieyszemi się stają, albo zbrodniarze bardziey się mnożą, dla tego iż może polityczna zwierzchność potrzebney zaniechuje staranności, albo że postanowione ku zapobieżeniu zbrodniom przezorności i rozporządzenia zachowywane nie bywają, albo też iż szczególnieysze okoliczności sposobność do zbrodni łatwieyszą sprawiają.

§. 543.

a) do udzielenia odkrytych zna-

Gdy się który Sąd zbrodniowy o hasle, lub o znakach dowie, których zbro-

zbrodniarze w swoich przedsięwzięciach, lub ażeby się pomiędzy sobą poznali, używają; albo gdy wiadomość o szczególniejszych wynalazkach, sztukach i drogach odbierze, któremi dokonanie swych zbrodni sobie ułatwiają; na ten czas Sądy zbrodniowe jeden drugiemu o tém donieść powinny, aby wiadomości takowych poszłak do odkrycia zbrodniarzów użyć, uwagę zwierzchności na tychże zwrócić, i publiczność od szkody zabezpieczyć można było. Takowe odkrycia powinny razem i przełożonemu Sądowi być oznajmione, jeżeli na tem zależeć będzie, aby rozrządzenie uczynione było przez któreby zbrodniom, zapobiedz, albo zbrodniarzów odkryć można było.

ków lub sztuk od zbrodniarzów używanych powszechności szkodliwych.

§. 544.

W tych i innych podobnych przypadkach powinny Sądy zbrodniowe nie tylko w teyże samey Prowincyi, ale nawet ile to skutkować by mogło, w wszystkich krajach będące, połączone swe siły do osiągnięcia powszechnego zwrócić zamiaru, wiadomość i objaśnienie wzajemne sobie udzielać, i znajdujące się inż Akta albo oryginalne, jeżeliby bez nich obeysć się można było, albo w dokładney kopii sobie przesyłać.

e) przez udzielenie Aktów.

§. 545.

Srodki
do tego
a) trzyma
nia Pro-
tokołu
podaw-
czego.

Na ten koniec przy każdym Sądzie zbrodniowym Protokoł podawczy trzymać należy, do którego nadchodzące pisma, jeżeli one do osobnych dzienników w §. 346. przepisanych nie należą wciągnięte, i uczynione w tej mierze rozporządzenia zapisane być powinny.

§. 546.

l b) Re-
pertori-
um.

Względem Aktów w Registraturze złożonych Sąd zbrodniowy powinien trzymać wypis onychże (Repertorium) w którym interesa następującym sposobem będą podzielone: a) na takie gdzie Sądowi zbrodniowemu doniesienia o popełnionej zbrodni uczynione są, chociaż zbrodzień wiadomym niezostał b) na takie, gdzie Sądowi zbrodniowemu zbrodniarze podług opisanja onych, albo nawet po imieniu, i z wyrażeniem właściwego onychże stanu wiadomemi zostali, chociażby jednak schwytanemi być nie mogli: c) na takie, których zupełnie inkwizycya ukończona, i wyrok wydany jest: d) na takie, w których inkwizycya i osądzenie przez śmierć lub ucieczkę przerwane zostały: e) na ostatek na takie względem których dla wywieczenia się jeszcze o uczestnikach lub pomagających postępowanie w dalszym ciągu zostało. Nakoniec powinny Repertoria wszystkie okoliczności, podług których Sąd

Sąd zbrodniowy jeden drugiemu pomoc w poprzedzających paragrafach wytkniętą dać może, krótko i zwięzle w sobie zawierać, i takowe Akta w Registraturze wskazywać, z których dokładniejszy wiadomość okoliczności w razie potrzebnym powzięta być może.

§. 547.

W Registraturze Akta powinny być w oddzielnych fascykulach zachowywane, i każda inkwizycya w oddzielnym Fascykule związana być ma. Inne do Sądu zbrodniowego należące Akta podług różnicy materyi podzielone będą. Wszelkie w fascykule zawarte Akta z wierzchu liczbą fascykulu do którego należą, i liczbą tą podług której złożone będą naznaczone być powinny. Gdyby iaka część Aktów więcej w sobie zawierała Allegatów, za czem każdy z nich liczbą tej części Aktów do której należy naznaczony, a na głównym piśmie wyrażono być powinno, wiele Allegatów do niego należy. Oprócz przypadków ninieyszą ustawą wymienionych, nikomu w Aktach przyrzec się wolno nie będzie, ani z nich nie wydano być niemoże.

c) pilne zachowanie Aktów w Registraturze.

§. 548.

d) dokładne w tey mierze Regeſtra. Końcem łatwiejszego Aktów wyſzukania powinny Repertoria i Akta rejſtratury w dokładne Regeſtra porządkiem Alfabetu bydź ułożone, w których rzecz iedna pod różnemi nazwiskami zapisana bydź powinna; to ieſt: a) pod imieniem obwinionego, czyli zbrodnia gdzie także imiona, któremi ſię tenże może nazywał, czyli tak nazwane nazwiska przydatne opuſzczone bydź niemają, oraz dokładne oznaczenie uczynione będzie, iżby przez podobieństwo nazwiska błąd iaki niewyni-kał: b) pod imieniem tych mieyſć gdzie zbrodnia dopełnioną zoſtała: c) pod nazwiskiem famey zbrodni.

§. 549.

Wyższy dozor Przełożonego Sądu Dzielnoſć onego. a) w udzieleniu informacyi Sądow Pierwſzey Inſtancyi. Sąd przełożony w rzeczach zbrodniowych uważać na to powinien, ażeby Sądy zbrodniowe w Prowincyi onemu wydzieloney znaydujące ſię, obowiązki ſwego urzędu dokładnie pełniły. Tenże powinien gdy dla wynikłej wątpliwoſci zapytanie zachodzi, informacyą udzielić, i Sąd zbrodniowy wspierać, gdyby onemuż przez inſtancyą jaką pomoc odmowiona była. Powinnoſcią oraz onego będzie, te Sądy zbrodniowe do odpo-wiedzi pociągnąć, i ukarać, które ſię opieſza-

opieszności w sprawach sądowych stałą winnemi.

§. 550.

Ażeby Sąd przełożony ulawicznie na podległe sobie Sądy zbrodniowe miał bacność, każdy z nich powinien co trzy miesiące Tabelę względem zapadłych wszelkich inkwizycyi do urzędu cyrkularnego dla dalszego oneyże Sądowi przełożonemu odesłania przesyłać, i w potrzebnym razie dowieść, iż rzeczona Tabella w trzech dniach po upłynionym kwartale końcem przesyłania oneyże oddaną była. Tabella takowa podług formularza na końcu niniejszego Rozdziału przyłączonego ściśle i z naywiększą dokładnością ułożona być powinna. Obwinieni względem których inkwizycya przez wyrok ieszcze nie jest zakończona, za każdym razem do następującej kwartalnej Tabelli przeniesieni być mają.

b) Przez dozór względem przesyłać się mających kwartalnych Tabel inkwizycyów.

§. 551.

W relacyi przy której się Tabella posyła, Sąd zbrodniowy, wszystkie zafzłe doniesienia o zbrodniach, których sprawcy nie są poymanemi, wymienić, i względem każdego wyrazić powinien, jeżeli końcem schwywania spraw-

albo ieszcze nieodkrytych sprawców.

sprawcy, i iakie środki użytymi zostały.

§. 552.

Gdyby w kwartale ani zbrodzień przyftawiony był, ani doniesienie o zbrodni nie zażło, o tém także w czasie przepisanym relacya uczyniona bydz powinna.

§. 553.

Przy Tabellach ostatniego kwartału tak Sądy zbrodniowe, iako też urzędy cyrkularne przybywanie i ubywanie zbrodni z przyczynami tychże, i środki do zapobieżenia zbrodniom z uwag przy inkwizycyach, i dozorze nad dystryktami mianych wyrazić powinny.

§. 554.

Sąd przełożony jest obowiązany c) przez ściśle rozważanie tychże Tabell i Relacyi. Tabelle i Relacye przeyrzeć, za dostrzeżeniem opieślności o przyspieszenie intereffu nalégać, albo dla dokładniejszego rzeczy objaśnienia gruntownieyszey Relacyi żądać, i wczesnie zaradzić, gdyby Sąd zbrodniowy w czym nieprzyzwoicie postąpił. Przy tém z ostrożnością postąpić należy, azeby złąd zawikłania i bezpotrzebne pilna nie wynikły, ciąg inkwizycyi wstrzy-

wstrzymany niezośtał, i Akta od Sąd, których ón nieuchronnie potrzebuie, wymagane nie były.

§. 555.

Z Tabell kwartalnych wszystkich Sądów zbrodniowych Sąd przełożony przy końcu roku ogólną Tabelłę podług formularza §. 550. ułożyć, i oneż w naybliższych trzydziestu dniach nowo zaczętego roku do naywyższego sprawiedliwości Trybunału podać powinien. W Relacyi przyłączoney pilnie i rozważnie wyrażono to bydz powinno, czyli i iakie rodzaje zbrodni w tém roku w proporcyi do roku przelżłego przybyły, lub ubyły, na czem szczegulnieysze przyczyny tey różnicy zasadzac się mogą; czyli Sądy zbrodniowe swoim obowiązkom zadożyć czynią, albo w których błędy się okazują, oraz iakie inne zachodzą uwagi, które do lepszego sprawiedliwości sprawowania prowadzić mogą, ażeby także naywyższy sprawiedliwości Trybunał dostateczną o wszystkim powziac wiadomość, i przyzwoite rozporządzenia uczynić był w stanie.

d) przez przestanie rocznych dokładowych Tabell do naywyższego sprawiedliwości Trybunału.

§. 556.

W każdym Sądzie zbrodniowym od czasu do czasu przynaymniej raz w rok

e) przez rewizya stanu Sądów

re-

zbrodni-
wych
pierw-
szej In-
stancji.

rewizya przedsięwzięta, więzienia zre-
widowane, aresztowani w niebytności
sędziego względem pośpiechu, z któ-
rym słuchani, i względem sposobu, ia-
kim trzymani są zapytani, Dzienniki
każdey inkwizycyi, Protokoła, i Re-
gistratury zrewidowane, szczegulniey
zaś przesłanych Tabell kwartalnych
dokładność i rzetelność dochodzona, i
obchodzenie się Sądu zbrodniowego tak
w powszechności, iako też co do przy-
padków szczegulnych z przepisami pra-
wa stosowane być powinno. Tako-
wa Rewizya w tém mieyscu, gdzie
Sąd przełożony znajduje się przez Kon-
filiarza przezeń zesłanego przedsięwzię-
ta być powinna, który dokładną swo-
ią w tey mierze Relacyą z wytknię-
ciem wszelkich dostrzeżonych błędów,
i podaniem środków do poprawienia
onychże służących uczynić powinien.
Co do odleglejszych Sądów zbrodni-
owych Rewizya takowa przez cyrku-
larny urząd z okazji powszechnie prze-
pisanej wizytacyi cyrkularney przed-
sięwziętą być ma, iednakże wzglę-
dem Rewizyi Sądu zbrodniowego od-
dzielna od innych obiektów wizytacyi
relacya uczyniona być powinna, kto-
ra Sądowi przełożonemu przez Rządy
kraiowe udzielona być ma.

§. 557.

Relacje takowe z powodu Rewizyi uczynione, Sąd przełożony na uwagę wziąć ma, w których iesliby takowe błędy zachodziły, któreby niezwłocznego potrzebowały zaradzenia, zgodne z zamiarem rozrządzenia uczynić, względem innycn zaś okoliczności zdanie swoje do naywyższego sprawiedliwości Trybunału przesać, i Rezolucyi onegoż oczekiwać powinien.

i f) przez dogodne rozrządzenie dla oddalenia odkrytych błędów.

T r e ś ć.

W stęp	<i>Karta</i> II
-------------------------	--------------------

Wydział pierwszy

o zbrodniach i onychże ukaraniu.

Roździał I. o zbrodniach w ogólności §. 1—8.	17
Roździał II. o karach za zbrodnie w ogól- ności §. 9—35.	21
Roździał III. o okolicznościach występ- pek obciążających §. 36—38.	31
Roździał IV. o okolicznościach karę zwal- niających §. 39—40.	33
Roździał V. o przystosowaniu obciążają- cych lub zwalniających okoliczności przy wymierzaniu kary §. 41—49.	35
Roździał VI. o różnych gatunkach zbrodni §. 50—51.	38
Roździał VII. o zdradzie głównej i innych publiczną spokojność mieszkających po- stępkach §. 52—60.	39

Roź.

Roździał VIII. o buntach i rozruchach §.	
61—69. - - - - -	43
Roździał IX. o gwałtach publicznych	
§. 70—82. - - - - -	46
Roździał X. o powrocie wygnanca §. 83	
—84. - - - - -	51
Roździał XI. o nadużyciu urzędowej	
władzy. §. 85—91. - - - - -	52
Roździał XII. o fałszowaniu publicznych	
kredytowych papierów §. 92—102.	55
Roździał XIII. o fałszowaniu monety §.	
103—106. - - - - -	59
Roździał XIV. o zgwałceniu Religii §.	
107—109. - - - - -	61
Roździał XV. o porubstwie i inney ciele-	
sney sprosności §. 110—116. - - - - -	62
Roździał XVI. o morderstwie i zabóy-	
stwie §. 117—127. - - - - -	64
Roździał XVII. o straceniu płodu §. 128	
—132. - - - - -	69
Roździał XVIII. o podrzucaniu dziecięcia	
§. 133—135. - - - - -	70
Roździał XIX. o ranieniu i skaleczeniu	
§. 136—139. - - - - -	72
Roździał XX. o pojedynku §. 140—	
146. - - - - -	73
Roździał XXI. o podpaleniu §. 147—	
150. - - - - -	76
Roździał XXII. o kradzieży i innych za-	
borach §. 151—168. - - - - -	79
Roździał XXIII. o rozboiu §. 169—175	86
Roździał XXIV. o oszustwie §. 176—	
184. - - - - -	88

Roździał XXV. o dwużeństwie §. 185—	
187 - - - - -	93
Roździał XXVI. o potwarzy §. 188—189	94
Roździał XXVII. o pomocy daney prze-	
stępcom §. 190—200. - - - - -	95
Roździał XXVIII. o umorzeniu zbrodni i	
kar §. 201—210. - - - - -	99

Wydział Drugi

o prawnym postępowaniu względem występków czyli zbrodni.

Roździał I. o Jurysdykcyi co do zbrodni	
§. 211—225. - - - - -	103
Roździał II. o dochodzeniu zbrodni i wy-	
śledzeniu istoty uczynku (corporis de-	
licti) §. 226—257. - - - - -	110
Roździał III. o wybadaniu się i prawnym	
obwinieniu względem iakiey popełnio-	
ney zbrodni §. 258—280.	123
Roździał IV. o przytrzymaniu (aresztowa-	
niu) i summarycznym obwinionego wy-	
słuchaniu §. 281—306. - - - - -	135
Roździał V. o więzieniach podczas inkwi-	
zycyi §. 307—333. - - - - -	146
Roździał VI. o przyzwoitym czyli ordyna-	
rynym inkwizycyjnym procesie §. 334	
—347. - - - - -	160
Roździał VII. o przyzwoitym obwinione-	
go wysłuchaniu §. 348—373.	167
Roździał VIII. o wysłuchaniu świadków	
§. 374—386. - - - - -	183

T r e ś ć.

Roździał IX. o naocznym obwinionego i świadców stawieniu §. 387—395. -	189
Roździał X. o prawney mocy dowodów §. 396—414. - - - - -	193
Roździał XI. o wyroku §. 415—444. -	207
Roździał XII. o ogłoszeniu i exekucyi wy- roku §. 445—461. - - - - -	220
Roździał XIII. o rekursie §. 462—470	230
Roździał XIV. o przedsięwzięciu inkwizy- cyi powtórney z przyczyny nowych o- koliczności §. 471—481. - - - - -	236
Roździał XV. o sposobie postępowania na- przeciw nieprzytomnym i zbiegłym §. 482—499. - - - - -	243
Roździał XVI. o Sądzie doraźnym (de Ju- dicio statario) §. 500—513. - - - - -	254
Roździał XVII. o nadgodzeniu szkód, i zadosyć uczynieniu §. 514—525. - -	263
Roździał XVIII. o kosztach kryminalnych §. 526—539. - - - - -	269
Roździał XIX. o związku Sądów zbro- dniowych i Sądów przełożonych w rze- czach zbrodniowych §. 540—557. -	275

życza się za tenar

15483/

17